ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ
τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου

ΚΑΠΟΥΛΙ—ΠΑΝΑΓΙΑ

ΗΤΟΙ

Ο ΜΑΚΡΑΝ ΤΩΝ ΕΡΕΙΠΙΩΝ ΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ
ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ
ΟΙΚΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΑΠΑΝΗ ΤΗΣ ΕΝ ΠΕΡΑΙΑ (ΚΟΡΔΕΛΙΟ)
ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ
ΚΑΙ
ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΠΕΡΑΙΑΣ

„Ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ὁ Θεολόγος τὴν Θεοτόκον
„παρειλεφὼς ἐλειτούργει τὰ δέοντα. Αὕτη
„ἡ μήτηρ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην
„Ἐκκλησιῶν τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς ἐνδιαί-
„τημα πέφηνε, μετά γε τὴν τοῦ υἱοῦ ἐκ νε-
κρῶν ἀναφοίτησιν„.

(Ἰωαν. Δαμασκ. ὁμιλ. Β'. περὶ τῆς
κοιμήσ. τῆς Θεοτόκου δ'. σ. 871)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
1896.

Ἐπιμόνῳ αἰτήσει πολλῶν φίλων καὶ ἀναγνωστῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ἐν Κορδελιῷ Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος, παρὰ τῆς ὁποίας πολλὰ καλὰ καὶ γενναῖα ἔργα ἀναμένει ἡ Κοινότης αὕτη καὶ μάλιστα τὰ Σχολεῖά της, ἐνέδωκα νὰ δημοσιευθῇ καὶ ἔλθῃ εἰς φῶς ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἡ περὶ τῆς Καπουλῆ-Παναγιᾶς αὕτη συζήτησις πρὸς φωτισμὸν πολλῶν καὶ ὅπως πληθυνθῇ ἡ γνῶσις, καὶ ἀνέθηκα τὴν ἔκδοσιν καὶ κατανάλωσιν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις φίλον μου Ἱερόθεον Ἀλεξιάδην, ἐνεργοῦντα πρὸς ὄφελος τῶν Σχολείων Κορδελιοῦ.

ΚΑΠΟΥΛΗ

Η

Ο ΜΑΚΡΑΝ ΤΩΝ ΕΡΕ

ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΙΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΚΑΘΟΛΙΚ

Μέγας πρό τινος καιροῦ ἠκούσθη ἐν Δ
περὶ τοῦ μεγάλου χριστιανικοῦ εὑρήματ
Θεοτόκου ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν πατέρων ἐ
ὁραμάτων τῆς εὐσεβοῦς καλογραίας Ἐμερ

Καὶ ἀντήχησεν ἡ βοὴ οὐ μόνον εἰς τὰς προ
Σμύρνης χώρας καὶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου
καὶ τὰ ἐνδότερα μέρη τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλὰ μο
καθ' ἅπασαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην
εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς ἐσχατιὰς τῆς Ἀμερικῆς ἠνέχθη αὕτη
βοὴ περὶ τῆς ἀνακαλύψεως ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς βουνοῦ
μακρὰν τῶν ἐρειπίων τῆς Ἐφέσου (τῆς Παλαιᾶς) τοῦ οἴ-
κου τῆς Θεομήτορος.

Τὴν δὲ 8ην τοῦ Μαΐου μηνός, ἑορτὴν (καθ' ἡμᾶς τοὺς
Ὀρθοδόξους) τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ
Ἰωάννου, δι' ἐκτάκτων ἁμαξοστοιχιῶν μετέβη εἰς Ἔφεσον
ὁ ἐν Σμύρνῃ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Δυτικῶν Ἀνδρέας Τιμό-
νης ἐπαγόμενος ἀναρίθμητον πλῆθος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν

μαθητῶν τῶν προπαγανδικῶν Σχολῶν καὶ ὅλων ...ληρικῶν τῶν διαρόρων ἐν Σμύρνῃ μοναχικῶν ταγμάτων, ὡς καὶ ἡμεῖς ἰδίοις εἴδομεν ὀφθαλμοῖς εὑρεθέντες ...ξ καὶ ὡς καὶ τὸ πατριαρχικὸν ὄργανον ἀμέσως ἐν τῷ ...λλῳ τῆς 17ης Μαΐου ἔγραψε· Τὸ γεγονὸς ἀνηγγέλθη τηλεγραφικῶς εἰς Ῥώμην τῷ Πάπᾳ Λέοντι καὶ ὁ ἐνδόξως ἀρχιερατεύων ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ῥώμης Πάπας Λέων ὁ ΙΓ'. τηλεγραφικῶς αὐθημερὸν ἀπαντήσας διεβίβασε τὰς εὐλογίας αὐτοῦ ἐπὶ πάντας τοὺς μετασχόντας τῆς ἱερᾶς ὁδοιπορίας πρὸς προσκύνησιν τοῦ ἀνακαλυφθέντος οἴκου τῆς Θεομήτορος. Καὶ ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις μεγάλη παρεσκευάζετο ἐν Ῥώμῃ διὰ τὴν Ἔφεσον ἀποστολή, ἧς θὰ συμμετεῖχον καρδινάλιοι καὶ ἄλλοι μεγάλοι ἐκκλησιαστικοὶ ὁρμικάλοι, ὅπως καὶ δι' ἐπιτοπίου ἐπιστημονικῆς μελέτης «καὶ διὰ τῶν εἰς φῶς ἐλευσομένων τεκμηρίων τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς περικλειομένων» ἐξακριβώσῃ τὸ ἀληθὲς καὶ γνήσιον τοῦ χριστιανικοῦ τούτου εὑρήματος καὶ ἐξ ὑψηλοτέρας περιωπῆς κυρώσῃ καὶ ἐπιβεβαιώσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ πιστεύσῃ πλέον εἰς τὸν οἶκον σύμπας ὁ κόσμος ὁ Χριστιανικός, Ὀρθόδοξος, Καθολικὸς καὶ Προτεσταντικός!

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διελαλήθη ὅτι τὸ εὕρημα ἦτο ὁ τάφος τῆς Θεομήτορος, καὶ τοῦτο ἔγραφον ὅλαι αἱ ἐν Σμύρνῃ ἐφημερίδες ἀργότερον ὅμως, ὅτε τὸ ἡμέτερον ἐν Κων)πόλει Πατριαρχεῖον διὰ τοῦ ἐπισήμου αὐτοῦ ὀργάνου τῆς ἐκκλ. Ἀληθείας (τῇ 17 Μαΐου 1896 ἀριθ. 12) ἔγραψε καὶ ἀπεφήνατο ὅτι «ἡ ἀνακάλυψις τυγχάνει καθαρὸν μύθευμα ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ὁ παπισμὸς ἀπὸ αἰώνων διαδίδωσι καὶ ὅτι διὰ τοῦ νέου τούτου μέσου ἐπιδι-

ώκει ι προφανῶς ἡ εὕρυνσις τῶν ὁρίων τοῦ παπικοῦ γοήτρου καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν προσηλυτιστικῶν αὐτοῦ σκοπῶν, καὶ ἡ Γεθσημανῆ εἶνε τὸ χωρίον, ὅπου ἐκηδεύθη τὸ σῶμα τῆς Θεοτόκου. Ἀπὸ τότε γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι Καθολικοὶ Θεολόγοι ἐν Σμύρνῃ ἔγραψαν καὶ διέδωκαν ὅτι οὐχὶ ὁ τάφος ἀλλ' ὁ οἶκος τῆς Θεοτόκου ἀνεκαλύφθη ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ ἡ γνώμη αὕτη ἐκράτησε πλέον τὴν σήμερον παρὰ τῷ καθολικῷ κόσμῳ, διότι ἡ παραδοχὴ τοῦ τάφου τῆς Θεοτόκου ἐν Ἐφέσῳ ἔφερεν ἐν ἑαυτῇ πολλὰς παραδοξολογίας καὶ ἀντεμάχετο διαρρήδην εἰς τὴν πίστιν καὶ τὰς παραδόσεις οὐ μόνον τῆς Ὀρθοδοξούσης Ἀνατολῆς καὶ ὅλης τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Παπωσύνης. Δι' ὃ καὶ ἐγκατελείφθη ἡ περὶ τοῦ τάφου τῆς Θεοτόκου ἐν Ἐφέσῳ γνώμη καὶ ἐπιστεύθη καὶ ὑπεστηρίχθη χερσί τε καὶ ποσὶ per fas et nefas ἡ πεποίθησις περὶ τῆς μεταβάσεως καὶ κατοικίας τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον καὶ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐν Ἐφέσῳ οἴκου! Ἐντεῦθεν ἤρξατο δημοσιογραφικὸς ἀγὼν ἐν Σμύρνῃ, εἰς ὃν πρῶτος κατῆλθε διὰ μιᾶς συντόμου διατριβῆς ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως κ. Ταράσιος γράψας αὐτολεξεὶ «ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία φρονεῖ καὶ δοξάζει ὅτι ἡ Θεοτόκος Μαρία οὐδέποτε ἐπεσκέφθη ἢ κατῴκησε σωματικῶς τὴν Ἔφεσον» («Ἀμάλ.» φύλ. 5957 ἡμερ. 12 Ἀπριλ. 1896.) Πρὸς τὴν Α. Θ. τὸν Ἐπίσκοπον ἀπήντησεν «Εἷς Καθολικὸς» ὑπογραφεὶς (ὅρα σελ. 10). Καὶ εἰς τὸν Καθολικὸν ἀπήντησεν ὁ ἐν τῇ Εὐαγγελ. Σχολῇ Καθηγητὴς κ. Α. Διαμαντόπουλος. Οἱ ἀδελφοὶ Καθολι-

καὶ ἐξ ἀρχῆς ἤδη θέλοντες νὰ περιχύσωσι σκότος καὶ γνόφον καὶ σύγχυσιν εἰς τὸ ζήτημα διηρέθησαν χάριν τῶν ἰδιαιτέρων μυστικῶν αὐτῶν σκοπῶν εἰς δύο μερίδας καὶ ἐφαίνοντο διαφωνοῦντες κατὰ τὸ φαινόμενον· καὶ ὁ μὲν Β΄ Καθολικὸς ἰσχυρίζετο καὶ ἔγραφεν ὅτι «ἡ Θεοτόκος ἐπορεύθη εἰς Ἔφεσον, διέμεινεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ἰωάννου 2 ἢ 3 ἔτη διαρκοῦντος τοῦ Ἡρωδιανοῦ διωγμοῦ καὶ τούτου λήξαντος ἐπέστρεψεν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔνθα ἀπέθανεν,» ὁ δὲ Α΄. Καθολικὸς ἔγραφε μὲν καὶ ἔλεγε «δὲν δυνάμεθα νὰ σαφηνίσωμεν ἂν ἡ Θεομήτωρ μετέβη εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ», τὸ πνεῦμα ὅμως καὶ ὁ νοῦς τῶν γραφομένων του ἦτο ὅτι μετέβη εἰς Ἔφεσον ἡ Θεοτόκος, —καθὼς καὶ ὁ Β΄. Καθολικὸς δημοσίᾳ περὶ τοῦ Α΄. Καθολικοῦ τὸ ἔγραψε.— Τὸ ζήτημα οὕτως ἐτίθετο κακῶς καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ ὑπῆρχον κίνδυνοι, ἔκρινα ὅτι δὲν ἦτο ἄσκοπον καὶ ἀνωφελὲς ἂν ἐδοκίμαζον κἀγὼ τὰς ἀσθενεῖς μου δυνάμεις ἐν ζητήματι, τὸ ὁποῖον ὡς βαρεῖα πλὰξ ἐπεκάθησεν εἰς τὰ στήθη τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἐπίεζεν αὐτὰ μεγάλως. Ἐντεῦθεν κἀγὼ πιεζόμενος ἔγραψα τὴν πρώτην περὶ τῆς Καπουλῆ-Παναγίᾳ διατριβήν μου, εἰς ἣν ἀπήντησαν ταὐτοχρόνως ὁ ἀ. καὶ β΄. Καθολικός, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐκ δευτέρου ἀντέταξα μακρὰν πραγματείαν, εἰς ἣν σιγήσαντος πλέον τοῦ Β΄. Καθολικοῦ μετὰ τὸν δριμὺν καὶ δίκαιον κατ' αὐτοῦ ἔλεγχόν μου, ἀπήντησε μόνον ὁ ἀ. Καθολικὸς ἐν τῇ «Ἁρμονίᾳ» εἰς τρία ἀλλεπάλληλα ῥύλλα, ὑπότε πλέον ἠναγκάσθην σοδρὸς νὰ ἐξεγερθῶ καὶ δι' ἑτέρας μακροτέρας πραγματείας πατάξω τὴν ψευδῆ καὶ ῥαύλην ταύτην ὑπόθεσιν τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον καὶ τῆς ἀνακαλύψεως μάλιστα καὶ τοῦ οἴκου (! !) τῆς Παναγίας ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς βουνοῦ ὥρας ὅλας μακρὰν τῆς Παλαιᾶς Ἐφέσου ! !

Καὶ οὕτω συνετάχθησαν αἱ ἐρεξῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ ζητήματος τῆς Καπουλῆ-Παναγίᾳς πραγματεῖαι, ἃς μελετῶν ἐπισταμένως πᾶς ἄνθρωπος καὶ συγκρίνων καὶ κρίνων τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐπιχειρήματα, ὅσα ἠδύναντο νὰ λεχθῶσι καὶ ἐλέχθησαν ὑφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν, σχηματίσῃ πλήρη καὶ συντετελεσμένην πεποίθησιν περὶ τῆς παραδόξου ταύτης ὑποθέσεως.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ — ΚΑΠΟΥΛΗ

Τελευταίως ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἀληθείᾳ» ἄρθρον τῆς Α.Σ. τοῦ ἁγ. Ἡλιουπόλεως Ταρασίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ σεβαστὸς ἱεράρχης ἀποκρούων τὴν περὶ μεταβάσεως εἰς Ἔφεσον τῆς Παναγίας γνώμην, παρενθέτει ἀπόσπασμα τῆς πρὸς Γαλάτας (Β 9) ἀναφέρον ὅτι «μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου εἰς τοὺς οὐρανούς, ὁ Ἰωάννης μετὰ τῆς Θεοτόκου Μαρίας παρέμεινεν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἔνθα ἦν στῦλος τῆς ἐκκλησίας μέχρι τῆς ἐνδόξου αὐτῆς κοιμήσεως».

Ὅτε ἀνέγνωσα τἀνωτέρω, ἔρριξα ἀναλογισθεὶς τὴν μανίαν τοῦ κλήρου τῶν Δυτικῶν, ὅστις ἐπιμένει ὅτι ἡ Παναγία ἦλθεν εἰς Ἔφεσον, ἐνῷ ὑπάρχει τοιοῦτο ἀξιόπι-

στον τεκμήριον ἐντελῶς τὸ πρᾶγμα σαφηνίζον. Χάριν περιεργίας ἠνέῳξα τὴν πρὸς Γαλάτας, ἀνέτρεξα τὸ κεφ. Β 9, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν εὗρον τὸ ἀνωτέρω καταχωρισθὲν ἀπόσπασμα, ἐφ' ᾧ κατὰ συμβουλὴν τῆς ἀξ. διευθύνσεως τῆς «Ἀμαλθείας» παρεκάλεσα ἰδιαιτέρως τὴν Α. Σ. νὰ μοὶ ὑποδείξῃ εἰς ποῖον μέρος τῆς πρὸς Γαλάτας ἡ ἄλλης ἐπιστολῆς ἀπαντᾷ τὸ ἐν λόγῳ ἀπόσπασμα καὶ εἰ δυνατὸν μνημονεύσῃ αὐτὸ τὸ κείμενον μὴ τυχὸν ἐγένετο τυπογραφικόν τι λάθος ὡς πρὸς τὴν παραπομπήν. Ὁ σεβαστὸς ἀρχιερεὺς πάνυ εὐγενῶς φερόμενος ἐπροθυμοποιήθη ἀμέσως νὰπαντήσῃ ὅτι τὸ ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας χωρίον ἔχει οὕτω : «Καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι», ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ἐξηγεῖται ὡς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἀρθριδίου ἀνέφερον.

Ἐπιτραπήτω μοι ὅμως νὰ σημειώσω ὅτι καὶ αὕτη ἡ ἐξήγησις δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀλάνθαστος ἢ μᾶλλον ἀκριβής, διὰ τοὺς ἑπομένους λόγους :

Ἡ ἐξήγησις τοῦ ἐν λόγῳ ἀποσπάσματος λέγει ὅτι ὁ Ἰωάννης μετὰ τῆς Μαρίας παρέμειναν ἐν Ἱεροσολύμοις μέχρι τῆς ἐνδόξου αὐτῆς κοιμήσεως. Ἡ Θεομήτωρ, ὡς γνωστόν, καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορίτου, ἔζησε μετὰ τὴν Ἀνάληψιν χρόνους ἕνδεκα. Ὥστε ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῷ 44 μ. Χ., ἄρα κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ πρὸς Γαλάτας χωρίου ἡ Παναγία ἔζησε μετὰ τοῦ Ἰωάννου εἰς Ἱεροσόλυμα μέχρι τοῦ 44 μ. Χ. Θετικὰ ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ἓξ ἢ ἑπτὰ ἔτη πρὸ τῆς χρονολογίας ταύτης ἤτοι τῷ ἔτει 37 ὁ ἅγ. Ἰωάννης δὲν εὑρίσκετο

εἰς Ἱεροσόλυμα τὸ ὁποῖον σαφηνίζεται ἐκ τῶν ἑξῆς : Ὁ Σαῦλος καὶ κατόπιν Παῦλος ἠσπάσθη τὸν χριστιανισμὸν τῷ 34 (Πρ. Ἀπ. Β. 1) καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς κτλ. Πρ. Ἀπ. Στ. 2. Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς κτλ. (Πρ. Ἀπ. Θ'. 3) ὅτε λοιπὸν ὁ Σαῦλος ἐγένετο Χριστιανὸς τῷ 34, ἀπῆλθεν εἰς Ἀραβίαν χωρὶς νἀνέλθῃ εἰς Ἱεροσόλυμα. «Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ» κλ.(Γαλατ. Α. 15.) «Οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν». Γαλατ. Α 17). Ἀφοῦ ἔμεινεν εἰς τὰ ξένα ἐπὶ τρία ἔτη ἐπανῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἤτοι τῷ 37, ἐπειδὴ 34+3=37. «Ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Πέτρον». Γαλατ. Α 18), ἀλλ' ἀκριβῶς τῷ 37 ὁ ἀπόστολος Παῦλος καθὰ ἰδιοχείρως ἔγραψε δὲν εὑρῆκε τὸν Ἰωάννην εἰς Ἱεροσόλυμα, τῷ 37 λέγω, ἤτοι ἑπτὰ ὁλόκληρα ἔτη πρὸ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα, ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἐκλεκτὸν τοῦ Κυρίου. Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι». Γαλατ. Α 18—21). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πασιφανὲς γίνεται κατὰ πόσον πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ὡς ἐγένετο ἑρμηνεία τοῦ ἐκ τῆς πρὸς Γαλάτας ἀποσπάσματος, ἥτις μόνη ἑρμηνεία ἀρκεῖ ἵνα καταδικάσῃ τὴν περὶ εἰς Ἔφεσον μεταβάσεως τῆς Παναγίας γνώμην.

Δὲν τεἰνω νὰ καταδείξω ὅτι ἡ Παναγία μετέβη ποτὲ εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ· ἁπλῶς θέλω νὰ εἴπω ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἀξιόπιστος ἐκκλησιαστικὴ πληροφορία περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Θεομήτορος· θέλω νὰ εἴπω ὅτι τὸ μεγαλήτερον, τὸ πυκνότερον μυστήριον περικαλύπτει τὸ χριστιανικὸν καὶ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός· θέλω νὰ εἴπω ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ Σμύρνη δὲν ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἠχὼ καὶ νἀποραν θῇ τόσον ταχέως, ἄρδην καὶ κατηγορηματικώτατα ἐπὶ ζητήματος, ὅπερ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης οἱ ἐπιρανέστεροι τῆς ὑρηλίου θεολόγοι δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσωσι καὶ τὸ ὁποῖον ἀμφίβολον ἐὰν θὰ λυθῇ ποτε, ἐπειδὴ ὡς ἔρθην εἰπὼν δὲν ὑπάρχουσιν ἀξιόπιστοι πληροφορίαι δυνάμεναι τὸ πρᾶγμα νὰ σαφηνίσωσιν.

(*Ἀμάλθεια ἀριθμ. 5984*).

ΕΙΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ.

ΚΑΠΟΥΛΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

Καθ' ὃν χρόνον καὶ ἡμεῖς ἀφορμὴν λαμβάνοντες ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἑνὸς Καθολικοῦ δεδημοσιευμένων ἡτοιμαζόμεθα νὰ χαράξωμεν ὀλίγας γραμμὰς περὶ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ὑπέρμετρος ἄγνοια τῶν ἱστορικῶν γεγονότων ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ καὶ γεννήσῃ καὶ υἱοθετήσῃ, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἡμέραν ὁ ἐλλόγιμος κ. Α. Διαμαντόπουλος ἐδημοσίευεν ἐν τῇ «Ἀμαλθείᾳ» τὰς περὶ τῆς Καπουλῆ-Παναγίας σκέψεις καὶ παρατηρήσεις του.

Βεβαίως περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τὸ ὁποῖον ἠλέκτρισε τόσας ἁπλᾶς ψυχάς, καὶ περὶ τὸ ὁποῖον τοσοῦτος

ἐδημιουργήθη πάταγος, τὸ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις εἰπεῖν ὄχι μόνον δὲν ραίνεται περιττὸν καὶ μάταιον ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον λίαν ἐπωφελὲς καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ζητήματος ἀναγκαίως ἐπιβαλλόμενον.

Πυκνὸν μυστήριον, λέγει ὁ εἷς Καθολικός, ὅτι περικαλύπτει τὸ ἱστορικὸν γεγονός, ἂν δηλ. μετέβη ποτὲ ἡ Θεομήτωρ εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ, καὶ ὅτι οἱ ἐπιρανέστατοι τῆς ὑρηλίου θεολόγοι δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσωσι τὸ μυστήριον τοῦτο καὶ ἄγνωστον ἂν θὰ λυθῇ ποτέ!... Καὶ ὅμως ὁ ταῦτα τὰ πυκνὰ μυστήρια ἀνακαλύπτων καὶ τοὺς ἐπιρανεστάτους τῆς ὑρηλίου θεολόγους παράγων εἰς μέσον καὶ παρουσιάζων αὐτοὺς ἀδυνατοῦντας νὰ λύσωσι τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς μεταβάσεως ἢ μὴ τῆς Παναγίας εἰς Ἔφεσον, αὐτὸς οὗτος, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῇ βεβαίως, διέλυσε τὰ περικαλύπτοντα τὸ ζήτημα τοῦτο πυκνὰ νέφη καὶ περιήγασε καὶ κατεφώτισε τὸ σκοτεινὸν τοῦτο μυστήριον διὰ φωτὸς, τὸ ὁποῖον καὶ ἡμῖν τοῖς ἀρνεστάτοις κατέστησεν ὁρατὰ καὶ τὰ ἐλάχιστα σημεῖα τῆς ὡς μὴ ὤφελεν ἀνακινηθείσης ταύτης ὑποθέσεως.

«Ἡ Θεομήτωρ, ὡς γνωστόν, καὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, ἔζησε μετὰ τὴν Ἀνάληψιν χρόνους ἕνδεκα, ὥστε ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῷ 44 μ.Χ.» ταῦτα λέγει ὁ εἷς Καθολικός, ὅστις καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ πρὸς Γαλάτας 1, 18, 21 χωρίου, ἔνθα λέγεται ὅτι ὁ Παῦλος μεταβὰς κατὰ τὸ 37 μ. Χ. εἰς Ἱεροσόλυμα ἕτερον τῶν Ἀποστόλων οὐκ εἶδεν εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, ζητεῖ νὰ ἐξαγάγῃ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Παναγία μετὰ τοῦ παραλαβόντος αὐτὴν

εἰς τὰ ἴδια Ἰωάννου, μὴ εὑρισκομένου δὲ τότε ἐν Ἱεροσολύμοις, θὰ ἔμενε καὶ θὰ εὑρίσκετο ἐν Ἐφέσῳ ! Ἐδῶ, ὡς βλέπετε, ἔχομεν τὸ ἓν γνωστόν : «ἡ Θεομήτωρ ὡς γνωστὸν ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῷ 44 μ. Χ.» καὶ τὸ ἕτερον δ' ἐπίσης ἔχομεν θετικόν, «θετικὰ ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ἓξ ἢ ἑπτὰ ἔτη πρὸ τῆς χρονολογίας ταύτης ἤτοι τῷ 37 ἔτει ὁ ἅγιος Ἰωάννης δὲν εὑρίσκετο εἰς Ἱεροσόλυμα», ἄρα εἰς τὸ διάστημα τοῦτο μεταξὺ τοῦ 37 καὶ 44 ἡ Παναγία μετὰ τοῦ Ἰωάννου θὰ μετέβησαν εἰς Ἔφεσον !

Οὕτως ἐν ὅλῃ τῇ δυσμαχήτῳ καὶ πυκνῇ αὐτοῦ δυνάμει σκέπτεται ὁ εἰς Καθολικός, ἡμεῖς δὲ εἰς ἀπάντησιν τῷ λέγομεν ὅτι ἀκριβῶς οὕτω τιθεμένου τοῦ ζητήματος, δι' ἐναργεστάτων καὶ ψηλαφητῶν πλέον ἀποδείξεων κατασκευάζεται καὶ ἀποδείκνυται, ὅτι ἡ Θεοτόκος οὐδέποτε ἐπεσκέφθη καὶ οὐδέποτε εἶδε τὴν Ἔφεσον. Ναὶ· κατὰ τὸ 37 ἢ 40 μ.Χ. ὁ Ἰωάννης δὲν εὑρέθη ἐν Ἱεροσολύμοις, ὁπότε ὁ Παῦλος τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα· ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ Παύλου εἰς τὸν χριστιανισμὸν ἐγένετο μεταξὺ τοῦ 34-37 οὐδέποτε μετὰ τὸ 38 ἢ πρὸ τοῦ 33 μ.Χ. διότι ἄλλως πολλὰ σημεῖα τοῦ βίου τοῦ Παύλου δὲν ἐξηγοῦνται. Δὲν λανθάνεται δὲ ὁ Καθολικός, ὡς θέλει, ὁ κ. Διαμαντόπουλος, διότι ἀκριβῶς εἶνε ἄγνωστον τὸ ἔτος τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Παύλου· τὸ 34 ραίνεται τὸ βεβαιότερον· ἀλλ' ὁ Παῦλος δὲν εὗρε καὶ τὸν Κηφᾶν ἢ τὸν Πέτρον ἐν Ἱεροσολύμοις τότε· μήπως ἆρά γε θὰ ὑποθέσωμεν ὅτι καὶ οὗτος θὰ εὑρίσκετο τότε καὶ θὰ διέτριβε ἐν Ῥώμῃ, ὅπως ὁ Ἰωάννης ἐν Ἐφέσῳ μετὰ τῆς μητρὸς

τοῦ Κυρίου ; Ποῦ λοιπὸν νὰ θέσωμεν ὅτι ἦτο ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Πέτρος κατὰ τὴν μετάβασιν ταύτην τοῦ Παύλου εἰς Ἱεροσόλυμα ; Βεβαιότατα θὰ εὑρίσκετο πανταχοῦ ἀλλαχοῦ, ποτέ, ποτὲ ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρίσκετο ἐν Ἐφέσῳ· θὰ εὑρίσκετο μετὰ τοῦ Πέτρου ἐν Παλαιστίνῃ κηρύττων εἰς τὴν περιτομήν, ὡς ἐκήρυττεν ὁ Παῦλος εἰς τὰ ἔθνη· θὰ εὑρίσκετο ἴσως ἐν Σαμαρείᾳ, ὅπου καὶ ἄλλοτε εἶχε μεταβῆ ὁ Ἰωάννης μετὰ τοῦ Πέτρου (Πραξ. 8 14).

Γραφικῶς ἀποδείκνυται ὅτι τοὐλάχιστον πρὸ τοῦ 64 μ. Χ., ἐποχῆς τοῦ θανάτου τοῦ Παύλου καὶ οὐχὶ τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς Μίλητον, ὡς κατὰ παραδρομὴν ἴσως ἐγράφη ἐν προηγουμένῃ πραγματείᾳ, ὁ Ἰωάννης δὲν ἐπάτησε τὸν πόδα αὐτοῦ εἰς τὴν Ἔφεσον· καὶ ὅμως, ὡς γνωστόν, ἡ Θεομήτωρ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὸ 44 μ. Χ. Πῶς λοιπὸν καὶ πότε καὶ μετὰ τίνος μετέβη εἰς Ἔφεσον ἡ Παρθένος Νὰ ραντασθῶμεν ἆρά γε ὅτι πρὶν ἢ κοιμηθῇ ἀρῆκεν εἰς τὰ ἴδια τὸν Ἰωάννην καὶ μόνη περιηγήθη τὴν Ἀσίαν τὴν Μικράν ;

Γραφικῶς ἀποδείκνυται ὅτι οὐδεὶς Ἀπόστολος μέχρι τοῦ 54 μ. Χ. ἐράνη ἐν Ἐφέσῳ· νὰ δεχθῶμεν λοιπὸν ὅτι προέλαβεν ὅλους τοὺς ἄλλους Ἀποστόλους ἡ Θεομήτωρ καὶ ἦλθε μόνη εἰς τὴν Ἔφεσον ἵνα προπαρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ ;

Γραφικῶς ἀποδείκνυται ὅτι ὁ πρῶτος τοῦ Χριστιανισμοῦ Ἀπόστολος ὁ Παῦλος μετέβη εἰς Ἔφεσον ἐκ Κορίνθου μετὰ τοῦ Ἀκύλα καὶ τῆς Πρισκίλλης καὶ ἵδρυσε τὴν ἐκεῖ Ἐκκλησίαν μετὰ τὸ 54 μ. Χ.

Τῶν περιοδειῶν τοῦ Παύλου αἱ χρονολογίαι εἶνε ἐξη-

κριβωμένα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν· ὅτε τὸ πρῶτον ἔρθασεν εἰς Ἔφεσον ὁ Παῦλος κατὰ τὸ 54 οὐδένα ἀπολύτως εὗρε Χριστιανὸν ἐκεῖ, μόνον δὲ κατὰ τὴν δευτέραν ἐπίσκεψίν του, τοῦ Ἀπολλὼ ὄντος ἐν Κορίνθῳ, ὁ Παῦλος διελθὼν τὰ ἀνωτερικὰ μέρη καὶ ἐλθὼν εἰς Ἔφεσον εὑρέ τινας μαθητὰς βεβαπτισμένους εἰς τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας τοῦ Προρήτου καὶ Προδρόμου Ἰωάννου· καὶ ὅτε ἠρώτησεν αὐτοὺς «εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβατε πιστεύσαντες», ἐκεῖνοι ἀπήντησαν ὅτι «οὐδὲ εἰ Πνεῦμα Ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν»· καὶ εἰς τὴν δευτέραν ἐρώτησιν τοῦ Παύλου «εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;» «εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα» ἀπήντησαν ἐκεῖνοι. Ἂν ὁ Ἰωάννης μετέβαινε πρὸ τοῦ Παύλου μετὰ τῆς Παρθένου εἰς τὴν Ἔφεσον, δὲν θὰ ἦτον ἐκεῖ ἐξηπλωμένος ὁ Χριστιανισμός, δὲν θὰ ἐγνώριζον οἱ μαθηταὶ περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ θὰ ἔλεγον ποτὲ οἱ ἐν Ἐφέσῳ μαθηταὶ ὅτι «οὐδὲ εἰ Πνεῦμα Ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν;»

Πρὸ τοῦ 54 μ. Χ. καὶ πρὸ τοῦ Παύλου οὐδεὶς μετέβη εἰς Ἔφεσον Ἀπόστολος, ἥκιστα δὲ πάντων μετέβη ὁ Ἰωάννης, τὸν ὁποῖον μάλιστα εὑρίσκομεν ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τὸ 51 μ. Χ., ὅτε συνεκροτήθη ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀποστολικὴ σύνοδος καὶ ὅτε καὶ ὁ Παῦλος ἔτι εὑρίσκετο ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ δὲν εἶχεν ἀκόμη μεταβῆ εἰς Ἔφεσον. (Γαλάτ. 2, 9. Πράξ. 15, 16). Μέχρι τοῦ 57 1)2 ἔμενεν ὁ Παῦλος κηρύττων ἐν Ἐφέσῳ καὶ τῇ λοιπῇ Ἀσίᾳ καὶ Ἑλλάδι, ὁ δὲ Ἰωάννης καὶ πάλιν δὲν φάνη εἰς τὴν Ἔφεσον οὔτε μόνος οὔτε συνεπαγόμενος μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Μαριάμ· ὁ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἀπέθανεν ἐν Ῥώμῃ κατὰ

τὸ 64, ὡς εἶνε καὶ τὸ ἀληθέστερον, καὶ ἐκ Ῥώμης γράφων τὴν πρὸς Τιμόθεον ἐπίσκοπον Ἐφεσίων δευτέραν ἐπιστολὴν ὀλίγον πρὸ τοῦ 64 καὶ οὐχὶ ἀργότερον ἢ ἐνωρίτερον οὐδεμίαν μνείαν τοῦ Ἰωάννου ποιεῖται, τοῦθ' ὅπερ δὲν θὰ συνέβαινεν ἂν τυχὸν καὶ κατὰ τὸ 64 μ. Χ. εὑρίσκετο ἐν Ἐφέσῳ ὁ Ἰωάννης· καὶ ὅμως ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς Τιμόθεον γράφων ὁ Παῦλος λέγει: «Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον· Ἔρασμος ἔμενεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δ' ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ». (Β'. πρὸς Τιμ. 4, 19). Δύναται νὰ ὑπάρξῃ πλέον ἀμφιβολία ὅτι ὁ Ἰωάννης καὶ μέχρι τοῦ 64 δὲν εἶδέ ποτε τὴν Ἔφεσον; Καὶ ὅμως, ὡς γνωστόν, ἡ Θεοτόκος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὸ 44 μ. Χ.!

Ἀφ' ἑτέρου ἡ τελευταία εἴδησις ἣν περὶ τοῦ Ἰωάννου ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν εἶνε ἡ ἐν τῷ ὀγδόῳ κεφαλαίῳ τῶν Πράξεων καὶ ἡ ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῇ τοῦ Παύλου μνεία, ἥτις συμπίπτει μετὰ τὸ 50 μ. Χ. ὁπότε τὸν Ἰωάννην εὑρίσκομεν ἀκόμη ἐν Ἱεροσολύμοις· Ἔκτοτε οὐδεὶς περὶ αὐτοῦ λόγος ἐν ταῖς Γραφαῖς· ἡ Καινὴ Διαθήκη σιωπᾷ ὁλοσχερῶς περὶ τοῦ Ἰωάννου, ἔρχεται δὲ πλέον ἡ παράδοσις καὶ ἡ ἱστορία, ἥτις ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἰωάννης μετέβη πρῶτον εἰς τὴν Πάτμον καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ἔφεσον. Τὸ πότε μετέβη εἰς Ἔφεσον εἶνε ἄγνωστον καὶ ἀπροσδιόριστον, πάντοτε ὅμως μετὰ τὸ 64 μ. Χ. Ἓν μόνον εἶνε γνωστὸν καὶ βέβαιον, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου ἐγράφη μεταξὺ τοῦ 75—85 μ. Χ. καὶ ἐγράφη ἐν Ἐφέσῳ· ἂν λοιπὸν ἡμεῖς ἐχόμενοι τῶν ἱστορικῶν γεγονότων δεχθῶμεν ὡς βέβαιον τὸ κατώτερον

ὅριον 75 ὅτι ἔρθασεν εἰς Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης, τότε ἔχομεν 75 ἔτη μ. Χ. καὶ 18 ἢ 20, ὅτε ἐγέννησεν ἡ Παρθένος, τὸ ὅλον ἔχομεν 93—95 τοὐλάχιστον ἐτῶν ὅτι θὰ ἦτο ἡ Παρθένος Μαρία, ὅτε ἦλθε καὶ ἐπεσκέρθη τὴν Ἔφεσον!

Καὶ ὅμως ἀντὶ τούτων τὰ ὁποῖα ὀλίγον λογικῶς καὶ γραφικῶς κρινόμενα καὶ βασανιζόμενα προσβάλλουσι καὶ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν καὶ χλευάζουσι καὶ τὰς ἐννοίας τοῦ πνεύματος τῶν Γραφῶν, δὲν ἔχομεν χρέος χριστιανικὸν νὰ δεχώμεθα καὶ ἡμεῖς μεθ' ὅλης τῆς ἀρχαιότητος ὅ,τι ἐν ὀλίγαις λέξεσι συνοψίζων ἐν τῇ ἐκκλησ. αὐτοῦ ἱστορίᾳ Β'. μβ'. λέγει ὁ ἐκ τῶν ἀρχαίων Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος «ἱστόρηται ὡς ὁ θειότατος οὗτος Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον τοῦ Ἰησοῦ συνὼν τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κατὰ Σιὼν οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς, ἔπειτα δὲ ἐν Ἀσίᾳ γενόμενον εὐαγγελίσασθαι τὸν Χριστόν;»

Ἐλάχιστα ἡμῖν μέλλει ἂν οἱ ἐπιφανέστατοι θεολόγοι τοῦ Παπισμοῦ ἀγαπῶσι νὰ διαβουκολῶνται αὐτοί, νὰ διαβουκολῶσι δὲ καὶ τὸν Παπικὸν κόσμον μὲ τοιαύτας ἀνυποστάτους φαντασμαγορίας καὶ οὐδόλως φροντίζομεν ἂν χθὲς μὲν μᾶς ἔλεγον ὅτι ἀνεκάλυψαν τὸν τάφον τῆς Παναγίας, σήμερον δὲ γνωσιμαχήσαντες θέλουσιν αὐτὸν δι' οἶκον τῆς Παναγίας καὶ θέτουσιν αὐτὸν ὥρας ὅλας μακρὰν τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ἐφέσου εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς βουνοῦ καὶ ὀνειρεύονται ὅτι ἐκεῖ μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, μακρὰν τῆς Ἐφέσου ἔζη ἐπὶ τοῦ βουνοῦ ἡ Παρθένος!

Ἂν ἡ Θεομήτωρ διέμενεν ἐν Ἐφέσῳ καὶ ποῦ διέμενεν

τοῦτο ἔπρεπε καὶ εἴχομεν συμφέρον νὰ γνωρίζωμεν ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ Ἐφέσῳ καὶ τοῖς πέριξ οἰκοῦντες Ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοί, καὶ παῖς παρὰ πατρὸς ν' ἀκούωμεν τὸ ἐξαίσιον τοῦτο γεγονὸς μεταδιδόμενον ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῆς σήμερον καὶ εἰς γενεὰς γενεῶν, καθὼς ἀκριβῶς συμβαίνει διὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὃν ἔχομεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν ἡμῶν ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἔστω καὶ ἐρείπιον καὶ λίθον ἐπὶ λίθου καταλελυμένον. Ταῦτα χάριν τῆς ἀληθείας.

(Ἀμάλθεια φυλ. 5988)

Χ.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ—ΚΑΠΟΥΛΗ

Μετ' ἀνεκρράστου εὐχαριστήσεως ἀνεγίνωσκον ἐν τῇ προχθεσινῇ «Ἀμαλθείᾳ» τὸ περὶ Καπουλῆ Παναγίας ἄρθρον τοῦ ὑπὸ τὸ ἀνώνυμον Χ κρυπτομένου κυρίου καὶ ἐθαύμαζον κατ' ἐμαυτὸν τὸ σοφὸν τῶν γνώσεων, ἀρχίζων νὰ πείθωμαι συγχρόνως περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών μου, ὅτε πλησιάζων εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας στήλης, ἤτοι εἰς τὸ συμπέρασμα, ἀκούω αἴρνης τρομερὸν πάταγον καὶ βλέπω ὁλόκληρον τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα ἐκ βάθρων ἀνατρεπόμενον!

Τῆς ἀνατροπῆς ταύτης ἰδοὺ τὰ αἴτια:

Περαίνων τὸ ἄρθρον του ὁ κ. Χ λέγει ὅτι «τὸ 50 εὑρίσκομεν τὸν Ἰωάννην εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔκτοτε οὐδεὶς

περὶ αὐτοῦ λόγος ἐν ταῖς Γραφαῖς· ἡ Καινὴ Διαθήκη σιωπᾷ ὁλοσχερῶς περὶ τοῦ Ἰωάννου, ἔρχεται δὲ πλέον ἡ παράδοσις καὶ ἡ ἱστορία, ἥτις ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἰωάννης μετέβη πρῶτον εἰς Πάτμον καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ἔφεσον. Τὸ πότε μετέβη εἰς Ἔφεσον εἶνε ἄγνωστον καὶ ἀπροσδιόριστον, πάντοτε ὅμως μετὰ τὸ 64 μ. Χ.»

Ὁμολογῶ ὅτι ἐπὶ τούτοις τὰ μέγιστα ἐξεπλάγην, ἐπειδὴ πάντοτε μέχρι τοῦδε ἀνέγνωσα καὶ ἐνόμισα ὅτι ὁ ἅγ. Ἰωάννης ὑπῆρξε προηγουμένως εἰς Ἔφεσον, κατόπιν εἰς Πάτμον ἐξόριστος καὶ ὅτι ἐκ Πάτμου ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον. Ὥστε ἐὰν ἦτο ὡς ὁ κ. Χ διατείνεται, διατί ὁ ἅγ. Ἱερώνυμος λέγει «καὶ ἐκ Πάτμου εἰς Ἔφεσον ἐπανῆλθεν» (Ἱερων. Σύγγραμμα ἐκκλ. συγγραφέων); Ὡς πᾶς τις προφανῶς βλέπει τὰ ῥήματα ἐπανέρχεσθαι καὶ βαίνειν κατὰ τὸν Χ εἶνε συνώνυμα.

Ὁ αὐτὸς ἐλλόγιμος κύριος μοὶ ἀναφέρει Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον, λέγοντα: «ἱστόρηται ὡς ὁ θειότατος οὗτος Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον τοῦ Ἰησοῦ συνῆν τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κατὰ Σιὼν οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς, ἔπειτα δὲ ἐν Ἀσίᾳ γενόμενον εὐαγγελίσασθαι τὸν Χριστόν»· Φυσικῷ τῷ λόγῳ παραδέχομαι ὡς δόκιμον συγγραφέα Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον Ξανθόπουλον, ἄλλως «Θουκυδίδην» τῆς Ἐκκλ. Ἱστορίας διὰ τὸ κάλλος τοῦ λόγου ἐπικληθέντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ὡς μὴ ὢν βέβαιος διὸ καὶ προτάσσει τὸ ῥῆμα ἱστόρηται, ἐξ ἄλλου δὲ ὁ Κάλλιστος ἤκμασε τὸν δέκατον τέταρτον (ιδ'.) μ. Χ. αἰῶνα, ὥστε ἀντ' αὐτοῦ διατί ὁ κ. Χ. δὲν μοὶ ἀ-

ναφέρει τὸν κατὰ χίλια ὅλα ἔτη προγενέστερον καὶ κατὰ συνέπειαν πολλῷ κάλλιον τὰ πράγματα δυνάμενον γνωρίζειν, διατί, λέγω, δὲν μοὶ ἀναφέρει τὸν Φλάβιον Δέξτερον (δ'. αἰὼν) ἔπαρχον τοῦ Πραιτωρίου ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκ σεβασμοῦ διὰ τὰς γνώσεις καὶ τὴν ἀρετήν του, ὁ Ἅγ. Ἱερώνυμος ἀφιέρωσε τὸ σύγγραμμά του τῶν Ἐκκλ. συγγραφέων, καὶ ὁ ὁποῖος Φλάβιος ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ συγγράμματι λέγει ἐπὶ λέξει: «Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἀνεχώρησε δι' Ἔφεσον τῆς Ἁγίας Παρθένου συνοδευούσης αὐτόν». Ὁ Φλάβιος βεβαίως ἦτο Ρωμαῖος, ὥστε ἰδοὺ καὶ τὸ λατινικὸν κείμενον: Joannes Theologus comitante beata Virgine, Ephesum proficiscitur.

Περιμένω τὴν ἀπάντησιν τοῦ εὐγενοῦς ἀντιπάλου μου ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(Ἀμάλθεια φυλ. 5990)

ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΛΟΡΕΝΣ.

ΠΑΝΑΓΙΑ—ΚΑΠΟΥΛΗ

Δύο ἄρθρα λίαν σπουδαία ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ ἀξ. «Ἀμαλθείᾳ» κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἐκ τούτων δ' εἰς τὸ μὲν ἓν ὑπογράφεται «Καθολικὸς», ὅστις σήμερον φανερώνει τὸ ἀληθινὸν αὐτοῦ ὄνομα, εἰς δὲ τὸ ἄλλο Α. Ν. Διαμαντόπουλος.

Ὁ πρῶτος μὲν ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Ἀειπάρθενος μετέβη εἰς Ἔφεσον, ἢ μᾶλλον κατῴκησεν ἐν αὐτῇ, ὁ ἄλλος ἀρ-

νεῖται τοῦτο, καὶ στηριζόμενος εἰς πολλὰς ὑποθέσεις, τινὰς ἀμφιβόλους, διατείνεται ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν ὑπῆρξε ποτε εἰς τὴν Ἔφεσον.

Πλὴν κατὰ τὴν λατινικὴν παροιμίαν ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ εὑρίσκηται ἐν τῷ μέσῳ. In medio stat veritas. Διὰ τοῦτο μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν μου εἰσέρχομαι καὶ ἐγὼ προτείνων τὴν ἰδέαν μου, κατὰ τοὺς ἀκριβεστέρους συγγραφεῖς.

Κατὰ πρῶτον ἀνάγκη πᾶσα νὰ διακρίνωνται τὰ δύο ἰδιαίτερα ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐκνόμως συγχύζονται, δηλ. τὸ ζήτημα τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ οἴκου τῆς Παναγίας (ἐὰν δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἀκριβῶς ἀνακάλυψις) καὶ ἐκεῖνο τῆς διαμονῆς τῆς Θεοτόκου ἐν Ἐφέσῳ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρῶτον ζήτημα, κύριε Διευθυντά, ἱερεῖς τινες τῆς πόλεώς μας Λαζαριστὰι ὑποστηριζόμενοι ἐκ τῶν ὁράσεων εὐσεβοῦς τινος καλογραίας Αἰκατερίνης Ἐμερικ, καὶ εἰς πολλὰς τεχνικὰς παρατηρήσεις τῆς θέσεως «Παναγία Καπουλή», ἥτις ἀνταποκρίνεται ἀκριβῶς εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς εὐσεβοῦς καλογραίας, διατείνονται ὅτι ἐὰν ἡ Ἀειπάρθενος ὑπῆγε εἰς τὴν Ἔφεσον (καθὼς θὰ σᾶς ἀποδείξω κατωτέρω) ὁ οἶκος οὗτος δύναται νὰ εἶνε ἐκεῖνος, ἐν ᾧ ἡ Θεοτόκος κατῴκησεν.

Τὸ ἄλλο ζήτημα ἀφορᾷ τὴν διαμονὴν τῆς Μαρίας ἐν Ἐφέσῳ, περὶ τῆς ὁποίας ὁ κ. Χ. συμφώνως μετὰ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου γράφει τόσον ἐναντίως. Ἀρίνων κατὰ μέρος λοιπὸν τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἐν τῇ Καπουλὶ ὀνομαζομένου οἴκου τῆς Παναγίας, διότι δὲν ὑποστηρίζεται εἰμὴ ἐκ τῶν ὁράσεων εὐσεβοῦς τινος καλογραίας, καθὼς

σᾶς εἶπον, ἐγὼ θέλω νὰ ἀναφέρω ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς πορείας τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον, καὶ περὶ τῆς προσωρινῆς αὐτῆς διαμονῆς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει. Δὲν ἔχω τὴν τόλμην νὰ ἀποφαίνωμαι ἐγὼ εἰς τὴν πολὺ δύσκολον ταύτην συζήτησιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπάρχουσι συγγραφεῖς τινες ἀξίας, οἵτινες στηρίζουν τὴν γνώμην τῆς διαμονῆς τῆς Θεοτόκου ἐν Ἐφέσῳ, θὰ ἐνωθῶ κ' ἐγὼ μὲ τὴν γνώμην αὐτῶν.

Ἡ γνώμη αὕτη, ἥτις ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Ἀειπάρθενος μετέβη εἰς Ἔφεσον ὑρίσταται 1ον μὲν εἰς πολλοὺς συγγραφεῖς, 2ον δὲ εἰς λέξεις τῆς ἱερᾶς ἐν τῇ Ἐφέσῳ οἰκουμενικῆς συνόδου καὶ 3ον τέλος εἰς τὴν γενικὴν καὶ βεβαιοτέραν χρονολογίαν.

ά.) Ὡμιλεῖ περὶ τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν Ἔφεσον πρῶτον μὲν ὁ Φλάβιος Δέστρο, ὅστις ἐγνώριζε πάσας τῆς Ἀνατολῆς τὰς παραδόσεις, καθότι εἶχε μείνει ἐνταῦθα ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὡς διοικητὴς τοῦ Πραιτωρίου, ἔγραφε πολλὰ περὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ ἦτο φίλος προσέτι τοῦ Ἁγ. Ἱερωνύμου καὶ Αὐγουστίνου. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐν τῷ χρονικῷ ὅπερ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ἱστορικὸν Ὀρόσιον γράφει κατὰ τὸ 400 ἔτος μ. Χ. «Joannes theologus comitante B. Virgine Eqhesum proficiscitur.—Ἰωάννης ὁ Θεολόγος συνοδευόμενος παρὰ τῆς Ἀειπαρθένου μετέβη εἰς Ἔφεσον· τὸ αὐτὸ ἐπικυροῦσι καὶ πολλοὶ ἄλλοι μεγάλης ἀξίας ἱστορικοί, καθὼς θὰ ἀποδείξω κατωτέρω.

β'.) Μᾶς βεβαιώνουσι προσέτι περὶ τούτου καὶ αἱ λέξεις τῆς ἱερᾶς ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμενικῆς συνόδου κατὰ τοῦ Νε-

ιστορίου. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὴν ὁποίαν κατέχομεν μέχρι σήμερον εἰς τὸν Β' τόμον τῶν συνόδων κεφ. 27 ἀναγινώσκομεν : «...Διὸ καὶ ὁ ἀσεβὴς Νεστόριος, κεφαλὴ τῆς αἱρέσεως ταύτης ἐν τῇ τῶν Ἐφεσίων πολιτείᾳ, ἐν ᾗ ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ ἁγία Θεοτόκος ἅπαξ κατῴκησαν κτλ.» quandoque incoluernnt. Διατί καὶ πῶς εὑρίσκονται αἱ λέξεις αὗται «ἅπαξ κατῴκησαν» ἐν τῇ παλαιᾷ ταύτῃ συνόψει τῶν ἱερῶν συνόδων ; διότι ἡ Ἀειπάρθενος Μαρία κατῴκησε βεβαίως ἐπί τι διάστημα ἐν Ἐφέσῳ. Τὸ αὐτὸ ὑποστηρίζει καὶ ὁ περίφημος Θεόδωρος Πλετάνο εἰς τὰς σημειώσεις αὐτοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ συνόδῳ. Ὁ Βαρόνιος, ἱστορικὸς μεγάλης ἀκριβείας, εἰς τὸ Μαρτυρολόγιον ἐπὶ τῆς 22 Δεκεμβρίου. Ὁ Κορνήλιος Λίπδης εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὅστις λέγει : Ἐν Ἐφέσῳ προσέτι διέμεινεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἀπόστολος μὲ τὴν ἀειπάρθενον Μαρίαν, εἰς τὰς φροντίδας αὐτοῦ παρὰ τοῦ Χριστοῦ συστημένην κτλ. (act. 18 vers. 19). Μὲ τοὺς συγγραφεῖς τούτους ἑνώνονται καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες τὸ αὐτὸ ἐπικυρώνουσιν, ὡς ὁ Φερέολος Λόρκιος, Maria Augusta (libr 4 cap. 9), Μελικόρε Ἴγκοφερ, Ἱππόλυτος Μαριάνος, Θεόφιλος Ρεηνάουδε, ὁ ἱερομόναχος Φραγκισκανὸς Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ ἐκ τοῦ Ἰησοῦ τῆς Μαρίας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Παναγίας βιβλ. 5 κεφ. 3 κτλ.

γ') Ἡ γενικὴ παραδεδομένη χρονολογία κατὰ τοὺς ἄνω εἰρημένους ἱστορικοὺς προσδιορίζει τὴν μεταστροφὴν τοῦ ἁγ. Παύλου εἰς τὸν χριστιανισμὸν τῷ 37· τρία ἔτη ἔπειτα ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ἀνεχώρησεν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἔνθα (λέγει αὐτὸς οὗτος Γαλ. 1—8)... «ἄλλον δὲ

τῶν ἀποστόλων δὲν εἶδον εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου.» Ἂν ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος δὲν εὑρίσκοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, ποῦ ἦσαν τότε ; εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην οἱ ἄνω εἰρημένοι συγγραφεῖς ἀπαντῶσι : Κατὰ τὸν Φλάβιον Δέστρο καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία εἶχον ἀναχωρήσει πρὸς τὴν Ἔφεσον, ἵνα ἀπορύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου. Καὶ ἐὰν ἀμφιβάλλῃ τις διατί ὁ Ἰωάννης ἐξέλεξε τὴν Ἔφεσον ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην χώραν πρέπει νὰ ἠξεύρῃ ὅτι ἡ πόλις αὕτη μετὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, κατὰ τοὺς ἱστορικούς, εὑρίσκετο εἰς μεγάλην σχέσιν.

Λήξαντος τοῦ διωγμοῦ, ὁ Ἰωάννης μετὰ τῆς Θεοτόκου ἐπέστρεψαν εἰς Ἱεροσόλυμα, οὐδόλως παράδοξον δ' εἶνε λοιπὸν ὅτι ὁ ἅγιος Παῦλος μετὰ 14 ἔτη ἐπιστρέφων εἰς Ἱεροσόλυμα εὗρεν ἐκεῖ τὸν Ἰωάννην «τὸν δοκοῦντα εἶναι στύλον τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Πέτρου» (Γαλ. 2—9).

Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον παράδοξον μοῦ φαίνεται, εἶνε αἱ αἰτίαι αἱ ἀναφερόμεναι παρὰ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου, ὅπως ὑποστηρίξῃ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος πρὸ τοῦ Παύλου ἵδρυσε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου μᾶς λέγει ὁ κ. Διαμαντόπουλος ὅτι ὁ Παῦλος «ἀρξάμενος τοῦ μεγάλου ἔργου τῶν ἀνὰ τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα περιοδειῶν αὐτοῦ ἵδρυσε πρὸ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐπιστροφῆς εἰς Ἱεροσόλυμα τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου». Ἐν τούτοις γνωρίζομεν ἀπὸ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, ὅτι καὶ τὴν πρώτην φοράν, καθ' ἣν ἦλθεν εἰς τὴν Ἔφεσον, εὗρεν ὁ Παῦλος Ἰουδαίους τινὰς ἤδη εὐαγγελιζομένους, οἵτινες καὶ τὸν προσεκάλεσαν, ἵνα διαμείνῃ μετ' αὐ-

τῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἀλλ' ὁ Παῦλος δὲν ἐδέχθη, ὑπεσχέθη δέ, ὅτι θὰ εἶχεν ἐπιστρέψει (Πράξ. ιη'., 19). Ἐπέστρεψε τῷ ὄντι μετὰ ἓν ἔτος καὶ κατώκησεν εἰς τὴν οἰκίαν Τυράννου τινός, ὅστις (κατὰ τοὺς ἰδίους συγγραφεῖς) ἦτο ἤδη Χριστιανὸς παρὰ τοῦ Ἰωάννου βεβαίως εὐαγγελιζόμενος.

Ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ ἱστορίαν (λέγει ὁ Κ. Δ.) μαρτυρεῖ τὰ ἑξῆς : «Καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησία ὑπὸ Παύλου μὲν τεθεμελιωμένη, Ἰωάννου δὲ παραμείναντος, αὐτοῖς μέχρι τῶν Τραϊανοῦ χρόνων :» Καλῶς ἔχει τοῦτο, ἀπαντῶ ἐγώ, ἀλλὰ πῶς ἐξηγεῖ ὁ κ. Δ. τὰς ἀκολούθους λέξεις τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου περὶ τῆς ἱδρύσεως ταύτης τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας ὁμιλοῦντος καὶ μαρτυροῦντος ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας ; Ἱερωνυμ. De scriptibus Ecclesiasticis. Ἄλλως τε γνωστὸν εἶνε (ἀκολουθεῖ ὁ Κ. Δ.) ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ τοῦ Παύλου ὅτι δὲν ᾠκοδόμει ὅπου ἄλλος Ἀπόστολος κατέβαλε τὰ θεμέλια. Τότε θὰ σᾶς εἴπω κ' ἐγώ, κύριε καθηγητά, ἐὰν συνήθεια ἦτον εἷς Ἀπόστολος νὰ μὴ θέτῃ θεμέλια ὅπου εἷς ἄλλος αὐτὰ εἶχε καταβάλει, διατί λοιπὸν ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἵδρυσε τὰς ἑπτὰ Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας, καὶ ἦλθε νὰ σπείρῃ τὸν Εὐαγγελικὸν σπόρον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τεθεμελιωμένῃ ὑπὸ τοῦ Παύλου, καθὼς σεῖς ὑποστηρίζετε ;

Οὔτε δύσκολον εἶνε νὰ ἐξηγήσῃ τις διατὶ ὁ Παῦλος ἐκάλεσε τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἐφεσίων, 1ον μὲν διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Ἰωάννης ἠδύ-

νατο νὰ εὑρεθῇ εἰς μίαν τῶν ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀσίας μακρὰν ἀπὸ τὴν Ἔφεσον, 2ον δὲ διότι ὁ Παῦλος ὡς Εὐαγγελιστὴς τῶν Ἐφεσίων εἶχε πάντοτε ἐξουσίαν τινὰ ἐπ' αὐτῶν.

Οὐδένα λόγον θὰ εἶχεν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, (λέγει τέλος ὁ Κ. Δ.) «ἂν οἱ Ἐφέσιοι εὑρίσκοντο τότε ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιμέλειαν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου». Καὶ τί λόγον εἶχεν, ἐρωτῶ ἐγώ, ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη εὑρίσκετο τότε ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιμέλειαν τοῦ Ἁγίου Πέτρου ;

Ἂς συμπεράνωμεν λοιπόν : Κατά τινας συγγραφεῖς καὶ ἱστορικοὺς ἡ Ἀειπάρθενος ἐπορεύθη εἰς τὴν Ἔφεσον, διέμεινεν ἐκεῖ μετὰ τοῦ Ἰωάννου 2 ἢ 3 ἔτη διαρκοῦντος τοῦ ἡρωδιανοῦ διωγμοῦ καὶ τούτου λήξαντος ἐπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα ἀπέθανε. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς Θεοτόκου ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον καὶ ἵδρυσε τὰς ἑπτὰ Ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας.

Εἶνε αὕτη μία γνώμη ὑποστηριζομένη ὑπὸ περιφήμων τινῶν συγγραφέων καὶ ἱστορικῶν, γνώμη, ἥτις ἐσεβάσθη πάντοτε παρὰ τῶν σοφῶν καὶ κριτικῶν ἀνθρώπων, γνώμη, ἥτις εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐν Ἀνατολῇ πρέπει νὰ προξενήσῃ μεγάλην χαράν, καὶ πρὸ πάντων εἰς ἡμᾶς τοὺς Σμυρναίους, οἵτινες κατοικοῦντες πλησίον τῆς παλαιᾶς καὶ περιφήμου ταύτης πόλεως δυνάμεθα νὰ τὴν ἐπισκεπτώμεθα συχνὰ καὶ νὰ πατῶμεν ἐκείνην τὴν ἁγίαν γῆν, ἥτις ἅπαξ ἐπατήθη ὑπὸ τῆς Θεοτόκου Μαρίας.

(Ἀλήθεια φυλ. 5990).

Β'. ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ.

ΚΑΠΟΥΛΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

Περὶ τοῦ διασαλπισθέντος χριστιανικοῦ εὑρήματος τῆς Καπουλῆ-Παναγιᾶς ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν πατέρων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁραμάτων τῆς εὐσεβοῦς καλογραίας Ἐμερικ δέκα μέχρι τοῦδε διατριβαὶ ἐπλήρωσαν ἀπό τινων ἡμερῶν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην τὰς στήλας τῆς «Ἀμαλθείας».

Ὁ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Χ γράψας ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 30ῆς Μαΐου εἰμὶ ἐγὼ αὐτὸς ὁ χαράττων καὶ τὰς ἀπαντητικὰς ταύτας γραμμὰς τὴν σήμερον.

Δυστυχῶς καὶ μετὰ τὴν διπλῆν ἀπάντησιν, ἧς ἠξίωσαν τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ὅ τε Α'. Καθολικὸς καὶ ὁ ἄγνωστος Β'. Καθολικός, καὶ διὰ τῆς ὁποίας οὐδεμία συστηματικὴ καὶ ἀξία λόγου καὶ προσοχῆς ἀναίρεσις παρατάσσεται κατὰ τῶν ἐμῶν ἀποδείξεων καὶ ὑπολογισμῶν, τὸ ζήτημα καὶ τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα τῶν γραφικῶν μαρτυριῶν καὶ ἱστορικῶν γεγονότων, ὡς ὑπ' ἐμοῦ κατεσκευάσθη καὶ ἀπεδείχθη, ὄχι μόνον δὲν ἀνετράπη, ὡς θέλει ὁ κ. Λόρενς, ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον περιφανῆ καὶ ἀναμφίρηστον περιεβλήθη αἴγλην καὶ ἰσχὺν ὡς ἐκ τῆς παντελοῦς ἀφασίας καὶ ὡς ἐκ τῆς θλιβερᾶς δι' αὐτοὺς σιγῆς, μεθ' ἧς παρῆλθον τὸ ζήτημα ἀμφότεροι οἱ καλοί μου ἀντίπαλοι καὶ παρέκαμψαν τοὺς ὡς βουνοὺς ἀδιαβάτους δι' αὐτοὺς ἐκ τῶν Γραφῶν ἀναντιρρήτους χρονολογικοὺς ὑπολογισμούς, καὶ δὲν ἐτόλμησαν ὄχι μόνον ν' ἀναιρέσωσιν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ν' ἀτενίσωσιν εἰς τὸ ἀδιάσειστον ὑπὸ χρονο-

λογικὴν ἔποψιν καὶ ἀνεπίδεκτον πάσης περαιτέρω συζητήσεως θέμα μου.

Τὸ ζήτημα, ὡς ὑπ' ἐμοῦ ἐκεῖ ἐτέθη καὶ ἀπεδείχθη γραφικῶς, συνίστατο ἐν τούτῳ: ὅτι πρὸ τοῦ Παύλου καὶ πρὸ τοῦ 64 μ. Χ. οὐδεὶς ἄλλος Ἀπόστολος μετέβη εἰς Ἔφεσον· τρεῖς σχεδὸν ὁλόκληροι στῆλαι ἀριερώθησαν πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἱστορικῶς κεκυρωμένων τούτων ἰσχυρισμῶν μου. Ἡ δὲ πτωχεία τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ἱστορικῶν γεγονότων, ἣν μάλιστα καὶ πρὸ πάντων θαυμάζω παρὰ τῷ εὐγενεῖ μου ἀντιπάλῳ κ. Λόρενς, καὶ ἡ ἔντεχνος ὑπεκφυγή, μεθ' ἧς ὡς ἔγχελυς ζητεῖ καὶ ὁ Β'. Καθολικὸς νὰ διαφύγῃ καὶ διολισθήσῃ τοὺς συσφίγγοντας αὐτὸν μέχρις ἀσφυξίας στιβαροὺς βραχίονας τῶν ἐμῶν χρονολογικῶν ἀποδείξεων, καὶ προσπαθεῖ οὕτω νὰ βυθισθῇ εἰς τὰ θολὰ ὕδατα ἀγνώστων ὅλως συγγραφέων, τῶν: Κορνηλίου Λίπδη, τοῦ Φερεόλου Λορκίου, τοῦ Μελικόρε Ἴγκοφερ, τοῦ Μαριάνου, τοῦ Ῥεηνάουδε καὶ τοῦ ἱερομονάχου Φραγκισκανοῦ Φραγκίσκου Ἰωσὴφ, ὅλων ἀσημάντων, ἀφανῶν ὅλως καὶ ἀγνωρίστων ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Φιλολογίᾳ καὶ Θεολογίᾳ, ταῦτα πάντα μαρτυροῦσιν ὁπόσον ἀσύστατος ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἀβάσιμος κατ' ἀρχὴν εἶνε ἡ ὑπόθεσις, περὶ ἧς οἱ καλοί μου ἀντίπαλοι ἀγωνίζονται, καὶ ὁπόσον σκοτεινοὺς τίτλους συστάσεως καὶ ἀποδείξεως αὕτη ὑπὲρ ἑαυτῆς φέρει.

Θέλω παρακολουθήσῃ καὶ βασανίσῃ μίαν πρὸς μίαν ὅλας τὰς ἰδέας καὶ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν εὐγενῶν μου ἀντιπάλων καὶ θέλω προσπαθήσῃ νὰ περικαλύψω ὅσον δύναμαι τὴν γύμνωσιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν πτωχείαν τῶν ἀδελφῶν μου, διότι τρέφω τὴν πεποίθησιν ὅτι ἄγνοια

τῶν ἱστορικῶν γεγονότων καὶ ζῆλος οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ἐκίνησε τὸν κάλαμον αὐτῶν πρὸς ὑποστήριξιν ὑποθέσεως, περὶ ἧς οὐδεὶς μέχρι σήμερον οὐδὲν μετὰ βεβαιότητος ἔγραψε καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεστήριξε σοβαρῶς καὶ ἐν ἀληθείᾳ ἱστορικῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γεγονότων.

Ἐν πρώτοις, ἀρ' οὗ ὁ κύριος Β'. Καθολικὸς ἔχει τὴν ἐπαινετὴν εἰλικρίνειαν νὰ γράφῃ καὶ ὁμολογῇ αὐταῖς λέξεσι περὶ τοῦ τόπου τῆς ἀνακαλύψεως «ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐν Καπουλῇ ὀνομαζομένου οἴκου τῆς Παναγίας δὲν ὑποστηρίζεται εἰμὴ ἐκ τῶν ὁράσεων εὐσεβοῦς τινος καλογραίας Ἐμερίκ, ὃν οἱ λαζαρισταὶ Πατέρες κατώρθωσαν ν' ἀνακαλύψωσιν, ὡς σᾶς εἶπον», ἐγὼ καὶ πᾶς μετ' ἐμοῦ ἄλλος τῆς ἀληθείας ῥίλος ὡς ζητοῦντες ἱστορικὸν ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ συζητήσωμεν σοβαρῶς τοιαύτην σοβαρὰν ἀνακάλυψιν, καὶ τοῦτο ἐπιθυμοῦντες νὰ ἔχωμεν βάσιν καὶ θεμέλιον,ὅπως ἐχόμενοι πάντοτε τῶν γεγονότων προβαίνομεν εἰς τὰς ἡμετέρας μελέτας καὶ κρατοῦντες τὴν δᾷδα τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ ἱστορικῶν ἀποδείξεων χωρῶμεν εἰς τὰς ἀναιρέσεις μας, δὲν δυνάμεθα ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην νὰ συζητήσωμεν περὶ τοῦ προκειμένου καὶ οὐδὲν ἄλλο δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν εἰμὴ ὅτι ἡ ἐπὶ ὁράσεων στηριζομένη αὕτη ἀνακάλυψις ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον, ὅστις λέγεται καὶ εἶνε ἄνθρακες.

Δεύτερον παρατηρῶ πρὸς ἀμφοτέρους κοινῶς τοὺς εὐγενεῖς ἐμοῦ τε καὶ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου ἀντιπάλους ὅτι συζητήσεως τοιαύτης ἐπιστημονικῆς προκειμένης χρέος μέγα εἶχον καὶ ἔχουσι νὰ ὁρίζωσι καὶ θέτωσιν ἐπακριβῶς τὰς παραπομπάς των καὶ ὄχι νὰ μᾶς παραπέμπωσιν ὧρα Ἱερώνυμον ἢ ὧρα Φλάβιον Δέστρον! Οὕτως ἐπιστημονικὴ συζήτησις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὡς ζητεῖ αὐτὴν καὶ διψᾷ ὁ κ. Λόρενς, δὲν διεξάγεται. Τί θὰ ἔλεγον λ. χ. οἱ κύριοι οὗτοι, ἂν καὶ ἐγὼ ὑποθετικῶς τοῖς ἔλεγον ὅτι ἡ Παρθένος μετέβη καὶ εἰς Πάτμον μετὰ τοῦ Ἰωάννου καὶ ὧρα Ὠριγένη, Χρυσόστομον, Δαμασκηνὸν καὶ Φώτιον;

Ἐγὼ ἄρχομαι τῆς ἀπαντήσεώς μου ἀπὸ τῶν λόγων καὶ παρατηρήσεων τοῦ κ. Λόρενς. Οὗτος λέγει ὅτι «ἀναγινώσκων τὸ ἐμὸν ἄρθρον ἐθαύμαζε καθ' ἑαυτὸν τὸ σορὸν τῶν γνώσεων, καὶ ἤρχιζε ταυτοχρόνως νὰ πείθηται περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών του, ὅτε πλησιάζων εἰς τὸ τέλος ἤκουσεν αἴρνης πάταγον τρομερὸν καὶ εἶδεν ὁλόκληρον τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα ἐκ βάθρων ἀνατρεπόμενον», καὶ «ἐξεπλάγη ἰδών με γράφοντα, ὅτι ὁ Ἰωάννης μετέβη τὸ πρῶτον εἰς Πάτμον καὶ ἔπειτα εἰς Ἔφεσον, ἐν ᾧ αὐτὸς πάντοτε ἀνέγνωσε καὶ ἐνόμισεν ὅτι ὁ Ἰωάννης ὑπῆρξε προηγουμένως εἰς Ἔφεσον, κατόπιν εἰς Πάτμον ἐξόριστος καὶ ὅτι ἐκ Πάτμου ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον». Λοιπὸν ἂν ἡ λέξις τὸ πρῶτον ἐσκανδάλισε τὸν κ. Λόρενς καὶ δὲν τὸν ἀρῆκε νὰ μορφώσῃ πεποίθησιν περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών του,περὶ τοῦ ὁποίου ἤρχισε νὰ πείθηται, ἡμεῖς τῷ παρέχομεν τὸ δικαίωμα νὰ διαγράψῃ τὴν λέξιν πρῶτον καὶ νὰ θέσῃ καὶ πιστεύῃ αὐτὸς ὅτι ὁ Ἰωάννης μετέβη πρῶτον εἰς Ἔφεσον καὶ ἔπειτα εἰς Πάτμον καὶ νὰ μένῃ οὕτω πεπεισμένος περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών του. Τί ἐκ τοῦ πρῶτον ἕπεται, καὶ πῶς τοῦτο χρησιμεύει ὡς τὸ ἕτερον ἐκ τῶν δύο

αἰτίων τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος τῶν ἐμῶν σκέψεων, καὶ πῶς τοῦτο προύξένησε τὸν τρομερὸν πάταγον, ὃν αὐτὸς ἤκουσεν, ἐγὼ δὲν κατώρθωσα νὰ τὸ ἐννοήσω ἀκόμη.

Τάχα ἂν μετέβη ὁ Ἰωάννης τὸ πρῶτον εἰς Ἔφεσον καὶ ὄχι εἰς Πάτμον, κατορρέει διὰ τοῦτον τὸν λόγον τὸ οἰκοδόμημα τῶν ἐμῶν σκέψεων, ὅτι πρὸ τοῦ Παύλου καὶ μέχρι τοῦ 64 μ.Χ. οὐδεὶς ἄλλος οὔτε Ἰωάννης οὔτε Μαριὰμ μετέβη εἰς Ἔφεσον ; Ἀροῦ ἡμεῖς ἀποδεικνύομεν ὅτι πρὸ τοῦ Παύλου καὶ μέχρι τοῦ 64 ὁ Ἰωάννης δὲν εἶδεν οὔτε τὴν Ἔφεσον οὔτε τὴν Πάτμον, ὁπότε ὅμως ἡ Θεομήτωρ ἐκοιμᾶτο ἐν Κυρίῳ ἐν τῇ Γεθσημανῇ ἀπὸ τοῦ 44 μ. Χ. τί σημαίνει ἡ λεπτολόγος αὕτη διάκρισις ἂν μετέβη τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἔφεσον καὶ ὄχι εἰς τὴν Πάτμον ὁ Ἰωάννης ;

Ὅμως, ἵνα ἐννοήσῃ ἔτι κάλλιον καὶ αὐτὸς ὁ κ. Λόρενς, ὅτι δὲν πρέπει πάντοτε ἐμπιστευόμενός τις εἰς τὴν εὔθραυστον πορθμῖδα τῆς ἀτομικῆς του κρίσεως ἄοπλος ὅλως αὐτὸς καὶ ἐστερημένος πάσης περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώσεως νὰ κατέρχηται εἰς πάλην πρὸς πάνοπλον ἀντίπαλον καὶ ἀγωνιστήν, ἐγὼ ρειδόμενος μὲν αὐτοῦ οὐδὲν βαρὺ λέγω, οὐδὲ εἰρωνεύομαι τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἱστορικήν του πτωχείαν, ἡ δὲ ἀνάπτυξις τοῦ ζητήματος, εἰς ἣν αὐτὸς μὲ προκαλεῖ θέλει διδάξῃ αὐτὸν μάθημα μέγα καὶ σωτηριωδέστατον, ἔστω καὶ ἂν γίνεται ὅλη αὕτη ἡ ὑπόθεσις εἰς βάρος τῆς θεολογικῆς του πολυμαθείας.

Ἐγὼ εἰπὼν καὶ γράψας ὅτι τὸ πρῶτον μετέβη εἰς Πάτμον ὁ Ἰωάννης, ἐγνώριζον πολλῷ κάλλιον τοῦ κ. Λόρενς ὅτι ἡ κοινοτέρα καὶ μᾶλλον παραδεδεγμένη γνώμη εἶνε,

ὁ Ἰωάννης πρῶτον θὰ μετέβη εἰς Ἔφεσον, ἐκ τῆς Ἐφέσου θὰ ἐξωρίσθη καὶ ἀπήχθη εἰς Ρώμην, ἐκ τῆς Ρώμης ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον, ὅπου ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν καὶ ἐκ Πάτμου εἰς Ἔφεσον, οὐδὲ περιέμενον τὸ χωρίον τοῦ Ἱερωνύμου, ἵνα ἐκ τοῦ ἐπανῆλθε μάθω ὅτι ἐξ Ἐφέσου θὰ μετέβη εἰς Πάτμον· ἀλλὰ καὶ πάλιν ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τῶν χρονολογιῶν παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις καὶ τοῖς νεωτέροις καὶ ἡ διαφορὰ γίνεται μετὰ τὸ 64 μ. Χ. ἢ ἀκριβέστερον, ἂν θέλῃ νὰ προσέξῃ ὀλίγον περισσότερον ὁ κ. Λόρενς εἰς τὰς χρονολογίας, μετὰ τὸ 75 μ. Χ. Τοῦτο τὸ γνωρίζει ὁ κ. Λόρενς; Ἐγὼ εἶπον ὅτι ὁ Ἰωάννης τὸ πρῶτον μετέβη εἰς Πάτμον καὶ ἐκ Πάτμου εἰς Ἔφεσον ἐξ ἄλλων ὁρμώμενος ὑπολογισμῶν καὶ ὄχι διότι τοῦτο ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς ζήτημα· οὐχί· οὐδὲ ποσῶς ἅπτεται τῆς προκειμένης ὑποθέσεως τὸ ζήτημα ἂν πρῶτον εἰς Ἔφεσον ἢ εἰς Πάτμον μετέβη ὁ Ἰωάννης, διότι ὁπουδήποτε καὶ ἂν μετέβη τὸ πρῶτον εἴτε εἰς Πάτμον, εἴτε εἰς Ἔφεσον, ἡ μετάβασις αὕτη δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔγινεν οὔτε πρὸ τοῦ 57 μ. Χ. οὔτε πρὸ τοῦ 64.

Ἔγραψα ὅτι τὸ πρῶτον μετέβη εἰς Πάτμον ὁ Ἰωάννης, ἵνα συμβιβάσω τὴν παράδοσιν τὴν λέγουσαν, ὅτι ὁ Ἰωάννης μετέβη καὶ εἰς Πάτμον καὶ ἐκεῖ ὅτι ἔγραψεν ὁ αὐτὸς καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν. Ὡς γνωστὸν παρὰ τοῖς ἑρμηνευταῖς σήμερον εἶνε παραδεδεγμένη πλέον ἡ γνώμη ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις ἐγράφη μετὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Νέρωνος τὸν συμβάντα τῷ 64 μ. Χ. καὶ πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ συμβᾶσαν τῷ 70 μ. Χ. ἐπομένως μεταξὺ τοῦ

64 καὶ τοῦ 70 καὶ ὡς θέλουσιν οἱ ἑρμηνευταὶ κατὰ τὸ 69 μ. Χ. Ὅτι δὲ ἐγράφη ἐν Πάτμῳ τοῦτο παρὰ τοῖς ἑρμηνευταῖς ἀνακρίνεται ἔτι· οἱ πλείους συμφωνοῦσιν ὅτι ἐγράφη ἐν Πάτμῳ. Κατὰ τὸν ἐπὶ Δομετιανοῦ ὅμως διωγμόν, συβάντα ἀπὸ τοῦ 81 μέχρι τοῦ 96 ὁ Ἰωάννης ἀπήχθη εἰς Ρώμην καὶ ἐκεῖ κατὰ τὰς μαρτυρίας Τερτυλλιανοῦ de praescriptionibus haeriticorum Κεφ. 36, τοῦ Ἱερωνύμου advers. Jovinian 1,1 Κεφ. 14 κατεδικάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς δοχεῖον ζέοντος ἐλαίου, ἐξ οὗ ἐξῆλθε καθαρώτερος καὶ εὐρωστότερος, ἐκ Ρώμης δὲ ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον, ὅπου ἔγραψε τὴν Ἀποκάλυψιν, (Εὐσεβ. χρον. ἔτ. 14 Δομετιανοῦ Ἱερωνυμ. de Script. eccles. Κεφ. 10, Ὠριγ. εἰς Ματθ. σελ. 147 καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἀρχαῖοι). Λοιπὸν ὁ Ἰωάννης ἀπήχθη εἰς Ρώμην κατὰ τὸν ἐπὶ Δομετιανοῦ διωγμὸν καὶ ὡς θέλουσι πολλοὶ κατὰ τὸ 95 μ. Χ. ἢ ἀληθέστερον μεταξὺ τοῦ 81—96 μ. Χ. ὅτε ὁ διωγμὸς τοῦ Δομετιανοῦ ἐλυμαίνετο τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ· ἐκ δὲ Ρώμης εἰς Πάτμον καὶ ἐκ Πάτμου ἐπανῆλθε, κ. Λόρενς, κατὰ Ἱερώνυμον εἰς Ἔφεσον. Κατὰ τοῦτον ὅθεν τὸν λόγον ἡ Ἀποκάλυψις θὰ ἐγράφη μετὰ τὸ 81 μ. Χ. καὶ πρὸ τοῦ 96, διότι τότε ἐξωρίσθη ἐκ Ρώμης εἰς Πάτμον· ἀλλ' εἶνε βεβαιότατον πλέον καὶ παρὰ τοῖς ἑρμηνευταῖς μὴ ἐπιδεκτικὸν συζητήσεως, ὅτι ἡ Ἀποκάλυψις ἐγράφη μετὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Νέρωνος τὸν συβάντα τῷ 64 μ. Χ. καὶ πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει 70 μ. Χ. πιθανώτατα δὲ κατὰ τὸ 69 μ. Χ. Αἴ! πῶς συμβιβάζει ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Λόρενς τὰς χρονολογίας ταύτας; Διὰ ταῦτα ἐγώ, ἵνα καὶ τὴν παράδοσιν μὴ ἀθετήσω, τὴν θέλουσαν τὸν Ἰωάννην τὸν Εὐαγγελιστὴν ὡς συγγραφέα τῆς Ἀποκαλύψεως, καὶ συμβιβάσω ὅσον εἶνε δυνατὸν ὅλας τὰς χρονολογίας ταύτας καὶ μὴ ὑπάρχῃ αἰτίρασίς τις, ἐσημειωσάμην παροδικῶς μόνον ὅτι πρῶτον εἰς Πάτμον μετέβη, ὁπότε ἔγραψε καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν, πρὶν ἢ γράψῃ τὸ Εὐαγγέλιόν του ἐν Ἐφέσῳ ὁ Ἰωάννης, μετὰ τὴν Πάτμον εἰς Ἔφεσον, ὅπου μεταξὺ τοῦ 75—85 ἐξέδωκε τὸ Εὐαγγέλιόν του.

Ἀγνοεῖ δὲ πάντως ὁ κ. Λόρενς ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἤδη τινὲς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων μὴ δυνάμενοι νὰ συμβιβάσωσι τὰς διαφωνίας ταύτας ὄχι μόνον διὰ τὴν Ἀποκάλυψιν ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου δοξάζουσιν ὅτι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐγράφη ἐν Πάτμῳ, ἐν ᾧ ἄλλοι λέγουσιν ὅλως τὰ ἐναντία· καὶ ἵνα συμβιβασθῶσιν, αἱ διαφωνίαι αὗται ὑπῆρξαν καὶ τρίτοι ἰσχυρισθέντες ὅτι τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον ὑπηγορεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ὄντος ἐξορίστου ἐν Πάτμῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐξεδόθη ἐν Ἐφέσῳ διὰ Γαΐου τοῦ ἀγαπητοῦ» (Ἀθαν. ἐν τῇ συνόψει Ἱππολυτ. ἐν ἀποσπάσμασι).

(Ἀμάλθεια φυλ. 5992.

(ἕπεται συνέχεια) ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου.

ΚΑΠΟΥΛΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

(Συνέχεια)

Ἀπορῶ ὅθεν διὰ τίνα λόγον προέβη εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην καὶ εἰς τί ὠφέλησε τὸν Α'. Καθολικὸν καὶ

τὸν ἀγῶνα ὃν ἀγωνίζεται, ἂν τὸ πρῶτον μετέβη εἰς Πάτμον ὁ Ἰωάννης ἢ εἰς Ἔφεσον· ἀρ' οὗ εἴτε οὕτως εἴτε ἄλλως τὸ μόνον βέβαιον καὶ βεβαιότατον ἱστορικῶς καὶ ἀποδεδειγμένον γραφικῶς εἶνε ὅτι πρὸ τοῦ 64 ἢ τοὐλάχιστον πρὸ τοῦ 58, (δὲν θέλομεν νὰ εἴπωμεν πρὸ τοῦ 75 μ. Χ.) ὁ Ἰωάννης δὲν ἐπάτησε τὸν πόδα του καὶ δὲν ἐφάνη ἐν Ἐφέσῳ.

Ἔπρεπε ν' ἀναιρέσῃ τοὺς ἐμοὺς γραφικοὺς καὶ χρονολογικοὺς ὑπολογισμούς, δι' ὧν ἡλίου φωτεινότερον καὶ φωτὸς ἐναργέστερον ἀπέδειξα ὅτι, τιθεμένου τοῦ ζητήματος ὅτι ἡ Παρθένος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τῷ 44 ἢ ἔστω καὶ τῷ 48 μ. Χ., ὁ Ἰωάννης, οὔτε μέχρι τότε, οὔτε μέχρι τοῦ 51, οὔτε μέχρι τοῦ 54, οὔτε μέχρι τοῦ 58, οὔτε μέχρι τοῦ 64 μ. Χ. δὲν εἶδε καὶ δὲν ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον. Εἰς ταῦτα τί λέγει ὁ πολυμαθής μου ἀντίπαλος; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρέρχεται ἐν νεκρικῇ σιγῇ· ἐκεῖνο δέ, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς χωροῦντες μὲ ὑπολογισμοὺς χρονολογικούς, οὓς δὲν εἶνε εἰς θέσιν φαίνεται νὰ ἐννοῇ ὁ κ. Καθολικός, παροδικῶς μόνον ὑπηνιξάμεθα, χωρὶς νὰ ζητήσωμεν ἐκ τούτου ν' ἀντλήσωμεν ἐπιχείρημά τι, θεωρεῖ καίριον σημεῖον καὶ προσεκολλήθη εἰς τὴν λέξιν πρῶτον, ἵνα με καταβάλῃ καὶ καταρρίψῃ δῆθεν εἰς γῆν ὅ ον τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα τῶν σοφῶν μου γνώσεων!

Ἀλλ' ὄχι· γνωρίζω τῆς ἀδυναμίας σας τὰ στρατηγήματα· ζητεῖτε νὰ ἐκτοπίσητε τὸ ζήτημα ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ ν' ἀρήσωμεν τότε τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ ν' ἀρχίσωμεν συζήτησιν ἄκαρπον καὶ ἀνωφελῆ περὶ ζητήματος, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅ,τι λέγουσι τὰ

προχειρότερα πα,' ἡμῖν βιβλία, ὡς εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ Δ. Κυριακοῦ, ἐξ ὧν πάντως ἠντλήσατε καὶ ὑμεῖς τὴν σοφίαν σας ταύτην ὅτι ἐκ Πάτμου ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον, οὐδὲν ἔχομεν ν' ἀπολέσωμεν οὐδὲ κλονίζεται διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὡς ἐραντάσθητε, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ σορὸν οἰκοδόμημα τῶν ἐμῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν.

Ἔστω ὅμως, εὐγενῆ μου ἀντίπαλε, δέχομαι μεθ' ὑμῶν ὅτι τὸ πρῶτον εἰς Ἔφεσον μετέβη ὁ Ἰωάννης οὐδὲ λέγω τι περὶ Πάτμου καὶ Ἀποκαλύψεως περὶ Εὐαγγελίου καὶ Ἐφέσου, τὰ ὁποῖα τότε εἶναι ζητήματα ἐκ τῶν δυσκολωτάτων καὶ ἀλύτων μέχρι τοῦδε παρ' ἅπασι τοῖς θεολόγοις τῆς ὑφηλίου καὶ μόνον εἰς ὑμᾶς ἐράνησαν εὐκολώτατα πράγματα καὶ ἐζητήσατε μάλιστα περὶ τοῦ χαλεπωτάτου τούτου τῶν ζητημάτων νὰ γείνητε σεῖς ἠχὼ εἰς ὑπόθεσιν, περὶ ἧς οἱ ἐπιφανέστατοι Θεολόγοι δὲν εἶπον ἔτι τὸν τελευταῖον λόγον των.

Ἔπρεπε νὰ γνωρίζητε οἵας ἀκάνθας παρουσιάζει τὸ ζήτημα τῆς μεταβάσεως τοῦ Ἰωάννου εἰς Ἔφεσον καὶ Πάτμον, ὅπου ἔγραψε μάλιστα καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν, ἵνα ἐννοήσητε τὴν ἀλήθειαν τοῦ σοφοῦ λογίου τοῦ Θουκυδίδου ὅτι «ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει».

Ἐν τῇ πρώτῃ μου διατριβῇ στηριζόμενος ἐγὼ ἐπὶ χωρίων Γραφικῶν καὶ ἐπὶ ὑπολογισμῶν χρονολογικῶν ἀναμφισβητήτου κύρους, ἔθηκα καὶ ἰσχυρίσθην καὶ ἀπέδειξα ὅτι πρὸ τοῦ Παύλου οὐδεὶς Ἀπόστολος μετέβη οὔτε εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν, οὔτε εἰς τὴν Μακεδονίαν, οὔτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε εἰς τὴν Ἀχαΐαν, οὔτε εἰς Ἔφεσον· πρῶ-

τος ἐκ Κορίνθου ὁ Παῦλος μετέβη κατὰ τὸ 54 εἰς Ἔφεσον, ὁπότε ὅμως ἡ Παρθένος ἐκοιμᾶτο πλέον ἐν Κυρίῳ ἀπὸ δεκαετίας ἐν τῷ χωρίῳ τῆς Γεθσημανῆς, διότι, ὡς γνωστὸν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἔνδεκα ἔτη μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου.

Ἱδρυτὴν ἡ ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου ἔχει τὸν Παῦλον· ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι μῦθοι, ἀνάξιοι συζητήσεως καὶ προσοχῆς. Περὶ τούτου θέλετε νὰ πνίξωμεν τὸν Α' καὶ Β' Καθολικὸν καὶ ὅλους τοὺς ὁμοφρονοῦντας αὐτοῖς εἰς πέλαγος ὑπεράρθονον καὶ ἀνεξάντλητον μαρτυριῶν Γραφικῶν καὶ ἱστορικῶν ;

Ἂς ἀνοιχθῶσι καὶ ἂς μελετηθῶσιν αἱ Γραφαὶ ἀπὸ τοῦ 18 κεφαλαίου καὶ στίχου 19 τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων μέχρι τοῦ 21 κεφαλαίου· ὅλα τὰ τρία κεφάλαια, ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀποστολικῆς διακονίας τοῦ Παύλου, σαφέστατα δίδουσι νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι πρῶτος καὶ μόνος ὁ Παῦλος εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου καὶ οὐδεὶς ἄλλος, οὔτε Ἰωαννης, οὔτε Θερμήτωρ, οὔτε ἄλλος τις τῶν Ἀποστόλων εἶδε τὴν Ἔφεσον πρὸ τοῦ Παύλου. Πρέπει πρῶτον νὰ διαγραφῶσι τὰ τρία ταῦτα κεφάλαια τῶν Πράξεων καὶ νὰ ριφθῶσι καὶ καῶσιν εἰς τὸ πῦρ καὶ ἔπειτα νὰ ὑποστηριχθῇ σοβαρῶς ὅτι πρὸ τοῦ Παύλου καὶ πρὸ τοῦ 51 μ. Χ. εἶδέ τις τὴν Ἔφεσον, Ἰωάννης ἢ Μαριάμ.

Συμφωνεῖ δὲ πληρέστατα καὶ ἐξηγεῖ τὸ μέρος τοῦτο τῶν Πράξεων καὶ ὅλη ἡ Ἱστορία καὶ ἡ παράδοσις, ἥτις ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου μέχρι τοῦ Εὐσεβίου, τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Παμφίλου, συνυφιζομένη ἐν τῇ κατ' αὐτὸν

ἱστορίᾳ διὰ τῶν λόγων τοῦ Ἁγίου Εἰρηναίου ἔχει ὧδε : «Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησία ὑπὸ Παύλου μὲν τεθεμελιωμένη, Ἰωάννου δὲ παραμείναντος αὐτοῖς μέχοι τῶν Τραϊανοῦ χρόνων, μάρτυς ἐστὶν ἀληθὴς τῆς τῶν Ἀποστόλων παραδόσεως» (Ἐκκλ. Ἱστορ. Εὐσεβ. βιβλ. 3 κεφ. 23—).

Ἀλλ' εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Εἰρηναίου παραδόξως ἀνέγνων τὴν ἀπάντησιν τοῦ Β'. Καθολικοῦ, λέγοντος αὐταῖς λέξεσι «καλῶς ἔχει τοῦτο (ὅτι δηλ. ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου ὑπὸ Παύλου τεθεμελιωμένη), ἀλλὰ πῶς θὰ ἐξηγήσωμεν τὰς λέξεις τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου περὶ τῆς ἱδρύσεως ταύτης τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας ὁμιλοῦντος καὶ γράφοντος ὅτι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας ;» (Ἱερων. de script. ecclesiasticis). Παράδοξον καὶ, ἵνα εἴπω τοὺς φόβους μου, ἀπίστευτον πρᾶγμα μοὶ φαίνεται νὰ ἀντιφάσκῃ τόσον οἰκτρῶς ὁ Ἱερώνυμος πρὸς τὸν Εἰρηναῖον. Ὁ Εἰρηναῖος νὰ λέγῃ ὅτι ὑπὸ Παύλου τεθεμελιωμένη ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου καὶ ὁ Ἱερώνυμος ν' ἀντιλέγῃ «ὅτι πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν ὁ Ἰωάννης», ὁ κόσμος δὲν τὸ παραδέχεται, διότι ἢ τὸν ἕνα θὰ δεχθῇ καὶ τὸν ἄλλον θ' ἀπορρίψῃ, ἢ τοῦ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Σεῖς ὁ ἴδιος, Β'. Καθολικὲ, λέγετε ὅτι καλῶς ἔχει τοῦτο ὅτι «ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἐφέσου τεθεμελιωμένη ἐστὶν ὑπὸ Παύλου», ὡς τὸ ὁρίζει ὁ Εἰρηναῖος. Λοιπὸν σᾶς λέγω κἀγὼ ὅτι ἂν τοῦτο ἔχει καλῶς, τότε κακῶς ἔχει πᾶν τοὐναντίον καὶ σᾶς παρακαλῶ προσέξατε πολὺ μήπως παρε-

ξηγῆτε καὶ ἀδικῆτε τὸν θεῖον Ἱερώνυμον. Τὸ μόνον ἀτύχημα διὰ τὸν Β΄. Καθολικὸν εἶνε ὅτι δὲν μᾶς παραθέτει κατὰ λέξιν αὐτὸ τὸ κείμενον τῶν λόγων τοῦ Ἱερωνύμου, οὐδὲ παραπομπὴν κἂν, καθ' ἣν ἔχει συνήθειαν, περὶ ζητήματος τόσον σημαντικοῦ, μᾶς σημειοῖ. Ἐνῷ ἔπρεπε ὄχι μόνον ἀκριβεστάτην νὰ ἔχῃ τὴν παραπομπήν του εἰς τὸν Ἱερώνυμον, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ταύτας τὰς λέξεις τοῦ θείου πατρὸς νὰ μᾶς παραθέσῃ. Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῶμεν τὸν Ἱερώνυμον λανθανόμενον περὶ ἓν τόσον πασίγνωστον γεγονός. Καὶ ἵνα μὴ παρέχῃ λαβήν, δι' ὧν εἶπεν ὁ Β΄ Καθολικός, εἰς ἀδίκους καὶ ἐραμάρτους κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις διὰ τοὺς λόγους τοῦ ἁγίου πατρὸς, παρακαλῶ τὸν ῥίλον Β΄. Καθολικὸν νὰ μνημονεύσῃ πιστῶς αὐτῶν τούτων τῶν λόγων τοῦ Ἱερωνύμου καὶ ἐπακριβῶς νὰ θέσῃ τὰς παραπομπάς, ἵνα ἐξελεγχθῇ ἡ ἀλήθεια καὶ διασκεδασθῶσιν αἱ κακαὶ ἰδέαι, αἵτινες περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν λόγων τοῦ ἀδελφοῦ Β΄. Καθολικοῦ ἐγεννήθησαν εἰς τὸ πνεῦμά μου!

Ἐπειδὴ δὲ εἰς ὃ εὑρίσκομαι μέρος τῆς ὑποθέσεως ἀναφέρονται καὶ ὅσα λέγει ὁ κ. Β΄. Καθολικὸς ἐν τῇ τρίτῃ παραγράφῳ του, διὰ τοῦτο ἀποχωρίζομαι πρὸς στιγμὴν τὸν Α΄. Καθολικὸν, ἐπιφυλαττόμενος νὰ τὸν ἐπανίδω εὐθὺς μετ' ὀλίγον, ἵνα τῷ δώσω τὴν πρέπουσαν καὶ δικαίαν ἀπάντησιν καὶ διὰ τὸν ἕτερον λόγον, δι' ὃν νομίζει ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτιμήσῃ τοῦ Νικηφ. Ξανθοπούλου τὸν Φλάβιόν του Δέστρον ἢ Δέξταιρον καὶ διὰ τὸν ὁποῖον λόγον ἐφαντάσθη ὅτι ἤκουσε τὸν τρομερὸν πάταγον!

Λέγει ὁ Β΄. Καθολικὸς «ἐν τούτοις γνωρίζομεν ἀπὸ

τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων ὅτι κατὰ πρώτην φοράν, καθ' ἣν ἦλθεν εἰς Ἔφεσον εὗρεν ὁ Παῦλος Ἰουδαίους τινὰς ἤδη εὐαγγελιζομένους, οἵτινες καὶ τὸν παρεκάλεσαν, ἵνα διαμείνῃ μετ' αὐτῶν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, ἀλλ' ὁ Παῦλος δὲν ἐδέχθη, ὑπεσχέθη δὲ ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ (πραξ. 18, 19)· ἐπέστρεψε τῳόντι μετὰ ἓν ἔτος καὶ κατῴκησεν εἰς τὴν οἰκίαν Τυράννου τινός, ὅστις κατὰ τοὺς ἰδίους συγγραφεῖς ἦτο ἤδη Χριστιανὸς παρὰ Ἰωάννου βεβαίως εὐαγγελιζόμενος».

Ἐδῶ ἔχομεν φοβερὰ καὶ πρωτάκουστα πράγματα! Πρῶτον ὅτι ὁ Παῦλος «τὴν πρώτην φορὰν, καθ' ἣν ἦλθεν εἰς Ἔφεσον εὗρεν Ἰουδαίους τινὰς ἤδη εὐαγγελιζομένους»! καὶ δεύτερον ὅτι ὅτε μετὰ ἓν ἔτος ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον ὁ Παῦλος «κατῴκησεν εἰς τὴν οἰκίαν Τυράννου τινός, ὅστις κατὰ τοὺς ἰδίους συγγραφεῖς ἦτο ἤδη Χριστιανὸς παρὰ Ἰωάννου βεβαίως εὐαγγελιζόμενος»!

Ποῖον ἐκ τῶν δύο νὰ ταλανίσω περισσότερον! Ἐμὲ αὐτόν, διότι εὑρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ εἴπω καὶ χαρακτηρίσω πρεπόντως τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ πικράνω αὐτὸν βαθέως, ἢ αὐτὸν τὸν Β΄. Καθολικὸν διὰ τὰς τολμηρὰς λέξεις ἤδη εὐαγγελιζομένους, τὰς ὁποίας δὲν ἐδίστασε χάριν τοῦ σκοποῦ του νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ ἱερὸν κείμενον τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων; καὶ εἰς τὰ κοινότερα ἔγγραφα ἡ τοιαύτη πρᾶξις χαρακτηρίζεται μὲ πολὺ πικρὸν ὄνομα!

Ποῦ εὕρετε, ἀδελφέ μου, ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων ὅτι «εὗρεν ὁ Παῦλος ἐν Ἐφέσῳ Ἰουδαίους τινὰς

ἤδη εὐαγγελιζομένους ; ἰδού, ἀναγνῶσται, τὸ ἱερὸν κείμερον καὶ κρίνατε περὶ τῆς τολμηθείσης ταύτης πράξεως παρ' ἀνθρώπου ἔχοντος τὴν ἀξίωσιν νὰ τὸν πιστεύωμεν καὶ δι' ὅσα περὶ Φλαβίου Δεξτέρου ἔγραψεν ἀφ' οὗ δὲν ἐσεβάσθη τὸ κείμενον τῶν θείων γραφῶν : «ὁ δὲ Παῦλος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς, εἶχε γὰρ εὐχήν· κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον· κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις ἐρωτώντων δὲ εἰς πλείονα χρόνον μεῖναι παρ' αὐτοῖς οὐκ ἐπένευσεν· ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς» κλ. (Πραξ. Ἀποστολ. 18, 19—21). Ποῦ εἶναι ἀδελφέ μου αὐτοὶ οἱ ἤδη εὐαγγελιζόμενοι Ἰουδαῖοί σου ἐν Ἐφέσῳ ; Τὸ ἱερὸν κείμερον λέγει ἁπλῶς μόνον ὅτι ὁ Παῦλος εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. Ὁ Παῦλος ἔπραττε τοῦτο πανταχοῦ· πρῶτον μετέβαινεν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἐκήρυττε πρῶτον καὶ κατόπιν ἐστρέφετο εἰς τὰ ἔθνη· ἀλλ' οὐδένα οὔτε μαθητήν, οὔτε εὐαγγελιστήν, οὔτε χριστιανὸν λέγει ὅτι εἶδε ἐν τῇ συναγωγῇ. Πῶς λοιπὸν ἐγέννησεν ἡ φαντασία τοῦ σοφοῦ θεολόγου μας μίαν τόσον τερατώδη διαστροφὴν τῆς ἀληθείας ;

Ἔλθωμεν εἰς τὸ δεύτερον σημεῖον ὅτι ὁ Τύραννος «ἦτο ἤδη Χριστιανὸς κατὰ τοὺς ἰδίους συγγραφεῖς εὐαγγελισθεὶς παρὰ Ἰωάννου». Ἀνοίξατε καὶ πάλιν παρακαλῶ τὸ ἱερὸν κείμενον (Πράξ. 19,8,9). Ἐκεῖ ἀναγινώσκομεν, ὅτι ὁ Παῦλος βλέπων ὅτι οἱ ἐν τῇ Συναγωγῇ ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν καὶ ἐκακολόγουν τὴν ὁ-

δὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητὰς καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ Σχολῇ Τυράννου τινός.» Τίς ἦτο ὁ Τύραννος οὗτος οὐδὲν ἐν τῇ Γραφῇ λέγεται· ἐκ τῶν ἑρμηνευτῶν ἄλλοι μὲν δέχονται, ὅτι οὗτος ὁ Τύραννος ὀνόματι ἦτο Ἕλλην σοφιστὴς ἔχων Σχολὴν ἰδιαιτέραν, ἐν ᾗ ἐδίδασκε, προθύμως δὲ ἤνοιξε τὰς πύλας τῆς Σχολῆς του εἰς ἐκεῖνον, ὅστις εὑρεθεὶς καὶ ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου τῶν Ἀθηνῶν ἐκήρυξε τὴν νέαν θρησκείαν του· κατ' ἄλλους ἦτο Ἰουδαῖος Ραββῖνος ἐκ τῶν τῆς διασπορᾶς, ὅστις κατὰ τὸ παράδειγμα πολλῶν τότε νομοδιδασκάλων Ραββίνων εἶχεν ἰδιωτικὴν συναγωγήν, εἰς ἣν μετέβη ἵνα κηρύξῃ ὁ Παῦλος. Οἱ πλεῖστοι δὲ δέχονται, ὅτι ὁ Τύραννος οὗτος οὐδὲ κἂν ἦτο Χριστιανός, διότι ἄλλως θὰ ἔλεγεν αὐτὸ ὁ Παῦλος καὶ θὰ ἐχαρακτήριζεν ὡς μαθητήν, ἐνῷ ὅλως σιωπᾷ περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ Χριστιανὸς ἂν ἦτο, ὅπως τὸ δέχομαι κ. Β' Καθολικέ, καὶ ἐγὼ αὐτὸς ὅστις καὶ ἔτι πλέον προχωρῶν λέγω ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Συναξαριστοῦ, ὅτι οὗτος ἐγένετο καὶ ἐπίσκοπος Ἐφεσίων (ὅρα Μηναῖον Εκκλ. Μαΐου 8 ἐν τῷ ὑπορνήματι)· καὶ πάλιν οὗτος ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου κατηχήθη τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου εἰμὴ ὑπὸ τοῦ Παύλου, εἰς τὸν ὁποῖον ἤνοιξε καὶ τὰς πύλας τῆς Σχολῆς του.

Ὁ Παῦλος, ὅτε μετέβη εἰς Ἔφεσον τὸ πρῶτον καὶ μάλιστα τώρα τὸ δεύτερον, οὐδὲν οὐδαμοῦ λέγει ὅτι εὗρε δῆθεν μαθητήν τινα χριστιανόν, ἥκιστα δὲ ὅτι εὗρε σχολὴν Χριστιανῶν ἧς ὁ Τύραννος ἦτο ὁ διδάσκαλος ! Ῥητῶς μάλιστα λέγει ὅτι ἐν Ἐφέσῳ εὑρέ τινας μαθητὰς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, οἵτινες ὅτε ἠρωτήθησαν «εἰ

πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε» εἶπον ὅτι οὐδὲ εἰ Πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν». Ποῦ ἦρε λοιπὸν ἡ φαντασία τοῦ Β' Καθολικοῦ καὶ ἐμυθολόγησεν ὅτι ὁ Τύραννος ἦτο Χριστιανὸς καὶ ὅτι εὐηγγελίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου, καὶ ὅτι ὅτε ὁ Παῦλος μετέβη εἰς Ἔφεσον αὐτὸς ἤδη ἦτο Χριστιανός; Τί ἀνυπόστατοι φαντασμαγορίαι καὶ ψευδολογίαι τερατώδεις, ἐφ' ὧν ἀναπαύει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πίστιν του ὁ β' Καθολικός! καὶ ἔπειτα μὲ τοιαῦτα μυθολογήματα θέλει νὰ πείσῃ τὸν κόσμον ὅτι ἡ Θεομήτωρ μετέβη εἰς Ἔφεσον! Δὲν μᾶς παράγει εἰς τὸ μέσον ἕνα κἂν ἐκ τῶν ὑπ' αὐτοῦ μνημονευομένων μεγάλης ἢ μικρᾶς ἀξίας συγγραφέων, ὅστις νὰ λέγῃ καὶ γράφῃ δημοσίᾳ ὅτι ὁ Τύραννος κατηχήθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου πρὶν ἢ ὁ Παῦλος μεταβῇ εἰς Ἔφεσον καὶ ἦτο Χριστιανός! Ἓν μόνον χωρίον ἂς μοι παρουσιάσῃ εἰς τὸ μέσον, ἵνα τὸν ἀπαλλάξωμεν τοῦ πρέποντος εἰς αὐτὸν χαρακτηρισμοῦ, ὅταν λέγῃ ὅτι μεγάλης ἀξίας ἱστορικοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Τύραννος ἐγένετο Χριστιανὸς ὑπὸ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου! ἄλλως μετὰ δακρύων καὶ πάλιν θὰ εἴπωμεν ὅτι διαστρῃ ἢ ἐκ πλάνης ἢ ἐκουσία εἶναι καὶ ἐδῶ αἱ μαρτυρίαι τῶν μνημονευομένων συγγραφέων, ὅτι ὁ Τύραννος ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου πρὸ τοῦ Παύλου ἐγένετο Χριστιανός!!!

(*Ἀμάλθεια φυλ. 5993*).

(ἕπεται συνέχεια) ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου.

ΚΑΚΟΥΛΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

(Συνέχεια)

Δὲν πρέπει δὲ πρὸς περισσότερον ρωτισμὸν τῶν ἐμῶν ἀντιπάλων, νὰ παρασιωπήσω καὶ τοῦτο, ὅτι κατ' ἄλλους ἡ ἔκφρασις Σχολὴ Τυράννου σημαίνει ὀνομασίαν τόπου καὶ μέρους δημοσίου ὀνομαζομένου Τυράννου. Σχολαί, λέγουσιν οὗτοι, ἐλέγοντο αἱ ἡμικυκλοειδεῖς ἐκεῖναι στοαὶ καὶ ἀψίδες, αἱ τόσον πολυάριθμοι ἐν ταῖς ἀρχαίαις πόλεσιν ἀπαντώμεναι, αἵτινες ἐχρησίμευον ὡς Σχολεῖα, ὅπου μετέβαινον πρὸς ἐλευθέραν διδασκαλίαν τῶν φιλοσοφικῶν των διδασκαλιῶν οἱ σοφισταὶ καὶ πρὸς προσηλυτισμὸν μαθητῶν (ὅρ. Ἰουστιν. Διάλογ. πρὸς Τρύφωνα 1. Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. IV, 18. Φιλόστρατος Ἀπολλων. IV, 3, VIII, 26). Τοιαύτας μάλιστα γιγαντιαίας Σχολάς, εἰς ἐρείπια ἀπαντῶμεν ἔτι ὑφισταμένας ἐν Ἱεραπόλει. Ἡ πλατεῖα λοιπὸν αὕτη ἡ ἐν Ἐφέσῳ, ἡ ὑπὸ στοὰς καὶ ἀψίδας, ἔφερε τὸ ὄνομα Σχολὴ Τυράννου τινὸς σοφιστοῦ προϋπάρξαντός ποτε ἐκεῖ. Καὶ ἡ γνώμη αὕτη ἔχει τινὰς τοὺς ὑποστηρίζοντας αὐτήν.

Ἤδη ἂς ἐννοήσῃ πᾶς τις καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων τὴν σοφίαν τῶν θαυμασίων τούτων ἀντιπάλων μου, οἵτινες ἴσως μᾶς ἐφαντάσθησαν ὅτι θαυμάζομεν τοὺς μύθους των καὶ φοβούμεθα τὰ τερατίσματα.

Ἤδη ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημαντικὸν ἐκεῖνο μέρος, ὅπου ἐρωτᾷ ὁ Β' Καθολικός, ὅτε τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστρο-

ρὴν τοῦ Παύλου εἰς τὸν Χριστιανισμὸν μετέβη οὗτος εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ δὲν εἶδεν ἄλλον Ἀπόστολον, εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου (Γαλατ. 1,20) «ποῦ ἦσαν τότε ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος», εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην οἱ ἄνω εἰρημένοι συγγραφεῖς ἀπαντῶσι· κατὰ τὸν Φλάβιον Δέστρο καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία εἶχον ἀναχωρήσει πρὸς τὴν Ἔφεσον, ἵνα ἀπορύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου». Ὡραιότατα.

Πιστεύσατε, ἐπιεικεῖς μου ἀναγνῶσται, ὅτι οὐδέποτε ἤθελον πιστεύσῃ ἐξ ἀκοῆς ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ θεολόγος ἄνθρωπος, ὅστις νὰ γράψῃ τὰ ἀσύστατα ταῦτα μυθολογήματα, ἂν οἱ ὀφθαλμοί μου δὲν ἔβλεπον τὰς ἀνωτέρω ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις τοῦ Β΄ Καθολικοῦ.

Ἐδῶ ἐπειδὴ ἔχομεν καὶ τὸν Φλάβιον Δέστρο, οὗτινος οἱ λόγοι ἐχρησίμευσαν διὰ τὸν Α΄ Καθολικὸν αἰτία, δι' ἣν εἶδε τὸ οἰκοδόμημα τῶν ἐμῶν σκέψεων καταρρέον, διὰ τοῦτο πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ χωρήσω μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ περισσοτέρας ἐπιρυλάξεως.

Καὶ ἐν πρώτοις, ἐπειδὴ ὁ Φλάβιος Δέστρο εἶναι ὡς συγγραφεὺς πρόσωπον καὶ ὄνομα ἄγνωστον παρ' ἡμῖν, ἐπειδὴ οὐδέποτε συνετύχομεν τοιούτῳ συγγράμματι καὶ ἐπειδὴ οὐδεμίαν παραπομπὴν εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο ποιοῦνται οἱ καλοί μου ἀντίπαλοι, διὰ τοῦτο καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου παρακαλῶ αὐτοὺς νὰ καταθέσωσι τὸ σύγγραμμα τοῦ Φλαβίου Δέστρου, καὶ ὄχι ἐντεῦθεν κἀκεῖθεν ἁλιευθείσας ἐν θολοῖς ὕδασι παραπομπὰς καὶ λέξεις, νὰ τὸ καταθέσωσιν εἰς τὰ γραφεῖα καὶ παρὰ τῇ Διευθύνσει τῆς «Ἀμαλθείας», ἵνα καγὼ ὁ πείσμων πεισθῶ τέλος περὶ

τῆς μεγάλης ἀξίας τοῦ μαργαρίτου τούτου, τὸν ὁποῖον ζητοῦσι νὰ μας πωλήσωσι τόσον ἀκριβά.

Εἶπον ὅτι ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τοῦ Φλαβίου Δέστρο προβαίνω μετὰ πολλῆς περισκέψεως καὶ προσοχῆς καὶ δὲν θέλω ἀπὸ τοῦδε νὰ προδικάσω καὶ προαποφανθῶ περὶ μαρτυρίας τόσον σημαντικῆς ὅτι «ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἀκολουθούσης τῆς μακαρίας Παρθένου ἀνεχώρησεν εἰς Ἔφεσον!» καίτοι ἔχω πολλοὺς λόγους νὰ ροβῶμαι τοὺς ἐν Χριστῷ τούτους ἀδελφοὺς καὶ μαρτυρίας ἔτι προσάγοντας· καὶ οἱ ρόβοι μου οὗτοι εἶναι πολὺ δίκαιοι ὡς θέλω ἀποδείξει κατωτέρω ψηλαφητῶς πλέον, ὡς ἦσαν δίκαιοι καὶ οἱ ρόβοι τῶν Τρώων διὰ τοὺς Δαναοὺς καὶ δῶρα ἔτι φέροντας. Ὁ Β΄ Καθολικὸς λέγει ὅτι ὁ Φλάβιος Δέστρο, ὡς διοικητὴς τοῦ Πραιτωρίου ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου (375—395 μ. Χ.), ἐγνώριζε πάσας τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολῆς, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἐν τῷ Χρονικῷ του, ὅπερ ἀριέρωσεν εἰς τὸν ἱστορικὸν Ὡρόσιον καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναγινώσκονται τὰ ἀξιοθαύμαστα ταῦτα «Joannes Theologus comitanie B. Virgine Ephesum proficiscitur» πρέπει νὰ πιστευθῶσιν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καὶ νὰ προτιμηθῶσι μάλιστα κατὰ τὸν σορὸν Α΄ Καθολικὸν καὶ ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν λόγων τοῦ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου!

Παράδοξον ὅμως πρᾶγμα! Ὁ Ἱσπανὸς καὶ υἱὸς τοῦ Πακιανοῦ Φλάβιος Δέστρο, ὁ μηδέποτε ἴσως ἰδὼν τὴν Ἀνατολήν, ἐγνώριζε πάσας τῆς Ἀνατολῆς τὰς παραδόσεις, καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἡ μακαρία Παρθένος μετὰ τοῦ Ἰωάννου μετέβη εἰς Ἔφεσον! καὶ ὅμως πάσας τῆς Ἀνα-

τολῆς τὰς παραδόσεις δὲν φαίνεται νὰ ἐγνώριζεν ἄλλος τις Ἀνατολικὸς, διότι οὐδεὶς ἄλλος ἐκ τοῦ νέφους τῶν τόσων συγγραφέων τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἐγνώριζε καὶ δὲν παρέδωκε μέχρι τοῦδε εἰς ἡμᾶς ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς Θεομήτορος ἦλθεν εἰς Ἔφεσον! Ἀλλὰ ταῦτα ὅλα εἶναι ὑποθέσεις βεβαίως θὰ εἴπητε· ναὶ, εἶναι ὑποθέσεις. Ἰδοὺ δὲ ποῖον εἶναι τὸ ἱστορικῶς μόνον ἀληθὲς καὶ μόνον τὸ βέβαιον γεγονὸς, ἀνώτερον πάσης ὑπονοίας καὶ ὑποθέσεως·

Ὁ Φλάβιος Δέστρο ἦτο Ἱσπανὸς, υἱὸς τοῦ Πακιανοῦ, ὕπαρχος καὶ ἀφωσιωμένος συνήγορος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἦτο σύγχρονος τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου, ὅστις καὶ ἀφιέρωσεν αὐτῷ τὸ ἔργον αὐτοῦ de viris illustribus. Κατὰ τὸν Ἱερώνυμον ἐλέγετο ὅτι ἔγραψε βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον Omnimoda Historia, ἀλλ' ὁ Ἱερώνυμος δὲν εἶδεν αὐτό. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐπὶ μακρὸν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπολεσθὲν, ἀλλὰ, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙϚ' αἰῶνος, φήμη διεδόθη περὶ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτοῦ καὶ ἔργον ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τὸν τίτλον ἐκεῖνον τὸ πρῶτον ἐν Σαραγόσῃ τῷ 1619 μ. Χ. πολλάκις ἔκτοτε ἀνατυπωθέν· γενικῶς ὅμως θεωρεῖται ἤδη τοῦτο ὡς νόθον ἢ πλαστόν! Αὐτὰ λέγουσιν αὐτολεξεὶ ὅλα τὰ λεξικὰ τῆς Ἱστορίας περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Φλαβίου Δέστρο καὶ τοῦ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένου συγγράμματος.

Καὶ ὅμως ὁ Α'. Καθολικὸς τὸ νόθον καὶ πλαστὸν τοῦτο σύγγραμμα ἐνόμισεν ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτιμήσῃ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου, ὃν καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Α'. Καθολικὸς δέ-

χεται «ρυσικῷ τῷ λόγῳ ὡς δόκιμον συγγραφέα, ἄλλως Θουκυδίδην τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας διὰ τὸ κάλλος τοῦ λόγου ἐπικληθέντα».

Ἀλλ' ἔστω ἐγώ (χωρὶς ὅμως νὰ τοῖς χαρίζω καὶ αὐτὴν τὴν πλαστότητα καὶ νοθείαν) προτείνω ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ καὶ διαβεβαιοῦμαι αὐτούς: ἂς μοὶ παρουσιάσωσι τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου, καὶ ἂς μοὶ δείξωσιν ἐν αὐτῷ ὅτι, ὁ Φλάβιος Δέξτερος λέγει ρητῶς ὅτι «ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου ἀνεχώρησαν εἰς Ἔφεσον καὶ διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτε ὁ Παῦλος μεταβὰς ἐκεῖσε «ἕτερον τῶν Ἀποστόλων οὐκ εἶδεν εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου», ὡς λέγει αὐτολεξεὶ ὁ Β'. Καθολικὸς, καὶ τότε θὰ ὁμολογήσω κἀγὼ τὴν σοφίαν τῶν ἀντιπάλων μου, θὰ θαυμάσω τὴν εἰλικρίνειαν ἐν ταῖς μελέταις των, ἔστω καὶ ἂν αἱ γνώσεις των ἀντλῶνται ἐκ νόθων καὶ πλαστῶν βιβλίων! καὶ ἴσως ἴσως ἀρχήσω κἀγὼ τότε νὰ πείθωμαι περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν μου! Ἄλλως ἂν μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας μήτε σύγγραμμα τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου μοὶ παρουσιάσωσι, μήτε τοὺς ἰσχυρισμούς των ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου, ὅτι κινουμένου τοῦ διωγμοῦ τοῦ Ἡρώδου ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Θεομήτωρ μετέβησαν εἰς Ἔφεσον, μοὶ ἀποδείξωσι, τότε ἐγὼ καὶ πᾶς ἄλλος εὐσυνείδητος ἄνθρωπος θὰ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαλῶμεν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου τῆς δημοσίας γνώμης ὅτι καὶ αὐτὰ ἔτη τὰ νόθα καὶ πλαστὰ βιβλία, ἵνα παιθῶσι λαλοῦντα ὑπὲρ τῆς ψευδοῦς ὁράσεώς των, δὲν ἐδίστασαν νὰ πα-

ρεμηνεύσωσι καὶ παραποιήσωσι μάλιστα καὶ πρὸ πάντων ὁ κ. Β'. Καθολικός.

Εἶναι ἀδύνατον, ἀδύνατον νὰ εἴπέ ποτε ἢ νὰ ἔγραψέ τις εἴτε Φλάβιος Δέξτερος ὀνομάζεται οὗτος, εἴτε Πλετάνος, εἴτε Βαρώνιος, εἴτε τις ἄλλος μὲ τόσην λεπτομέρειαν ὅτι, «ὅτε μετέβη ὁ Παῦλος εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ δὲν εὗρε τὸν Ἰωάννην, τότε ὁ Ἰωάννης θὰ εὑρίσκετο μετὰ τῆς θεομήτορος εἰς Ἔφεσον, ἵνα διαφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου! αὐτὰ καὶ ὡς παραμύθια ἀκόμη εἶναι ἀπίστευτα κ. β'. Καθολικέ!

Καὶ ἰδοὺ διατὶ δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ παραπλανᾶτε μὲ τοιαύτας ἀσυστάτους φαντασμαγορίας τὸν κόσμον καὶ τὴν δημοσίαν γνώμην, ἥτις δὲν ἀμφιβάλλει ποσῶς ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς ποῖς εὐλαβεστάτοις ὑμῶν Μοναχοῖς καὶ πατράσι θὰ ἐξεγερθῇ πλήρης ἀγανακτήσεως διὰ τὰ ὑμέτερα δημοσιεύματα καὶ διὰ τὴν εὐλαβῆ ἰδέαν τῆς μεταβάσεως τῆς παρθένου εἰς Ἔφεσον, ἰδέαν, ἣν τόσον ἐκθύμως σεῖς καὶ μόνοι σεῖς καὶ οὐδεὶς ἄλλος πιστεύει καὶ δέχεται.

Ἀλλὰ δι' ὑμᾶς, κ. α'. Καθολικέ, ἐπερυλαξάμην ἰδιαιτέρως καὶ μίαν ἄλλην παρατήρησιν, ἣν δέξασθε παρ' ἀνδρὸς γνωρίζοντος πολλῷ κάλλιον ὑμῶν τὴν γλῶσσάν του καὶ τῶν λέξεων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τὰ σημαινόμενα: «Ἱστόρηται ὡς ὁ θειότατος οὗτος εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον τοῦ Ἰησοῦ συνῆν τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κατὰ Σιὼν οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς, ἔπειτα δὲ ἐν Ἀσίᾳ γενόμενον εὐαγγελίσασθαι τὸν Χριστόν», εἶπεν ὁ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος (Ἐκκλ. Ἱστορ. β'. μβ'.) σεῖς

δὲ ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ σας καὶ καθ' ἣν ἔχετε συνήθειαν προσεκολλήθητε καὶ πάλιν εἰς μίαν λέξιν τὴν λέξιν ἱστόρηται καὶ ἐξηγάγετε παραδόξως καὶ παρὰ πάντα κανόνα καὶ νόμον τὸ γελοῖον συμπέρασμα «ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ὡς μὴ ὢν βέβαιος διὸ καὶ προτάσσει τὸ ῥῆμα ἱστόρηται». Παράδοξον τῇ ἀληθείᾳ πρᾶγμα! Τί; Ἡ λέξις ἱστόρηται, ἥτις σημαίνει ὅτι ὡς ἱστορία παρεδόθη ἡμῖν καὶ ὡς βεβαία εἴδησις καὶ ὄχι ὡς ἁπλῆ καὶ τυχαία παράδοσις, σημαίνει ὅτι δὲν εἶνε τις βέβαιος; Τότε θὰ ἔλεγεν ὡς λέγεται, ὡς ὁ λόγος, ὡς φέρεται, ὡς φασὶ κλπ. διότι αὐτὰ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μεταχειριζόμεθα ἡμεῖς, ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι δὲν εἶνε τις βέβαιος. Τὸ ἱστόρηται ὅμως σημαίνει καὶ ἐκφράζει ὅτι τὸ λεγόμενον εἶνε ἱστορικῶς ἀληθὲς καὶ βέβαιον καὶ παραπέμπω τὸν καλὸν Α'. Καθολικὸν νὰ ἴδῃ τὴν λέξιν εἰς ὅλα τὰ ἑλληνικὰ λεξικὰ τοῦ κόσμου ἵνα ἐννοήσῃ καὶ τὴν περὶ τὰ φιλολογικὰ ζητήματα ἐπιστημονικήν του πτωχείαν. Αἴ! τί ἄλλο ἤθελεν ὁ σορὸς καθολικὸς νὰ θέσῃ ἀντὶ τοῦ ἱστόρηται ἐκφραστικώτερον ῥῆμα; ἤθελε μήπως νὰ θέσῃ ὁ Νικηφόρος ὡς ἑώρακα ἰδίοις ὀφθαλμοῖς, ἵνα τὸν πιστεύσῃ ὁ ἱστορικώτατος Α'. Καθολικός;

Μετὰ ταῦτα πάντα πιστεύω πλέον νὰ ἐννοῆτε, κ. Α' Καθολικέ, τοὺς λόγους, δι' οὓς δὲν σᾶς ἀνέφερα καὶ δὲν προὐτίμησα τοῦ Νικηφ. Καλλίστου «τὸν κατὰ χίλια ἔτη προγενέστερον καὶ κατὰ συνέπειαν πολλῷ κάλλιον τὰ πράγματα δυνάμενον γνωρίζειν (!!) τὸν Φλάβιόν σας Δέξτερον, ὡς σεῖς θέλετε, διότι σᾶς ἀπαντῶμεν ὁ

Φλάβιος Δέξτερος ἐλέγετο μόνον ὅτι ἔγραψε, πράγματι δὲ δὲν ἔγραψε, διότι ἄλλως θὰ ἔβλεπε καὶ θὰνεγίνωσκε τὸ βιβλίον του ὁ σύγχρονος καὶ θαυμαστής του Ἱερώνυμος, ὅστις ὅμως ρητῶς λέγει ὅτι δὲν εἶδεν αὐτό, διότι καὶ ἂν ἔγραψε, τὸ βιβλίον τοῦτο ἐθεωρεῖτο ἀπολωλὸς καὶ μόνον φήμη διεδόθη ὅτι ἀνεκαλύφθη ἐν Σαραγόσσῃ κατὰ τὸ 1619 μ. Χ. τρεῖς δηλ. αἰῶνας μετὰ τὸν Νικηφόρον Κάλλιστον καὶ τρίτον καὶ τελευταῖον, διότι γενικῶς τὸ βιβλίον τοῦτο θεωρεῖται ὡς νόθον καὶ πλαστόν· καὶ πρὸς τὰ νόθα καὶ πλαστὰ κείμενα ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ θεολόγοι τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἔχομεν πολλὰς σχέσεις καὶ γνωριμίας.

Ἐπείσθη τέλος διὰ τούτων ὁ Α'. Καθολικὸς περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών του, ἣ ζητεῖ καὶ ἄλλας ψηλαφητοτέρας ἀποδείξεις, ἵνα ἴδῃ ὀρθαλμοφανέστερον ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τὸ ἐμὸν εἶνε τεθεμελιωμένον ἐπὶ τῆς πέτρας, τὸ δὲ ἰδικόν του ἐπὶ τῆς ἄμμου, καὶ ὁ κρότος καὶ ὁ πάταγος, ὃν ἤκουσε μόνος του προήρχετο ἐκ τῆς καταρρεύσεως καὶ ἀνατροπῆς αὐτῆς ταύτης τῆς πτωχικῆς του καλύβης ;

Φθάσαντες εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο μετὰ θλίψεως ἀτενίζομεν εἰς τὸν Β'. καὶ σημαντικώτερον λόγον καὶ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ Β'. Καθολικοῦ, ἔνθα πρόκειται περὶ τῶν λέξεων τῆς ἱερᾶς ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμενικῆς Συνόδου κατὰ τοῦ Νεστορίου, καὶ ὅπου ἐφαντάσθη ὅτι ἀνεκάλυψε μαρτυρίαν ὑπὲρ τῆς μεταβάσεως τῆς θεομήτορος εἰς Ἔφεσον ὁ Β'. Καθολικός : «ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὴν ὁποίαν κατέχομεν μέχρι σήμερον εἰς τὸν Β'. τόμον τῶν Συνόδων κεφ. 27, ἀναγινώσκομεν. «Δι' ὃ ὁ ἀσεβὴς Νεστόριος, κεφαλὴ τῆς αἱρέσεως ταύτης ἐν τῇ Ἐφεσίων πολιτείᾳ, ἐν ᾗ ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ ἁγία Θεοτόκος ἅπαξ κατῴκησαν» κτλ. quandoque incoluerunt. Διατὶ καὶ πῶς εὑρίσκονται αἱ λέξεις αὗται ἅπαξ κατῴκησαν ἐν τῇ παλαιᾷ ταύτῃ συνόψει τῶν ἱερῶν Συνόδων ; διότι ἡ ἀειπάρθενος Μαρία κατῴκησε βεβαίως ἐπί τι διάστημα ἐν Ἐφέσῳ». Αὗται εἶναι αἱ ἴδιαι λέξεις τοῦ Β'. Καθολικοῦ. ὅστις μάλλιστα μεγαλογραφεῖ τὸ ἅπαξ κατῴκησαν, ἵνα καὶ ἡμεῖς οἱ πείσμονες καὶ τυρλοὶ ἴδωμεν τὸ ἐπιχείρημα καὶ κλείσωμεν τὸ στόμα δεχόμενοι μετ' αὐτοῦ ὅτι ἡ Θεομήτωρ καὶ ὁ Ἰωάννης ἅπαξ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἐφεσίων πολιτείᾳ!

Κατάπληξιν ἀληθῆ προὐξένησεν εἰς ἐμὲ ἡ μαρτυρία αὕτη καὶ ὡς κεραυνὸς ἔπεσεν εἰς τὴν κεφαλήν μου. Ἂν ἡ Σύνοδος τῆς Ἐφέσου, εἶπον κατ' ἐμαυτὸν, ἔγραψεν ἅπαξ κατῴκησαν, τότε ἐγὼ τί συζητῶ ; τότε αὐτὸς ὁ Β' Καθολικὸς τίνα ἀνάγκην ἔχει πολλῶν ἀποδείξεων ; τότε τίς ἡ ἀνάγκη τοῦ Φλαβίου Δέστρου, τοῦ Πλετάνου, τοῦ Βαρωνίου τοῦ Λίπδη, τοῦ Φερεόλου, τοῦ Ρεηνάουδε καὶ ὅλης τῆς ἄλλης τῆς σκοτεινῆς καὶ ἀγνωρίστου Πλειάδος τῶν ἀξιας συγγραφέων, οὓς ἐν μάχῃ παρέταξε κατὰ σειρὰν ὁ κ. Β' Καθολικός, καὶ τῶν ὁποίων τὰς μαρτυρίας καὶ νὰ παραθέσῃ δὲν ἐτόλμησεν ὁ φίλος φοβούμενος τὴν δᾷδα τῆς ἱστορίας καὶ κριτικῆς, ἣν θέλω προσαγάγῃ καὶ πάλιν πρὸς ῥωτισμὸν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμοφρόνων του;

Πράγματι εἴθε νὰ ἠδυνάμην ἐνταῦθα νὰ θέσω φυλακὴν τῷ στόματί μου! εἴθε νὰ καλύψω τὴν πρὸς τὸ διαστρέφειν καὶ παραποιεῖν καὶ αὐτὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου

τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τόλμην τοῦ ἐν Χῷ ἀδελφοῦ μου Β' Καθολικοῦ !

(*Ἀμάλθεια φυλ. 5994*).

(ἕπεται συνέχεια) ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου.

ΚΑΠΟΥΔΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

(Συνέχεια)

Ποῦ εὕρετε, φίλε μου, καὶ ποῦ καὶ εἰς ποῖον ἔγγραφον της Συνόδου ἀνέγνωτε περὶ τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Μαρίας τὴν τολμηρὰν φράσιν «ἅπαξ κατῴκησαν» ἣν καὶ ἀραιογραφεῖτε καὶ μεγαλογραφεῖτε μετὰ τόσης τόλμης ;

Ἰδοὺ αὐτολεξεὶ τί εὑρίσκομεν ἐν τῇ πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν Κων)πόλεως ἐπιστολῇ τῆς Ἁγίας Συνόδου τῆς Ἐφέσου, εἰς ἣν δῆθεν μᾶς παραπέμπει ὁ Β' Καθολικός· καὶ δὲν πρέπει ἄρα γε νὰ ὑποπτευώμεθα τὰς φοβερὰς ἀνακριβείας, τὰς ὁποίας ὡς λόγους δῆθεν τῆς Ἁγίας Συνόδου δημοσιεύουσιν οἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου δημοσιογραφοῦντες Α' καὶ Β' Καθολικοί ; «Οθεν καὶ Νεστόριος ὁ τῆς δυσσεβοῦς αἱρέσεως ἀνακαινιστὴς ῥθάσας ἐν τῇ Ἐφεσίων, ἔνθα ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος Παρθένος ἡ Ἁγία Μαρία, τοῦ Συλλόγου τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ Ἐπισκόπων ξενώσας ἑαυτὸν καὶ καιῷ τῷ συνειδότι ἁπαντῆσαι μὴ τολμήσας μετὰ τρίτην κλῆσιν ψήφῳ δικαίᾳ τῆς ἁγίας Τριάδος κατακέκριται». Οὕτως ἔχει τὸ ἑλληνικὸν κείμενον· τὸ λατινικὸν ἔχει ὧδε «Quare

et Nestorius impiae haereseos instaurator cum in Ephesiorum civitatem pervenisset in qua Joannes Theologus et Deipara Virgoo sancta Maria, et sanctorum patrum et Episcoporum coetu, ultro se ipsum abalienans... »

Ὡς βλέπετε καὶ τὸ πρωτότυπον καὶ πρωτόγραφον Ἑλληνικὸν κείμενον ἔχει μόνον ῥθάσας ἐν τῇ Ἐφεσίων, ἔνθα ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος Παρθένος ἡ Ἁγία Μαρία χωρὶς ῥῆμα, ἀνταπόδοτον φράσιν· καὶ τὸ λατινικὸν ἐπίσης κείμενον οὔτε ῥῆμα ἔχει καὶ ὅλως ἀνανταπόδοτον εὑρίσκεται «cum in Ephesiorum civitatem pervenisset, in qua Joannes Thaologus et Deipara Virgo sancta Maria». Ποῦ εὗρε καὶ παρενέβαλεν εἰς τὸ ἱερὸν κείμενοε τῆς Συνόδου μετὰ τόσης ἀρελείας τὸ ἅπαξ κατῴκησαν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον, ἢ τὸ quantoque incoluerunt εἰς τὸ λατινικὸν κείμενον ὁ εὐσεβὴς Β' Καθολικός ;

Συγχωροῦσιν οἱ κανόνες τῆς κριτικῆς νὰ παραγεμίζωνται τὰ ἱερὰ κείμενα μὲ ὑποβολιμαίας ἰδέας καὶ λέξεις καὶ φράσεις ὁλοκλήρους γεννήματα τῆς φαντασίας, καθὼς τὰ συμφέροντα ἀπαιτοῦσι καὶ ὑπαγορεύουσι ; καὶ πῶς νὰ χαρακτηρίσωμεν ἀξίως πρᾶξιν ἣν ὁ ποινικὸς νόμος διὰ τὰ κοινὰ καὶ συνήθη ἔγγραφα τόσον αὐστηρῶς τιμωρεῖ ; Ἀλλὰ τίνα ἄλλην ἀνάλογον ποινὴν θὰ εὕρωμεν ἀξίαν δι' ἐκεῖνον, ὅστις τολμᾷ νὰ παραποιήσῃ αὐτὰ τῆς Ἱερᾶς καὶ Ἁγίας Συνόδου τῆς ἐν Ἐφέσῳ τὰ γράμματα καὶ τὸ ἱερὸν καὶ πανσεβάσμιον κείμενον, ὅπως πείσῃ τοὺς ἁπλοῦς καὶ μὴ εἰδότας καὶ πρὸς ὑποστήριξιν ὑποθέσεως ἐξ ἑαυτῆς ἀστηρίκτου καὶ κατ' ἀρχὴν ψευδοῦς :

Οἱ Καθολικοὶ ἐκδόται τῶν πρακτικῶν τῶν Συνόδων, ὅτε ἔρθασαν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ἔνθα ὁ θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος Μαρία, μὴ ἐννοοῦντες ποῖον εἶναι τὸ ἔξωθεν ἐννοούμενον ῥῆμα καὶ διατὶ παραλείπεται προσέθηκαν εἰς τὸ περιθώριον aliqui subintelligunt aliquando habitaverunt, alii aedes habent! ὁ ἐστι, ἄλλοι ὑπονοοῦσιν ἔνθα ἐπί τινα χρόνον κατῴκησαν! ἄλλοι ἔνθα ἔχουσι ναούς! οὐδεὶς ὅμως ἤγγισε τὸ κείμενον, οὐδὲ ἐτόλμησε νὰ παρεμβάλῃ ἐν αὐτῷ τῆς φαντασίας του τὰς ὀνειροπολήσεις· καὶ ἔπρεπεν ἐν Σμύρνῃ νὰ εὑρεθῇ ὁ ἀξιότιμος οὗτος Β'. Καθολικός, ὅστις γενναιότερος καὶ τολμηρότερος πάντων δεικνύμενος νὰ τολμήσῃ νὰ εἰσαγάγῃ εἰς αὐτὸ τὸ κείμενον καὶ ν' ἀραιογραφήσῃ καὶ μεγαλογραφήσῃ τὰς λέξεις ταύτας, ἵνα κατ' αὐτὸν μὲν πεισθῇ πλέον ὅλος ὁ κόσμος περὶ τοῦ γεγονότος τῆς μεταβάσεως εἰς Ἔφεσον τῆς Παρθένου, πράγματι ὅμως καὶ ἀληθῶς, ἵνα μὴ λάθῃ τινὸς τὴν προσοχὴν ἡ τολμηρὰ αὕτη καὶ πρωτάκουστος ἐν Σμύρνῃ παραποίησις ἱεροῦ κειμένου, διὰ τοῦτο καὶ ἐμεγαλογραφήθησαν αἱ λέξεις!

Ἵνα δὲ ἐννοηθῇ τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Β'. Καθολικοῦ ὡς πρὸς τὸ παρατεθὲν χωρίον τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου ἀκούσατε τί ἐννοεῖ ἡ ἁγία Σύνοδος λέγουσα καὶ γράφουσα Θεολόγος Ἰωάννης καὶ Θεοτόκος Παρθένος Ἁγία Μαρία. Ὀλίγας γραμμὰς ἀνωτέρω εἰς τὸ τέλος καὶ τὸ μέσον τῆς αὐτῆς ἀμέσως προηγουμένης παραγράφου ἰδοὺ τί ἀναγινώσκομεν «τῇ οὖν ἐπαύριον συναχθέντες ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ

τῇ καλουμένῃ Μαρίᾳ προκειμένου καὶ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου ἐν τῷ μεσαιτάτῳ θρόνῳ» (ὅρα Β'. τόμον τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνόδων σελ. 379 ἀναφορὰν πρὸς τοὺς εὐσεβεστ. βασιλεῖς περὶ τῆς καθαιρέσεως Νεστορίου παρὰ τῆς Ἁγίας Συνόδου). «Συναχθεῖσα τοίνυν ἡ ἁγία Σύνοδος τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ Μαρίᾳ ἐκάλεσαν αὐτόν». «Συνήδρευσεν ἡ Ἁγία Σύνοδος ἐν τῇ Μεγάλῃ τῇ κατὰ τὴν Ἔφεσον Ἐκκλησίᾳ τοὐπίκλην Μαρίᾳ» (ἀναφορὰ τῷ ἁγιωτάτῳ Κελεστίνῳ) καὶ ἄλλα περί τε τῆς Θεοτόκου Μαρίας καὶ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, ἔνθα ῥητῶς λέγει ἡ ἁγία Σύνοδος, ὅτι Μαρία θὰ εἴπῃ Ἐκκλησία τῆς Μαρίας καὶ Θεολόγος Ἰωάννης θὰ εἴπῃ ναὸς τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου· καὶ ἡ ἔννοια τοῦ «ἐν Ἐφέσῳ ἔνθα ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Θεοτόκος ἡ Ἁγία Μαρία», εἶνε, «ἐν Ἐφέσῳ ἔνθα ὁ ναὸς τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου καὶ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου Παρθένου τῆς Ἁγίας Μαρίας», καὶ ἔξωθεν ἐννοεῖται παραλειπόμενον τὸ ῥῆμα ΕΣΤΙ, διότι τοῦτο μόνον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ εὐκόλως παραλείπεται, ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον, καὶ οὐδὲν ἄλλο ῥῆμα καὶ οὔτε τὸ ἅπαξ κατῴκησαν, οὔτε τὸ ἔχουσι ναούς!

Ἔχει δὲ τὸ ὅλον κείμενον ὀρθῶς ἑρμηνευόμενον ὧδε: «Ὅθεν καὶ Νεστόριος ὁ τῆς δυσσεβοῦς αἱρέσεως ἀνακαινιστὴς ῥθάσας ἐν τῇ Ἐφεσίων, ἔνθα ΕΣΤΙ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης (=ὁ ναὸς τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου) καὶ ἡ Θεοτόκος Παρθένος ἡ ἁγία Μαρία (=ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου Παρθένου τῆς ἁγίας Μαρίας, ὁ καλούμενος Μαρία, ὅπου καὶ συνήχθη καὶ συνήδρευσεν ἐν Ἐφέσῳ ἡ Σύνοδος·) τοῦ συλλόγου τῶν

ἁγίων Πατέρων καὶ Ἐπισκόπων ξενώσας ἑαυτόν... ψήφῳ δικαίᾳ τῆς ἁγίας Τριάδος κατακέκριται». Τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ γραμματικὴν συνεκδοχή: ὁ Θεολόγος Ἰωάννης ἀντὶ ὁ ναὸς τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, ἡ Θεοτόκος Μαρία, ἀντὶ ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου Μαρίας· καὶ σήμερον ἔτι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες λέγομεν ὁ ἐν Σμύρνῃ Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ἡ Ἁγ. Αἰκατερίνα, ἡ ἐν Βριούλοις Παναγία κλπ. ἀντὶ ὁ ἐν Σμύρνῃ ναὸς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης, ὁ ἐν Βριούλοις ναὸς τῆς Παναγίας κλπ. Ὑπάρχει περὶ τούτου καμμία ἀμφιβολία παρὰ τῷ Α'. ἢ Β'. Καθολικῷ ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν εὐσεβῶν Καθολικῶν συμπολιτῶν μου; Ἀρκεῖ καὶ μόνη αὕτη ἡ πρᾶξις τῆς διαφθορᾶς τοῦ ἱεροῦ κειμένου χάριν σκοπῶν μυστικῶν, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ραντασθῶμεν τόσην ἀμάθειαν παρὰ τῷ Β'. Καθολικῷ καὶ τόσην ἀπροσεξίαν ὥστε νὰ μὴ παρατηρήσῃ τί λέγει καὶ τί ἐννοεῖ μὲ τὸ Μαρία (διότι περὶ τούτου πρόκειται) ἡ Σύνοδος καὶ νὰ πλάττῃ καὶ παρεμβάλλῃ λέξεις ὑποβολιμαίας εἰς τὸ ἱερὸν κείμενον μόνον καὶ μόνον, ἵνα προπαθῶσι λαλοῦντα καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου τὰ γράμματα ὑπὲρ τῆς εὐσεβοῦς καὶ συμφερούσης γνώμης τῆς δῆθεν μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου Μαρίας εἰς τὴν Ἔφεσον!

Ὑπόθεσις ὅθεν στηριζομένη ἐπὶ τοιούτων ἠλλοιωμένων καὶ παραμεμορφωμένων, νενοθευμένων καὶ ψευδῶν κειμένων καὶ μαρτυριῶν, πῶς ἄλλως δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ εἰμὴ ὡς ὑπόθεσις ἀναληθὴς ἐξ ἑαυτῆς ἀναξία πάσης προσοχῆς καὶ πίστεως καὶ μόνον ἱκανὴ νὰ προκαλῇ τὸν οἶκτον καὶ τὴν θλῖψιν παντὸς εὐσυνειδήτου ἀνθρώπου καὶ τὰ δάκρυα παντὸς εἴτε ὀρθοδόξου, εἴτε ἑτεροδόξου Χριστιανοῦ;

Ἐζήτησαν ὁ Α' καὶ Β' Καθολικοὶ ἀναβιβάζοντες τὸ ζήτημα εἰς τὰς στήλας τῆς δημοσιογραφίας νὰ δημιουργήσωσι πάταγον περὶ τοῦ διασαλπισθέντος τούτου Χριστιανικοῦ εὑρήματος τῆς Καπουλῆ Παναγιᾶς καὶ ἐπίστευσαν ἐν τῇ αὐταπάτῃ των ὅτι λέγοντες καὶ ἐπαναλέγοντες, σωρεύοντες χωρία ἀβέβαια καὶ παραμορφοῦντες τὰ κείμενα θὰ κατορθώσωσι μὲ τὸν καιρὸν καὶ μὲ τὸν χρόνον, ὅπως ἡ ἀστήρικτος αὕτη ὑπόθεσις ἐπιτύχῃ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς της καὶ πιστευθῇ ὑπὸ τοῦ εὐαπατήτου ὄχλου· ἀλλὰ δὲν ὑπελόγισαν καλῶς, ἢ ἔπρεπε νὰ ἐξακολουθῶσι ψιθυρίζοντες τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰς τὸ οὖς μόνον τῶν εὐσεβῶν ὀρθοδόξων των Χριστιανῶν καὶ μηδέποτε νὰ τὴν κηρύξωσι μετὰ τόσου ὑψηλοῦ κηρύγματος καὶ τόσου στόμφου καὶ σπουδῆς ἐπὶ τῶν δωμάτων τῆς δημοσιογραφίας, ἢ ἀφοῦ ἐτόλμησαν ἅπαξ τοῦτο ἀπατηθέντες ἀπὸ νόθα καὶ πλαστὰ κείμενα καὶ ἀπατήσαντες τὸν κόσμον μὲ ψευδεῖς μαρτυρίας, πρέπει ἤδη νὰ ἔχωσι καὶ τὴν καλὴν θέλησιν νὰ ἀποχαιρετίσωσι διὰ παντὸς τὴν εὐσεβῆ μὲν πλὴν ψευδῆ ταύτην ὑπόθεσιν καὶ ἐπιθυμίαν των καὶ νὰ τὴν θάψωσιν ὑπὸ τὴν καταδίκην τῆς δημοσίας γνώμης, δεχόμενοι μεθ' ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων, ὅτι οὐδέποτε εἶδε καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον ἡ Θεομήτωρ Μαριάμ.

Ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἀνάγονται καὶ δύο ἄλλαι ἀνάξιοι παντελῶς λόγου παρατηρήσεις ἀπευθυνόμεναι ὑπὸ τοῦ Β'. Καθολικοῦ κατὰ τοῦ Α. Διαμαντοπούλου, ὅστις βαθίζόμενος βεβαίως εἰς τὸ χωρίον τοῦ Παύλου (Ρωμ. 14, 20) εἶπεν ὅτι ὁ Παῦλος δὲν θὰ μετέβαινε νὰ κηρύξῃ εἰς μέρος

ὅπου ἄλλος πρὸ αὐτοῦ Ἀπόστολος ἐθεμελίωσεν Ἐκκλησίαν. Αἱ παρατηρήσεις αὗται τοῦ κυρίου Καθολικοῦ, δι' ὧν πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ τὸ ἄγνωστον διὰ τοῦ ἀγνώστου, ρίπτονται καὶ πάλιν εἰς τὸ μέσον ἀπαραλλάκτως ὡς ἐγένετο καὶ πρότερον διὰ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Α'. Καθολικοῦ Ἐδῶ ὁ Β'. Καθολικὸς θέλει νὰ ρίψῃ εἰς τὸ μέσον τὸ ζήτημα ὅτε ἔγραφεν ὁ Παῦλος τὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολὴν ὁ Πέτρος εὑρίσκετο ἐν Ρώμῃ, ζήτημα καὶ τοῦτο ἀστήρικτον καὶ ἀβάσιμον καὶ ἀβέβαιον, καὶ μόνον διὰ τοῦτο ριπτόμενον εἰς τὸ μέσον, ἵνα κατορθωθῇ οὕτω νὰ ἐκτοπισθῇ τὸ κύριον ζήτημα ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ νὰ πελαγίσωμεν εἰς ἄλλα ζητήματα.

Ἀλλ' ἔχετε ἀτρέμας· εἰς αὐτὰ ἡμεῖς δὲν σᾶς παρακολουθοῦμεν, τοῦτο μόνον σᾶς λέγομεν ὅτι καὶ ἐδῶ οὐδεμία ἰδέα σας ἐθριάμβευσε καὶ ἐξῆλθε νικηφόρος.

Τὸ ἡμέτερον ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ Θεομήτωρ δὲν μετέβη εἰς Ἔφεσον. Ἀλλὰ σεῖς ἀρ' οὗ ἅπαξ ἐραντάσθητε καὶ ἐπλάσατε τὸν μῦθον ὅτι ἡ Θεοτόκη μετέβη εἰς τὴν Ἔφεσον, ἔπρεπεν ἵνα δικαιολογήσητε καὶ τὸ διατί μετέβη εἰς Ἔφεσον· καὶ ἰδοὺ ἐγράψατε ἐν μεγάλῃ ἀφελείᾳ ὅτι «κατὰ τὸν Φλάβιον Δέξτερον καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία εἶχον ἀναχωρήσῃ πρὸς τὴν Ἔφεσον, ἵνα ἀπορύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου» ! Καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο δεῖται καθάρσεώς τινος ἱστορικῆς.

Ὁ διωγμὸς τοῦ Ἡρώδου ἤρξατο μετὰ τὸ 41 καὶ πρὸ τοῦ 44 μ. Χ. ἔτους ἀκριβῶς δὲ τὸ 43 μ. Χ. (ὅρα ἑκατοντ. Εὐγ. Βουλγάρεως σελ. 206) καθ' ἣν ἀκριβῶς ἐποχὴν ἐβασίλευεν ἐν Ρώμῃ ὁ Κλαύδιος. Ὥστε ἡ Παρθένος μετὰ τοῦ Ἰωάννου 0' ἀνεχώρησεν κατὰ τὸ 43 μ. Χ. διὰ τὴν Ἔφεσον, ἵνα ἀπορύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου· ἀλλ' ἆρά γε διὰ τοῦτο δὲν εὑρέθη ὁ Ἰωάννης εἰς Ἱεροσόλυμα καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Παῦλος τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸν χριστιανισμὸν μεταβὰς εἰς Ἱεροσόλυμα ἕτερον τῶν Ἀποστόλων οὐκ εἶδεν εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου ; Ἀλλ' ὁ Παῦλος μεταβὰς εἰς Ἱεροσόλυμα τῷ 37 μ. Χ. διότι ἐπεστράφη εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τῷ 34 ἔπρεπε νὰ εὕρῃ ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὴν Μαρίαν, διότι οὗτοι ἀνεχώρησαν κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Β'. Καθολικοῦ εἰς Ἔφεσον ἵνα ἀποφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου, συμβάντα, ὡς ἐλέχθη, τῷ 43. Ὥστε τῷ 37 μ. Χ. δὲν ἔπρεπε νὰ λείπωσιν ἐξ Ἱερουσαλήμ· οὐδὲ σώζει τὴν ὑπόθεσιν ἡ ἐναντίον πρὸς τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Α' Καθολικοῦ παραδοχὴ ὑπὸ τοῦ Β'. Καθολικοῦ τοῦ ἔτους 37 μ. Χ. ὡς ἔτους τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Παύλου εἰς τὸν Χριστιανισμόν, διότι καὶ πάλιν καὶ κατὰ τὸ 40 μ. Χ. δὲν εἶχεν ἐκραγῇ ὁ διωγμὸς τοῦ Ἡρώδου καὶ ἐπομένως οὐδένα λόγον εἶχον ν' ἀναχωρήσωσιν ἐξ Ἱεροσολύμων εἰς Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαριάμ· ὥστε καὶ τὸ καταρύγιον τοῦτο καὶ ἡ μυθικὴ αὕτη δικαιολογία ὅτι διὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου ἀνεχώρησαν ἐξελέγχεται καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀσύστατος καὶ ἀναληθής.

(Ἀλήθεια φυλ. 5995)

(ἕπεται συνέχεια) ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου.

ΚΑΠΟΥΛΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

(Συνέχεια)

Ως γνωστὸν, ἀποθανόντα τὸν Καλλιγούλαν διεδέχθη τῷ 41 μ. Χ. ὁ Κλαύδιος Καῖσαρ. Οὗτος ἐχαρίσατο τὴν Ἰουδαίαν καὶ Σαμάρειαν εἰς τὸν Ἡρῴδην Ἀγρίππαν, μεγάλως αὐτῷ ἐξυπηρετήσαντα εἰς τὴν ἐπὶ τὸν θρόνον ἀνάβασιν· εἶναι οὗτος ὁ Ἡρῴδης ὁ κινήσας τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν δεύτερον διωγμόν, ἢ ὡς τὸ λέγει ἡ Γραφὴ «κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν» (Πράξ. 12, 1-4). Τοῦτο γίνεται κατὰ τὸ ἔτος 43 μ. Χ., διότι τότε ἀνῃρέθη ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννου μαχαίρᾳ, ἐπομένως μὴ κινηθέντος πρὸ τοῦ 43 τοῦ διωγμοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν δὲν ἐκινήθησαν φυσικῷ τῷ λόγῳ διόλου καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων διὰ τὴν Ἔφεσον Ὑπάρχει ἀμφιβολία τις καὶ περὶ τούτου ὅτι μῦθος εἶνε καὶ τὰ περὶ διωγμῶν ὑπὸ τοῦ Β'. Καθολικοῦ εἰρημένα, μῦθος ἀποδοθεὶς ἀδίκως καὶ ψευδῶς εἰς τὸν Φλάβιον Δέστρον καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς ἄλλους συγγραφεῖς καὶ ἐπομένως μῦθος εἶνε καὶ ἡ ἰδέα τῆς μεταβάσεως τῆς Παρθένου εἰς τὴν Ἔφεσον ;

Ἀναιρέσας μέχρις ἐνταῦθα διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ μίαν πρὸς μίαν ὅλας τὰς στρεβλὰς ἰδέας, αἵτινες ἐπλήρωσαν ἐσχάτως τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων, ἔρχομαι ἤδη εἰς τὸ θετικὸν μέρος τῆς πραγματείας μου, ὅπου κρατῶν ὡς λύχνον τὰ ἱερὰ κείμενα, τὴν ἱστορίαν, τὰς μαρτυρίας τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰς ἑρμηνείας ἐπιφανῶν τῆς Δύσεως θεολόγων θέλω πείσει, δὲν ἀμφιβάλλω, πανταδήποτε εἴτε ὀρθόδοξον εἴτε ἑτερόδοξον καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς Α'. καὶ Β'. Καθολικούς, ὅτι ἡ Παρθένος δὲν μετέβη ποτὲ εἰς τὴν Ἔφεσον, ὁριζομένου ταὐτοχρόνως ἐν πιθανῇ ἀκριβείᾳ καὶ τοῦ τόπου, ὅπου ἔμενεν ἡ Παρθένος μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ*.

Ἀρχόμενος τοῦ ζητήματος ἂν μετέβη ἢ μὴ ἡ Παρθένος εἰς Ἔφεσον, λέγω ὅτι τὸ ἱερὸν κείμενον τῶν Γραφῶν οὐδὲν οὐδαμοῦ λέγει «περὶ περιοδειῶν τῆς Παρθένου εἰς Ἔφεσον ἢ ἀλλαχόσε ἐκτὸς τῆς Ἰουδαίας, τοῦτο εἶναι βέβαιον καὶ ὁμολογούμενον καὶ παραδεκτὸν ὑπὸ τῶν φίλων Καθολικῶν ἢ οὐχί : Ἂν μὴ εἶναι παραδεκτὸν τοῦτο παρ' αὐτοῖς, παρακαλοῦνται θερμῶς νὰ παραθέσωσιν ἐκ τῶν Γραφῶν ἕστω καὶ μίαν μόνον λέξιν διδοῦσαν ἀφορμὴν εἰς τοιαύτην τινὰ ἀνυπόστατον ὑπόθεσιν.

* Πρὶν ἢ ὅμως ἄρξωμαι τοῦ μέρους τούτου χρέος ἱερὸν καὶ καθῆκον συνειδήσεως ἐθεώρησα νὰ ἐπανορθώσω ἐνταῦθα ἁμάρτημά τι, ἄσχετον μὲν πρὸς τὴν συζητουμένην ὑπόθεσιν, παρεισρρῆσαν ὅμως δυστυχῶς ἐν τῇ πρώτῃ μου διατριβῇ τὸ ὁποῖον οἱ διϋλίσαντες τὸν κώνωπα τοῦ «πρῶτον καὶ ἐντάρκτου» προσεκτικώτατοί μοι φίλοι δὲν παρετήρησαν. Εἶπον ἐκεῖ ὅτι δὲν εὗρεν ὁ Παῦλος μεταβὰς εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ τοῦ Ἰωάννου καὶ τὸν Πέτρον, ἐνῷ ὅλως τοὐναντίον συμβαίνει, ἤτοι ὅτι ὁ Πέτρον μετέβη ὁ Παῦλος εἰς Ἱεροσόλυμα τότε καὶ ἐφιλοξενήθη παρ' αὐτῷ ἡμέρας 15· τοῦτο χάριν τῆς ἀληθείας ἐπανορθοῦμαι ἐγὼ αὐτός.

Τούτου τεθέντος, ἰδοὺ ποία εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς γεννῶνται ζητήματα ἄξια μελέτης τινὸς καὶ ἐπισταμένης προσοχῆς: ποῦ ἔμενε μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἡ Παρθένος καὶ ποῦ ἦτον ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς καὶ τί σημαίνουσιν οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου «καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας παρέλαβεν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια» (Ἰωάν. 19, 28). Ἔμενεν ἆρά γε ἡ Παρθένος ἐν Ἱερουσαλὴμ ἢ καὶ τῇ Γαλιλαίᾳ, ὅπως λέγομεν ἡμεῖς, ἢ περιώδευεν εἰς τὴν Ασίαν τὴν μικρὰν καὶ ἐπεσκέπτετο τὴν Ἔφεσον; Ὁ Ἰωάννης ἔμενεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἢ καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔξω ἔθνη καὶ δὴ εἰς τὴν Εφεσον πρὸ τοῦ Αποστόλου Παύλου; Σημαίνουσιν οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου ὡς ἡμεῖς οἱ Ορθόδοξοι θέλομεν ὅτι παραλαβὼν παρ' ἑαυτῷ τὴν Παρθένον εἰς τὴν οἰκίαν του ἔτρεφεν αὐτὴν ἐκεῖ καὶ περιποιεῖτο καὶ ἐλειτούργει τὰ δέοντα καὶ εἶχεν ἐν τῷ οἴκῳ του μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρός του καὶ τοῦ ἀδελφῦ του Ἰακώβου καὶ τῶν οἰκιακῶν τον συγγενῶν μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τῆς Θεοτόκου, ἢ σημαίνουσιν ὡς θέλουσιν οἱ δύο Α'. καὶ Β'. Καθολικοί, ὅτι ὁ Ἰωάννης παραλαβὼν τὴν Παρθένον εἰς τὰ ἴδια παρηκολουθεῖτο ὕστερον καὶ συνωδεύετο κατ' ἀνάγκην καὶ ὑπὸ τῆς Παρθένου εἰς τὰς εὐαγγελικάς του ὁδοιπορίας καὶ ἐπομένως ἔπρεπε καὶ καλὰ νὰ μὴ χωρισθῇ ἡ Παρθένος ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει οὗτος καλούμενος ὑπὸ τῶν Αποστολικῶν του καθηκόντων ἤθελε δεήσῃ νὰ μεταβῇ εἰς Ἔφεσον ἢ Σκυθίαν καὶ πρὸς τοὺς Πάρθους; (ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος λέγει ὅτι ὁ Ἰωάννης ἐδίδαξε καὶ εἰς τοὺς Πάρθους Augnst.quest in Evangel.

I, II Κερ. 39). Τούτων λυομένων, θὰ λυθῇ ταὐτοχρόνως ἐξ αὐτοῦ πλέον καὶ ποῦ ἦτον ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ Θεομήτωρ, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Παῦλος τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του μεταβὰς Ἱεροσόλυμα ἕτερον τῶν Αποστόλων οὐκ εἶδεν εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, καὶ θὰ μάθωμεν πλέον ὁριστικῶς καὶ βεβαίως ἂν ἦτον εἰς Ἔφεσον ἡ Παρθένος, ὡς διϊσχυρίζονται ὁ Α'. καὶ Β'. Καθολικοὶ ἢ εἰς τὰ ἴδια τοῦ Ἰωάννου, ὡς θέλομεν ἡμεῖς οἱ Ορθόδοξοι.

Ἐκ τῶν Γραφῶν τὸ ζήτημα ὑρ' οἱανδήποτε πλευρὰν καὶ ὄψιν καὶ ἂν ἐξετασθῇ δείκνυσι τὰ πράγματα οὐχὶ εὐνοικὰ διὰ τοὺς ἀδελφούς μου Α καὶ Β Καθολικούς. Ὡς γνωστόν, τὸ γραφικὸν χωρίον ἐρ' οὗ ἐπεστήριξαν τὸ μεγαλοπρεπὲς ὄνειρον καὶ τὴν νεφελοκοκκυγίαν τῆς εἰς Εφεσον μεταβάσεως τῆς Παρθένου εἶνε τὸ τοῦ Ἰωάννου (19,10—28) «Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν Μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα λέγει τῇ Μητρὶ αὐτοῦ, γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ ἰδοὺ ἡ Μήτηρ σου· καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια».

Βεβαίως ἐκ τοῦ χωρίου τούτου δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ποῦ ἔμενεν ὁ Ἰωάννης καὶ ποῦ ἡ Μαρία, μόνον δὲ οἱ ῥίλοι Α'. καὶ Β'. Καθολικοὶ τρέχοντες πολὺ ἀπεράνθησαν ὅτι διὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου μετέβησαν εἰς Ἔφεσον καὶ ἔμεναν ἐκεῖ δύο καὶ τρία ἔτη. Ἐγὼ μὴ ἐμπιστευόμενος εἰς τὴν κρίσιν μου διὰ τὸ χωρίον τοῦτο ἀνέδραμον εἰς τοὺς σχολιαστὰς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, ἵνα ἐρωτήσω τὰς περὶ τοῦ ἀπασχολοῦντος ἡμᾶς ζητήματος γνώμας των.

Τηλαυγὴς προβάλλει βεβαίως ἡ ρυσικωτάτη καὶ ἀ-

πλουστάτη ἐξήγησις καὶ λύσις τοῦ ζητήματος, ποῦ ἦσαν Τὰ ἴδια τοῦ Ἰωάννου· εὑρίσκοντο καὶ ἔκειτο ἐν τῇ Βηθσαϊδᾷ τῆς Γαλλιλαίας· ἐκεῖθεν ὡρμᾶτο ὁ υἱὸς τοῦ ἁλιέως Ζεβεδαίου Ἰωάννης καὶ ἐκεῖ εἶχε τὴν κατοικίαν του· τοῦτο δὲν εἶνε ἐξήγησις καὶ ὑπόθεσις ἐμή. Τοῦτο εἶνε ἐξήγησις ἑρμηνευτοῦ δεινοῦ θεολόγου σοροῦ καὶ κριτικωτάτου τοῦ F Codet ἐκδόντος ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον εἰς δύο ὁλοκλήρους τόμους, ὅπου περιέλαβε πᾶν ὅ,τι περὶ Ἰωάννου ἔχομεν θετικὸν καὶ βέβαιον.

Θέλω μεταχειρισθῇ τοὺς σοροὺς λόγους τοῦ διακεκριμένου τούτου ἑρμηνευτοῦ, ἵνα δι' αὐτῶν καταδείξω τὸ ἀνυπόστατον τῶν γνωμῶν τῶν φίλων μου Α'. καὶ Β'. Καθολικῶν· καὶ ἀκούσατε μὲ πόσον λεπτολόγον γλῶσσαν λαλεῖ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου; « ποῦ εὑρίσκετο ἡ κατοικία, ἐν ᾗ ὁ Ἰωάννης ἔμενε λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν Μαριάμ; (Ἰωάν. 17,27) «Αἱ μεταγενέστεραι παραδόσεις ἀπαντῶσιν, ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ (Νικηφ. Καλλιστ. Β. 42) Ἡ Μαρία ἔζησε ἐκεῖ παρὰ τῷ Ἰωάννῃ μέχρι τοῦ 48 μ. Χ. Ἀλλὰ τὸ ἐδάφιον τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς 1, 18, 19, 19, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Παῦλος μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὸν χριστιανισμὸν διῆλθε δεκαπέντε ἡμέρας ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πέτρου ἐν Ἱεροσολύμοις, χωρὶς νὰ ἴδῃ ἄλλον τινὰ Ἀπόστολον εἰμὴ μόνον τὸν Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι διαρκῶς διέμεινεν ὁ Ἰωάννης ἐν ταύτῃ τῇ πρωτευούσῃ. Ἄλλως τε ὁ Ἰωάννης, ἂν εἶχεν οἰκίαν, ὡς τοῦτο ἐλέχθη θετικῶς, comme cela est dit positivement, αὐτὴ θὰ εὑρίσκετο μᾶλλον ἐν Γαλιλαίᾳ τῇ πατρίδι του ἢ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Μόνη

ἡ ἐν Γαλιλαίᾳ διαμονὴ εὑρίσκετο ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις. Ὁ Ἰωάννης διέμεινεν ἀναμφιβόλως (sans doute) ἐν Γαλιλαίᾳ μέχρις οὗ ἐξερράγη ὁ Ρωμ. πόλεμος κατὰ τὸ 66 μ. Χ. ἡ δ' ἀναχώρησίς του ἔλαβε χώραν πιθανὸν κατὰ τὸ 67 μ. Χ. Ἴσως ὁ Ἰωάννης ἦν ὁ ὁδηγήσας τότε τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ καταφύγιον, τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος τῷ ἔδειξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐκεῖθεν ἐθεάσατο ἐν πνεύματι τὴν πρὸ 40 ἐτῶν ἀγγελθεῖσαν καὶ προσημανθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐκείνην κρίσιν κατὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ πρόδρομον τῆς παγκοσμίου μελλούσης κρίσεως. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι ὑπόθεσις· τὸ μόνον ὅμως ἀληθὲς γεγονός, ὃ περὶ Ἰωάννου ἔχομεν εἶνε ἀρνητικὸν ὅτι: **οὐδεμία ἐκ τῶν γνωστῶν Ἐκκλησιῶν ἔχει τὸν Ἰωάννην ὡς θεμελιωτὴν αὐτῆς.** Μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Ἀποστολικοῦ αἰῶνος διαλύεται τὸ περικαλύπτον τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀποστόλου τούτου σκότος ἀπὸ τῆς πεντηκοστῆς καὶ ἑρεξῆς Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰωάννου φαίνεται τότε ρωτεινότατον, καθὼς ὁ ἥλιος καθ' ἣν στιγμὴν κλίνει πρὸς τὴν δύσιν ἀπαλλαττόμενος τῶν νεφῶν, τὰ ὁποῖα κατεκάλυψαν αὐτὸν κατὰ τὴν μεσημβρίαν, διαχέει ἐφ' ὅλης τῆς γῆς αἰφνιδίαν καὶ μυστηριώδη λάμψιν. Ὅλαι αἱ παραδόσεις ἐκ συμφώνου ὁρίζουσι τὴν Μ. Ἀσίαν ὡς τὸ θέατρον τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς ἀποστολικῆς διακονίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του. Ἐδῶ εὑρίσκοντο πολυάριθμοι καὶ ἀνθοῦσαι Ἐκκλησίαι, τὰς ὁποίας ὁ Παῦλος ἐθεμελίωσε κατὰ τὴν τρίτην αὐτοῦ περιοδείαν (ἀπὸ τοῦ

55—58), καὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἔφεσος ἦν ἡ Μητρόπολις. Τότε τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς τὸ εἶπεν ὁ Θιέρσος, δὲν ἦτο πλέον ἡ Ἱερουσαλήμ, δὲν ἦτο δὲ ἀκόμη καὶ ἡ Ρώμη. Ἡ πρὸς τοὺς Ποιμένας τῆς Ἐφέσου συνελθόντας ἐν Μιλήτῳ προφητεία τοῦ Παύλου (Πραξ. 20, 29) «ὅτι μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐλεύσονται λύκοι βαρεῖς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου», ἐπραγματοποιήθη. Δι' ὃ καὶ ὁ κατὰ τὰ μέρη ταῦτα Χριστιανισμὸς ἔχρηζεν ἰσχυροῦ στηρίγματος. Ὁ Ἰωάννης τότε ἔκρινεν ἀναγκαίως ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ καθῆκόν του ἐλθὼν νὰ στήσῃ τὴν κατοικίαν του ἐκεῖ· ὁ Νέανδρος μάλιστα δέχεται ὡς πιθανὸν ὅτι καὶ προσεκλήθη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀσίας νὰ μεταβῇ ἐκεῖσε» (Bibliotheque théologique comment. sur l'Evangile de Saint Jean τόμ. Α' σελ. 66 καὶ ἑξ.)· ἐν δὲ τῷ Β'. τόμῳ σελ. 616 συνοψίζων τὰ ἀνωτέρω λέγει· «ὁ Ἰωάννης ὡδήγησε τὴν Παρθένον παρ' ἑαυτῷ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κατ' ἀρχὰς καὶ βραδύτερον ἀναμφιβόλως ἐν Γαλιλαίᾳ».

Οὐ μόνον δὲ ὁ σοφὸς F. Godet, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ ἑρμηνευταί, ὅσους ἐν τῇ πτωχῇ ἡμῶν βιβλιοθήκῃ ἔχομεν, ὅλοι ἀνεξαιρέτως τὰ ἴδια λέγουσι, καὶ μόνον ἐν τούτῳ διαφωνοῦσιν ὅτι ἄλλοι μὲν θέλουσιν ὅτι τὰ ἴδια τοῦ Ἰωάννου εὑρίσκοντο ἐν Ἱεροσολύμοις ἄλλοι δὲ ἐν Γαλιλαίᾳ· καὶ ἄλλοι συμβιβάζοντες τοὺς διαφωνοῦντας λέγουσιν ὅτι καὶ ἐν Γαλιλαίᾳ καὶ Ἱεροσολύμοις εἶχεν ἴδια οἰκήματα ὁ Ἰωάννης καὶ ἔμενεν ἀδιαφόρως εἴτε ἐδῶ εἴτε ἐκεῖ· τὰς γνώμας ταύτας ἁπάσας ὡραιότατα ἐν τῷ παρατεθέντι χωρίῳ ἀναφέρει ὁ F. Godet.

Οὐδεὶς ὅμως οὐδέποτε ἔγραψε, ἢ εἶπε, ἢ ἐφαντάσθη κἂν ὅτι ὁ Ἰωάννης εἶχε τὰ ἴδια αὐτοῦ ἐν Ἐφέσῳ καὶ ἐκεῖ παρέλαβε τὴν Μαριάμ, ἵνα φύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου, καὶ πάλιν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ!!!

Ἡμεῖς, ἀντὶ νὰ ἐκπομπεύωμεν τὴν Θεομήτορα, περιάγοντες αὐτὴν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἵνα τὴν ἐξορίσωμεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς βουνοῦ μακρὰν τῆς Ἐφέσου καὶ μακρὰν τῶν ἀνθρώπων, ὡς τὰ ὁράματα τῆς εὐσεβοῦς καλογραίας Ἔμερικ ὡδήγησαν τοὺς Λαζαριστὰς πατέρας νὰ διακηρύξωσιν εἰς τὸν κόσμον ἐπὶ θυσίᾳ τῆς ἀληθείας τῆς ἱστορικῆς καὶ ἀντὶ νὰ δεχώμεθα μύθους καὶ βιβλία Δεξτέρεια ἀμφίβολα καὶ νὰ στραγγαλίζωμεν τὰ πρακτικὰ καὶ τὰ γράμματα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου, δεχόμεθα καὶ πιστεύομεν ὅτι «ὁ θειότατος Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης συνῆν τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κατὰ Σιὼν οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς, ἔπειτα ἐν Ἀσίᾳ γενόμενον εὐαγγελίσασθαι τὸν Χριστόν». (Ἐκκλ. Ιστορ. Β μβ'), ὡς ἱστορεῖ ὁ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος, ὃν δὲν ἀνταλλάσσομεν μὲ ὅλην τὴν χορείαν τῶν Δεξτέρων, τῶν Πλετάνων, τῶν Φερεόλων, τῶν Ρενάουδ καὶ λοιπῶν.

Ἡμεῖς δεχόμεθα καὶ πιστεύομεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ὅτι «ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ὁ Θεολόγος τὴν Θεοτόκον παρειληφὼς ἐλειτούργει τὰ δέοντα. Αὕτη ἡ μήτηρ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν (ἡ Ἱερουσαλὴμ δηλ.) τῆς τοῦ ΘΕΟΥ ΜΗΤΡΟΣ ΕΝΔΙΑΘΗΜΑ πέφηνε, μετά γε τὴν τοῦ υἱοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναβίωσιν» (Ἰωαν. Δαμασκηνοῦ ὁμιλ. Β'. περὶ τῆς

Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου δ'. σελ. 871), ὡς σαφέστατα καὶ καθαρώτατα ὁρίζει καὶ ὁ θεῖος καὶ ἱερὸς Δαμασκηνός, ὃν δὲν ἀνταλλάσσομεν μὲ ἀπαξάπαντας τοὺς δοκίμους καὶ μὴ δοκίμους τῆς Δύσεως συγγραφεῖς, διὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν ὁποίων ζητοῦσι νὰ πείσωσι τὸν κόσμον ὁ Α'. Β'. καὶ Γ'. Καθολικός.

Σπογγίζοντες ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸν κάλαμον προσκαλοῦμεν τὸν μὲν Α'. Καθολικὸν νὰ πεισθῇ περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών του καὶ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ καὶ δημοσίᾳ, ὡς δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θὰ πράξῃ καὶ θὰ σχηματίσῃ πλέον πλήρη καὶ συντετελεσμένην πεποίθησιν ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν ἐπεσκέφθη ποτὲ καὶ δὲν εἶδε τὴν Ἔφεσον· εἰς δὲ τὸν Β'. Καθολικόν, εἰπόντα ὅτι ἡ ἀλήθεια ἔγκειται ἐν τῷ μέσῳ, ὑπενθυμίζομεν τὸ τοῦ Τακίτου Veritas visu et mora falsa festinatione valescunt, ὅ. ἐ. «Ἡ δύναμις τῆς μὲν ἀληθείας ἔγκειται ἐν τῇ ἀκριβείᾳ καὶ μετὰ ταλαιπωρίας ἐρεύνῃ τῶν πραγμάτων, τοῦ δὲ ψεύδους ἐν τῇ σπουδῇ καὶ ἐπιπολαιότητι».

(Ἀμάλθεια φυλ. 5996).

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ—ΚΑΠΟΥΛΗ

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀπὸ πολλοῦ ἐν τῇ «Ἀμαλθείᾳ», τῆς «Ἁρμονίας» φιλικῶς ὑποδειξάσης μοι ὅτι δὲν ἐπεθύμει τοιούτων ζητημάτων συζήτησιν ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς, μετὰ διαφόρων συζητῶ, πλὴν σήμερον ἀναγκάζομαι νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλο πεδίον δημοσιογραφικοῦ ἀγῶνος, διὰ τοὺς ἑπομένους λόγους, οὓς ὄχι ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὕβρεως, ἀλλ' ὡς δίκαιον παράπονον τῇ συντάξει τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος ἀπευθύνω;

Τὸ πρῶτον περὶ Παναγίας-Καπουλῆ ἄρθρον μου, τὸ ὑπέγραφον ἁπλούστατα δι' ἑνὸς Λ., ἤτοι τοῦ ἀρχικοῦ μου στοιχείου. Ἀγνοῶ διατὶ οἱ κ. συντάκται τῆς «Ἀμαλθείας» ἔσβυσαν τὸ Λ. καὶ ὑπέγραψαν δι' ἐμὲ (χωρὶς κἂν νὰ μ' ἐρωτήσουν) «εἷς Καθολικός», ἐν ᾧ τὸ ζήτημα οὔτε Ὀρθόδοξον, οὔτε Καθολικόν, οὔτε Διαμαρτυρόμενον εἶνε ἀλλὰ πασιφανῶς ἱστορικόν.

Ἠρώτησα πολλοὺς τῶν συμπολιτῶν δημοσιογράφων ἐὰν μία ἐφημερὶς δικαιοῦται νὰ μεταβάλλῃ κατὰ βούλησιν τὴν ὑπογραφὴν συνεργάτου της, μοὶ ἀπήντησαν δὲ ὅτι, ὄχι μόνον δὲν δικαιοῦται, ἀλλὰ καὶ ἡ πρᾶξίς της αὕτη εἶνε... προτιμότερον νὰ παρασιωπήσω τὴν λέξιν.

Ἐπειδὴ οἱ ἀντίπαλοί μου εἶσι μᾶλλον σχετικοὶ τῇ συντάξει τῆς «Ἀμαλθείας», ἐλάμβανον γνῶσιν τῶν χειρογράφων μου, πρὶν ἔτι αὐτὰ δημοσιευθῶσι.

Θὰ μοὶ εἰπῆτε πῶς τὸ γνωρίζω ;... Ἐξηγοῦμαι.

Τὴν Δευτέραν, 3 Ἰουνίου, ἔπεμψα πρὸς τὴν «Ἀμάλθειαν» ἄρθρίδιον ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνέφερον γνώμην τινὰ, στηρίζων αὐτὴν ἐπὶ συγγράμματος τοῦ Α. Διομήδους Κυριακοῦ. Μέχρι τῆς Πέμπτης τὸ ἄρθρον μου, ἐκ τῆς πληθώρας, ὡς φαίνεται, τῆς ὕλης, δὲν ἐδημοσιεύθη. Αὐθημερὸν ὅμως, δηλ. τὴν Πέμπτην, βλέπω τὸν ἀντίπαλόν μου νὰ μὲ ἀντικρούῃ ἐπὶ σημείου, ὅπερ δὲν εἶχεν ἔτι ῥανῇ ἐν τῇ ἐφημερίδι, λέγων ὅτι «πάντως ἀντλῶ ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ», καὶ τοῦτο διότι τὴν Δευτέραν ἢ Τρίτην, ὅτε ἔγραφε διὰ τὴν Πέμπτην, θὰ ὑπελόγιζεν ὅτι τὸ ἰδικόν μου ἄρθρον θὰ ἐφαίνετο τὴν Τετάρτην. Ἀλλ', ὡς βλέπετε, «ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τὸν κλέπτην, ἀγαπᾷ καὶ τὸν νοικοκύρην». Ἀρήνων κατὰ μέρος τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφημερίδος, ἐρωτῶ : Τὸ τοιοῦτον δὲν χαρακτηρίζει ὡς μὴ εὐγενεῖς καὶ τοὺς ἀντιπάλους μου;

Οἱ αὐτοὶ κύριοι, καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς τῆς προσωπικῆς φιλίας λόγους ἐπιτυγχάνουσι τῆς δημοσιεύσεως τῶν γραφομένων των ἀνεπάφως, μετὰ λοιδώρων ἐναντίον μου φράσεων, ἐν ᾧ αἱ πρὸς αὐτοὺς δηκτικαί μου φράσεις διαγράφονται, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ χειρογράφου, ὅπερ κρατῶ μετὰ διορθώσεων. Τῶν πραγμάτων οὕτως ἐχόντων, ἀναγκάζομαι νὰ καταφύγω αὖθις εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἁρμονίας», ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι τὴν φορὰν ταύτην διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους δὲν θὰ μ' ἀποκλεισθῶσιν, ἵνα δύναμαι τοὐλάχιστον νὰ διατυπῶ ἐλευθέρως καὶ ἀσφαλῶς τὴν γνώμην μου, ἧς δὲ, ἀφ' οὗ αὕτη ἐξελέγχηται προηγουμένως ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων μου, ἵνα ἀφαιρῶνται ὅσα δὲν τοῖς συμφέρουσι!

Καὶ τώρα ἐπὶ τὸ θέμα, πρὸ τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται πάλιν μικρὰ σύνοψις πρὸς φωτισμὸν τῶν ἀξ. ἀναγνωστῶν.

Πρὸ δύο ὡς ἔγγιστα μηνῶν ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἀμαλθείᾳ» ἄρθρον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλέγετο σαφέστατα, ὅτι ἡ Παναγία οὐδέποτε μετέβη εἰς Ἔφεσον, καὶ ἐστήριζεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῶν γραφομένων του ἐπὶ τοῦ ἑπομένου χωρίου τοῦ Ἁγ. Παύλου : «Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὁ Ἰωάννης μετὰ τῆς Θεοτόκου Μαρίας παρέμεινεν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἔνθα ἦν στῦλος τῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῆς ἐνδόξου αὐτῆς Κοιμήσεως». (Γαλάτ. Β. 9). Ἐπαραξενεύθην ἐπὶ τούτῳ, ἐν ᾧ ἐγνώριζον ὅτι, οἱ θελόγοι δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσωσι μέχρι τῆς σήμερον τὸ ζήτημα τῆς εἰς Ἔφεσον μεταβάσεως τῆς Παναγίας ἢ οὔ, ἐφ' ὃ ἐρευνήσας καὶ μὴ εὑρὼν αὐτό, ἀνεκάλυψα ὅτι τὸ ἐν λόγῳ χωρίον ἦτο πλαστόν· Γράφω ἄρθρον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπάτασσον τὴν πρᾶξιν, ἀλλ' ἡ «Ἀμάλθεια» μοῦ ἀφαιρεῖ ὅλα αὐτά, ἵνα βεβαίως μὴ δυσαρεστήσῃ τὸν φίλον της καίτοι ὁ Ἁγ. Παῦλος διὰ τῶν γραφομένων τοῦ φίλου της διεψεύδετο !

Ἐν τῷ λεχθέντι ἄρθρῳ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀφῃρεῖτο—χάριν ἀτομικῆς φιλίας—ὁ βαρὺς ἔλεγχος, ἔγραφον ἐπὶ λέξει καὶ τὰ ἑξῆς :

Δὲν τείνω νὰ καταδείξω ὅτι ἡ Παναγία μετέβη ποτὲ εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ· ἁπλῶς θέλω νὰ εἴπω ὅτι οὐδεμία ὑπάρχει ἀξιόπιστος ἐκκλησιαστικὴ πληροφορία περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Θεομήτορος· θέλω νὰ εἴπω ὅτι τὸ μεγαλήτερον, τὸ πυ-

κνότερον μυστήριον περικαλύπτει τὸ χριστιανικὸν καὶ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός· θέλω νὰ εἰπω ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Σμύρνη δὲν ἔπρεπε νὰ γένῃ ἠχὼ καὶ νἀποφανθῇ τόσον ταχέως, ἄρδην καὶ κατηγορηματικώτατα, ἐπὶ ζητήματος, ὅπερ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης οἱ ἐπιφανέστεροι τῆς ὑφηλίου θεολόγοι δὲν κατώρθωσαν νὰ λύσωσι καὶ τὸ ὁποῖον ἀμφίβολον ἐὰν θὰ λυθῇ ποτέ· ἐπειδή, ὡς ἔφθην εἰπών, δὲν ὑπάρχουσιν ἀξιόπιστοι πληροφορίαι, δυνάμεναι τὸ πρᾶγμα νὰ σαφηνίσωσιν.

Τὴν αὐτὴν γνώμην ἐπανέλαβον καὶ κατόπιν (ἴδε «Ἀμαλθείας» ἀρ. 5984, 5. 7.) βασιζόμενος ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων Ὀρθοδόξων ἐπιφανῶν θεολόγων.

Πλὴν εἰς ταῦτα πετιέται κύριός τις Α. Ν. Διαμαντόπουλος, καὶ κηρύττει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ὅτι αὐτὸς δὲν πιστεύει τοὺς ἄλλους θεολόγους, καὶ εἶνε βέβαιος ὅτι ἡ Θεομήτωρ δὲν ἐπῆγέ ποτε εἰς Ἔφεσον, καὶ ἕνα σωρὸν ἀνοησίας εἰς τὰς ὁποίας τῷ ἔδωσα τὴν δέουσαν ἀπάντησιν· γράφει ὅμως καὶ δεύτερον ἄρθρον εἰς τὸ ὁποῖον τώρα θ' ἀπαντήσω καὶ θ' ἀποδείξω διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀντιφάσεων, ὅ' ἀποδείξω λέγω εἰς τὸ κοινόν, τὰς ἐμβριθεῖς γνώσεις τοῦ κ. Α.Ν. Διαμαντοπούλου, ὡς... καθηγητοῦ(!): «Ἀσύγγνωστα διὰ τὰς ἀνακριβείας, ἀραχνοειδῆ νήματα εἰρωνείας ἄξια, μηδαμινὰ» —λέγει ὁ κ. καθηγητὴς— «εἶνε τὰ ἰδικά μου γραφόμενα, ἀλάνθαστα δὲ τὰ ἰδικά του», λησμονῶν, ὡς φαίνεται, τὸ σορὸν ἐκεῖνο τοῦ Λουκιανοῦ:

Οὐδὲν ἀνθρώποισι διακριδόν ἐστι νόημα,
ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦ' ἑτέροισι γέλως.

Ἐπειδή, γέλωτα ἀληθῶς προκαλεῖ τὸ νὰ λέγῃ καθηγητὴς ὅτι, οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Ἰωάννης πρὸ τοῦ 67 (ἑξήκοντα ἑπτὰ) δὲν ἐξῆλθον τῶν ὁρίων τῆς Συρίας, ἐν ᾧ ἀντὶ νὰ ὁμιλῇ κατὰ φαντασίαν ἠδύνατο κάλλιστα ν' ἀνοίξῃ τὸ Δοκίμιον Ἐκκλ. Ἱστορίας τσῦ πρυτάνεως τῶν παρ' ἡμῖν Θεολόγων Α. Διομήδους Κυριακοῦ καὶ ν' ἀναγνώσῃ: «Ἐπὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀγρίππα ἐπανελήφθησαν τῷ 41 μ. Χ. οἱ διωγμοὶ καὶ ἀπεκεφαλίσθη μὲν τότε ἐν Ἱεροσολύμοις ὁ πρεσβύτερος Ἰάκωβος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπόστολοι διεσπάρησαν, μόνον τοῦ Ἰακώβου μείναντος ἐν Ἱεροσολύμοις ὡς ἐπισκόπου τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας». Ὡς βλέπετε ἀπὸ τοῦ 41-67 ἡ διαφορὰ ἐλαχίστη· μόνον 26 (!) ἐτῶν, κύριε καθηγητά!

Γέλωτα προκαλεῖ τὸ νὰ λέγῃ καθηγητὴς ὅτι, τῷ 64 ὁ Παῦλος εὑρίσκετο ἐν Μιλήτῳ, ἐν ᾧ ὁ θεῖος ἀπόστολος ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Νέρωνος τῷ 64, ἀφ' οὗ ὅμως προηγουμένως εἶχε μείνῃ 4 ἔτη ἐν τῇ εἱρκτῇ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 60, τέσσαρα, λέγω, ἔτη ἐν τῇ εἱρκτῇ, δύω ἐν Καισαρείᾳ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ὑπάτου Φήλικος καὶ ἄλλα δύω ἐν Ρώμῃ (Πράξεις Ἀποστ. κζ'. κή. 18-30).

Γέλωτα καὶ ἀηδίαν προκαλεῖ ὁ κ. Διαμαντόπουλος λέγων, ἐν τῷ ἀριθ. «Ἀμαλθ.» 5986 ὅτι, «ὁ Ἰωάννης πρὸ τοῦ 67 δὲν ἐξῆλθε τῶν ὁρίων τῆς Συρίας, ἐν τῷ ἀριθμ. 5989 νὰ λέγῃ: «Τελευτῶντες. τοῦτο ὡς σαφὲς ἐξάγομεν συμπέρασμα: ὁ Ἰωάννης οὐδέποτε μέχρι τοῦ 43 ἢ 47 εἶδε τὴν Ἔφεσον»! λησμονῶν ὁ δύστηνος καθηγητὴς ὅτι ἡ Ἔφεσος δὲν εἶναι πλέον Συρία, ἀλλ'

Ἰωνία! Ἰωνία! Ἰωνία! ὦ καθηγητὰ ἀγεωγράφητε! O tempora o mores! ἐξ ἄλλου ὅμως ὁ κ. καθηγητὴς ἐπανειλημμένως λέγει ἐν τοῖς ἄρθροις του, ὅτι ἡ Παναγία ἀπέθανε τῷ 48· ἄρα, ἀφ' οὗ τῷ 47 ὁ Ἰωάννης μετέβη εἰς Ἔφεσον, βεβαίως κατὰ τὴν ῥάσιν τοῦ Εὐαγγελίου «ἰδοὺ ὁ υἱός σου κλ.» καὶ ἡ Παναγία θὰ ἦτο μετ' αὐτοῦ. Ταῦτα κατὰ τὴν λογικὴν τοῦ κ. καθηγητοῦ Διαμαντοπούλου, ὅστις, ἐνῷ σκοπὸς τῶν ἄρθρων του εἶνε νὰ μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι ἡ Παναγία δὲν μετέβη εἰς Ἔφεσον, μᾶς ἀποδεικνύει ὅλως διόλου τὸ ἐναντίον, ὅπερ πάλιν ἐγὼ δὲν παραδέχομαι, ὡς προερχόμενον ἐκ καθηγητικοῦ μὲν ἐγκεφάλου, ἀλλὰ διακοσιοδράμου.

Γέλωτα προκαλοῦσι τόσα καὶ τόσα ἄλλα σφάλματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποδίδω εἰς ἄγνοιαν, ἀλλ' εἰς ἀπροσεξίαν, ἴσως δὲ καὶ εἰς στρεψοδικίαν, εἰς τὰ ὁποῖα ὅμως οὔτε μαθητὴς τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου θὰ ὑπέπιπτεν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰ μικρὰ ταῦτα σφάλματα, ὡς ἀνάξια λόγου, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὸς ὁ σύμμαχός του κ. Χρυσόστομος τρὶς τῷ λέγει: «Ἔχει δίκαιον ὁ κ. Λύρενς εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν εἶνε ὡς τὸ θέλει ὁ κ. Διαμαντόπουλος». Ἂς ἀφήσωμεν, λέγω, αὐτὰ καὶ ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ βαρύτατα καὶ σημαίνοντα.

Ἐν τῷ τελευταίῳ του ἄρθρῳ ὁ κ. Διαμαντόπουλος βασίζεται καὶ θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀσφαλῆ ἐπὶ τοῦ ῥήματος ἐγένοντο τοῦ ἀποσπάσματος τῶν πρακτικῶν τῆς Συνόδου, χωρὶς, τὴν σημασίαν τῶν ἑλληνικῶν κἂν λέξεων ἐννοῶν, νὰ κατίδῃ ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ λέξις τὸν καταδικάζει. Ὁ ἀξ. καθηγητής, ὁ μὴ παραδεχόμενος ἄλλον ἐπιρανέστερον αὐτοῦ θεολόγον καὶ ὅστις πρὸς τὸν καθηγητὴν τῆς θεολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ διαφωνεῖ, θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ μοὶ ἐξηγήσῃ ἄνευ κακοβούλων σχολίων καὶ εἰς ὁποιανδήποτε γλῶσσαν θελήσῃ τὴν ἀκριβῆ φιλολογικὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἐγένοντο:

Ἐν ὅσῳ θὰ περιμένω τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. καθηγητοῦ ἀπευθύνω τὸν λόγον πρὸς τὸν ἱερολ. κ. Χρυσόστομον, τὸν καυχώμενον ὅτι διὰ τῶν 15 στηλῶν, ἃς ἔγραψε λύει τὸ ζήτημα, καὶ τοῦτο, διότι ἀγνοεῖ ὡς φαίνεται, ὅτι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου 36 συγγράμματα μέχρι τοῦδε ἔχουσι γραφῇ ἐκ 2,000 σελίδων ἕκαστον, καὶ ὅμως τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη καὶ δὲν θὰ λυθῇ ποτέ, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουσιν ἱστορικαὶ πληροφορίαι. Ἐὰν δὲν ἐκαίετο ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας, τότε μάλιστα.

Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ 15 στηλῶν εἰς τὰς 3 μόνον θ' ἀπαντήσω, ἐπειδὴ αἱ 12 δὲν εἶνε πλέον ἱστορικὴ συζήτησις, ἀλλὰ σαθρὸν ὑβρεολόγιον, ὅπερ ὑβρεολόγιον ἔπρεπεν ὁ κ. Χρυσόστομος νὰ παραλείψῃ, ὄχι δι' ἐμέ, ὄχι διὰ τὴν κοινωνίαν, ἀλλ' ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν σεμνὴν τήβεννόν του ὡς χριστιανὸς σεβόμενος, ὄχι! δὲν θὰ ὑβρίσω, ἀλλὰ φιλογικῶς τῷ κ. Χρυσοστόμῳ θ' ἀπαντήσω. Τὴν αὐτὴν περὶ τοῦ ὑβρεολογίου παρατήρησιν ποιῶ καὶ τῷ κ. Διαμαντοπούλῳ, ὅπως τὸν ἐρωτήσω, ποίαν ἠθικὴν μόρφωσιν θὰ λάβωσιν οἱ μαθηταί, ὅταν βλέπωσι τὸν καθηγητήν των ἐν ἐφημερίδι, δηλ. τῷ κατόπτρῳ τῆς κοινωνίας, καίτοι ἄνευ ἀφορμῆς, καπηλικῶς ὑβρίζοντα;...

Β'.

Ἐκ τῶν ὑπολειπομένων στηλῶν αἱ δύω μόνον πάλιν μὲ ἐνδιαφέρουσι, διότι αἱ ἄλλαι ἀντικρούουσι τὰ γραφόμενα τοῦ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Β'. Καθολικὸς» γράψαντος, τοῦ ὁποίου οὔτε ὁ δικηγόρος εἶμαι, οὔτε κἂν τὸν γνωρίζω. Ἐπ' αὐτοῦ ἀκριβῶς τοῦ σημείου ὀφείλω νὰ σημειώσω ὅτι τὰ μέγιστα ἐξεπλάγην βλέπων τὸν κ. Χρυσόστομον νὰ ἀπαντᾷ ἀντὶ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου ἐπὶ πραγμάτων οὐδόλως τὸν πρῶτον ἐνδιαφέροντα, ἀλλὰ τὸν δεύτερον, ὅπερ, μὰ τὰ κάρδαμα, εἶναι λίαν προσβλητικὸν διὰ καθηγητήν, ἀφ' οὗ πασίδηλον οὕτω γίγνεται ὅτι δὲν εἶναι ἱκανὸς, στερεῖται τῶν ἀπαιτουμένων γνώσεων, ὅπως ἑαυτὸν ὑπερασπίσῃ. Κατὰ συνέπειαν διατί, χωρὶς οὐδεὶς νὰ τὸν ἀγαμίξῃ, εἰς δημοσιογραφικὸν ἀγῶνα ἐναντίον μου κατῆλθε καὶ μὲ ἀπεκάλεσε γυμνὸν γνώσεων, ἀμαθῆ κλ.;... ὕβρεις δι' ἃς τὸν εὐχαριστῶ. Μήπως ἐνόμισεν ὅτι τὸ «καθηγητὴς» ὅπερ ἔθεσε κάτωθεν τῆς ὑπογραφῆς του θὰ μὲ ἐπτόει;... Καλὰ ποῦ εὑρέθη ὁ κ. Χρυσόστομος καὶ τὸν ἔσωσε κἄπως ἀπὸ τοῦ πνιγμοῦ, ἂν ὅμως δὲν εὑρίσκετο καὶ αὐτὸς ὁ Χριστιανός;... Ἀλλοίμονον εἰς τὰς σορὰς γνώσεις μας, κύριε καθηγητά!

Ἀπορῶ ἐν τούτοις πῶς ὁ κ. Χ. ὁ κατηγορῶν τοὺς ἄλλους ὡς παραγεμίζοντας τὰ ξένα κείμενα, ὑπέπεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἴδιον ἁμάρτημα, παραγεμίζων τὰ ἰδικά μου γραφόμενα καὶ ἀποδίδων μοι πράγματα τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἔγραψα. Τὸν παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοὶ ὑποδείξῃ εἰς ποῖον μέρος τῶν ἄρθρων μου ἀνέφερον ὅτι ἡ Παναγία μετέβη εἰς Ἔφεσον· ἄλλως θὰ περιέλθω εἰς τὴν δυσάρεστον

θέσιν νὰ εἴπω ἐνώπιον συμπάσης τῆς κοινωνίας ὅτι (ἐψεύσθη· ὄχι εἶναι πολὺ βαρύ) νὰ εἴπω ὅτι, δὲν λέγει τὴν ἀλήθειαν. Τόσῳ μᾶλλον, ἀφ' οὗ διετύπωσα τετράκις καὶ ἐπαναλαμβάνω διὰ πέμπτην φορὰν—ἀκούσατε καλῶς, εὐγενεῖς μου ἀντίπαλοι, διὰ νὰ μὴ μὲ παρεξηγήσητε πάλιν κατόπιν—ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ σαφηνίσωμεν ἐὰν ἡ Θεομήτωρ μετέβη εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχουσιν ἀποδείξεις βάσιμοι, ὡς καὶ παρακατιὸν θέλω τὸ ἐπιβεβαιώσῃ, καὶ ἐπειδὴ τὰ 14—18 τελευταῖά της ἔτη εἶναι πυκνότατον μυστήριον.

Εἰς τρία μέρη ἀντικρούει ὁ κ. Χ. ἀ) εἰς τὸ ἐπανῆλθεν εἰς Πάτμον β') εἰς τὸ κείμενον τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου καὶ γ') εἰς τὸν Νικηφόρον, προσθέτων πρὸς ἀπόδειξιν τῶν γραφομένων του χωρίον τι τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Καὶ λοιπόν:

Διὰ τὸ ἐπανῆλθεν εἰς Πάτμον, ἐὰν ἔγραψα ὅτι εἶδον τὸ οἰκοδόμημά σας κρημνιζόμενον, ἐξηγεῖται πληρέστατα ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὑπῆρξατε ἀκριβὴς εἰς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἀγνοεῖτε, ὡς φαίνεται, ὅτι ὁ δημοσιογραφικῶς συζητῶν καιροφυλακτεῖ τὰ λάθη τοῦ ἀντιπάλου του, ὅπως τὸν ἀντικρούσῃ. Ἀφ' οὗ ὑπέδειξα ὑμῖν τὸ σφάλμά σας διαμαρτύρεσθε ὅτι τὸ ἐγνωρίζετε, ἀλλὰ τὸ ἐγράψατε ὡς τὸ ἐγράψατε διὰ νὰ συμβιβάσητε τὴν παράδοσιν. Ἔ! μὰ τὸν Δία, ἐὰν ἑκάστοτε συμβιβάζητε ὑμεῖς τὰς παραδόσεις ὅπως σᾶς συμφέρει ἀγνοῶ πῶς λέγετε ὅτι τὰ γραφόμενά σας εἶνε «ἀδιάσειστα, στιβαροὶ βραχίονες οἵτινες μὲ πνίγουν—καίτοι εἰλικρινῶς σᾶς λέγω ὅτι ἀπ' ἐναν-

τίας εἶνε εὐρύτατοι στέρανοι τοὺς ὁποίους ρίπτετε ἐπὶ τῆς κεραλῆς μου, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ εὔρους των κατέρχονται ἀστραπηδὸν μέχρι τῶν ἀστραγγάλων, χωρὶς κἂν νὰ μ' ἐγγίσουν—ὅτι εἶσθε πάνοπλος ἀντίπαλος καὶ ἀγωνιστής, θὰ μοὶ διδάξητε μάθημα μέγα καὶ σωτηριωδέστατον, αἱ γνώσεις σας ἡλίου ρωτεινότεραι καὶ ρωτὸς ἐναργέστεραι ἀναμφισῤῥητήτου κύρους, καὶ χίλια ἄλλα κοσμητικὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λογικῶς ὁμιλοῦντες, ἐλλόγιμε κύριε, δὲν σᾶς φαίνονται κἄπως ὡς μὴ ἁρμόδια, ὅταν παραβάλλωμεν τὴν κοινωνικὴν ὑμῶν θέσιν πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν Εὐαγγελικὴν μετριοῤῥοσύνην;...Ὥστε, ἐὰν σᾶς ἔψεξα διὰ τὸ ἐπανῆλθεν, εἶχον δίκαιον· τώρα θέλετε νὰ ἐπανορθώσητε τὰ προηγούμενα καὶ ἐν δυσὶ στήλαις μοὶ λέγετε τὰ καθέκαστα, ἀναφέροντες συγχρόνως ὅτι τὸ ἐγνωρίζετε, ἀλλὰ δὲν τὸ εἴπετε· ἀγνοῶ ὅμως, ἐὰν τῷ ὄντι τὸ ἐγνωρίζετε. Πάλιν δὲν δικαιοῦσθε νὰ μὲ ὑβρίζητε, ἐπειδὴ ὠφείλετε ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἦσθε ἀκριβής, νὰ μὴ συμβιβάζητε τὰ πράγματα ὅπως σᾶς συμφέρουν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι πολὺ πιθανὸν ὁ ἀντίπαλός σας νὰ μὴ ἦνε καὶ τόσον βλάξ ὅσον τὸν ἐνομίζετε.

Διὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου, λέγετε ὅτι δὲν τὸ γνωρίζετε καὶ νὰ τὸ καταθέσω εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἀμαλθείας», ἐπειδὴ ὁ Φλάβιος ὡς συγγραφεὺς εἶνε ἄγνωστος ὑμῖν. Ὀλίγον ὅμως κατωτέρω ἀναφέρετε ὅτι ὑπάρχει σύγγραμμά τι αὐτοῦ, ἀλλ' εἶνε νόθον καὶ πλαστόν, τὸ ὁποῖον μὲ ἐκπλήσσει τὰ μέγιστα, δηλ. νὰ ἐξελέγχητε ὑμεῖς ὁ μὴ γνωρίζων τινὰ ὡς συγγραφέα, νὰ ἐξελέγχητε, λέγω, τὰ συγγράμματα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἀρ' οὖ

καθ' ὑμᾶς δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος συγγραφεύς, πῶς παραδέχεσθε ἢ κάλλιον εἰπεῖν ὁμολογεῖτε ὅτι ἀριέρωσεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἅγ. Ἱερώνυμος τὸ ἔργον του de viris illustribus; Σᾶς βεβαιῶ ὅτι αὐτὰ ποῦ μοῦ ψάλλετε εἶνε Κινεζικὰ δι' ἐμέ, ὡς καὶ διὰ πάντα λογικῶς κρίνοντα.

Δὲν εἶμαι ὑπάλληλός σας, ἐλλ. κύριε, διὰ νὰ μὲ διατάσσητε νὰ κουβαλῶ τὰ βιβλία μου εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἀμαλθείας»· σᾶς παραπέμπω εἰς ὅλας τὰς βιβλιοθήκας τοῦ κόσμου διὰ νὰ ζητήσητε τὸν 8ον τόμον τοῦ ἔργου Summa Aurea (ἔκδοσις J. P. Migne ἐν Παρισίοις, 1862, σελ. 11, στήλη 1, ἐδάφιον 1006, στίχ. 2-3) καὶ ἴδητε τὸ κείμενον, ὅπερ σᾶς ἀνέφερον· τότε δέ, ἐὰν δὲν τὸ εὕρητε, δικαιοῦσθε νὰ μὲ ἀποκαλέσητε, ὡς μὲ ἀπεκαλέσατε ἐκ τῶν προτέρων, παρερμηνευτήν, παραποιητήν, πλαστογράφον κτλ., ὕβρεις, δι' ἃς σᾶς βεβαιῶ λυποῦμαι, ναὶ ἐγκαρδίως λυποῦμαι δι' ὑμᾶς, βλέπων τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου τοσοῦτον ἀχαλίνωτον στόμα ἔχοντας. Ἐπὶ τέλους, διὰ νὰ λείψουν τὰ λόγια, ἀποτάθητε πρὸς τὸν κ. Μ. Δ. Σεϊζάνην, ὅστις, ὡς ἐλπίζω, θὰ εὐαρεστηθῇ νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ ὅπως ἀμέσως φέρω εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἁρμονίας» τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σύγγραμμα. Σημειώσατε ὅμως καλῶς ὅτι τότε, ἐὰν δηλ. φέρω αὐτὸ τὸ σύγγραμμα, καθὼς γράφετε, θὰ θαυμάσητε σεῖς ὁ ἴδιος τὴν εἰλικρίνειαν ἐν ταῖς μελέταις μου καὶ θ' ἀρχίσητε νὰ πείθησθε περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν σας.

Λοιπόν, διὰ τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην δώσατε τὸν λόγον σας, λόγον τιμῆς, καὶ ἀμέσως κατόπιν ἂς μὲ εἰδοποιήσῃ

ὁ κ. Σ. νὰ φέρω τὸ σύγγραμμα, ὅπως ἰδίοις ὀρθαλμοῖς τὸ ἴδητε. Κατὰ συνέπειαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου εἴμεθα συμφωνότατοι, περιμένω δὲ τὴν σχετικὴν πρόσκλησιν.

Ἐξ ἄλλου μοὶ λέγει ὁ κ. Χ. ὅτι ὁ Φλάβιος, καθ' ὃ Ἱσπανός, «ἦτο ἀδύνατον νὰ γνωρίζῃ τὰς παραδόσεις, τῆς Ἀνατολῆς!

Αὐτὸ δὰ εἶνε ἐντελῶς γελοῖον. Ἂς μοὶ εἴπῃ, παρακαλῶ, ὁ κ. Χ., μήπως τὰ ἐρείπια τῆς Τρωάδος, τῶν Κολοσσῶν, τῶν Σάρδεων, τῆς Ἐφέσου, τῶν Μυκηνῶν, τῶν Δελφῶν, τῆς Ὀλυμπίας καὶ τόσων ἄλλων ἀρχαίων πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἀνεκαλύφθησαν καὶ καθημερινῶς νέαι ἀνακαλύπτονται, μήπως, λέγω, ὅλ' αὐτὰ Ἀνατολῖται τὰ ἀνεκάλυψαν, ἢ Ἄγγλοι, Γάλλοι καὶ Γερμανοί;...

Τὸν Φλάβιον δὲν τὸν παραδέχεται ὁ κ. Χ., ἐπειδὴ δὲν τοῦ συμφέρει, ἀλλ' ἔστω, διὰ τόσον μικρὸν πρᾶγμα δὲν χαλνῶ τὴν διάθεσιν τοῦ εὐγενοῦς ἀντιπάλου μου. Θὰ τῷ δηλώσω μόνον διατί τὸν προὐτίμησα τοῦ Νικηφόρου, ὃν αὐτὸς θεοποιεῖ: α) διότι ὁ Φλάβιος εἶνε κατὰ χιλια (1000) ὅλα ἔτη προγενέστερος τοῦ Νικηφόρου καὶ β') διότι ὁ Νικηφόρος δὲν εἶνε ἀξιόπιστος.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι προηγουμένως εἶπον ὅτι, δέχομαι τὸν Νικηφόρον ὡς δόκιμον συγγραφέα, ἀλλὰ διατί;... Ἐκ λεπτότητος, ὡς μὴ θέλων ν' ἀρνηθῶ πατέρα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὸ σχίσμα, καὶ ἐκληρθῶ φανατικός. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πάντοτε μέχρι τοῦδε ἀνέφερον ἐκκλ. πατέρας πρὸ τοῦ ἐννάτου αἰῶνος, δηλαδὴ πρὸ τοῦ μεγάλου σχίσματος, καίτοι δι' ἐμὲ σχίσμα δὲν ὑπάρχει· τὰς λεπτότητας ὅμως ταύτας ὁ κ. Χρυσόστομος οὔτε κἂν τὰς ἐν-

νοεῖ, μόνον δὲ συρόμενος ἐκ τοῦ θερμοῦ ζήλου, εἰς τὴν κατωφερῆ τῆς χλευῆς καὶ ὕβρεως ὁδόν, μετὰ σφοδρότητος κυλίεται. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἐδέχθην τὸν Νικηφόρον ὡς δόκιμον· πλὴν τώρα, ὅτε βλέπω τὸν κ. Χ. τόσον νὰ ἐπιμένῃ, κλείω τὸ στόμα καὶ δίδω τὸν λόγον εἰς τὸν πρύτανιν τῶν παρ' ἡμῖν θεολόγων, τὸν Α. Διομήδους Κυριακόν:

«Ὁ μόνος συγγράψας ἐκκλησιατικὴν ἱστορίαν ἐκ τῶν Βυζαντινῶν εἶνε ὁ κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ'. αἰῶνος πιθανῶς ἀκμάσας Νικηφόρος Κάλλιστος, κληρικὸς ζῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅστις ἐπωφελήθη μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τοὺς ἀρχαίους ἐκκλησιαστικοὺς ἱστορικούς, ἠρύσθη δὲ ὕλην καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ἀρχαίων πηγῶν, ἃς παρέσχεν αὐτῷ ἡ πλουσία τῆς Ἁγίας Σοφίας βιβλιοθήκη, εἶνε ὅμως εὔπιστος ἱστορικὸς ἀναμιγνύων πολλὰ μυθώδη καὶ ἐσφαλμένα.» (Ἐκκλ. ἱστ. Δ. Κυρ. σελὶς 218—9).

Ἐξ ἄλλου αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον τοῦ Νικηφόρου «ἱστόρηται ὡς ὁ θειότατος οὗτος εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης κλ.» ἐπιμαρτυρεῖ τὸ εὔπιστον αὐτοῦ. Καὶ προηγουμένως ἔκαμον τὴν παρατήρησιν τῷ κ. Χ. ὅτι πρὸ τοῦ ὅλου χωρίου ὑπάρχει τὸ ῥῆμα ἱστόρηται. Εἰς τὴν παρατήρησιν ὅμως ταύτην κακῶς ἐννοῶν τὴν ἔννοιαν τῶν γραφομένων μου, μοὶ ἀπαντᾷ ὅτι δὲν γνωρίζω κἂν τὴν σημασίαν τῶν ἑλληνικῶν λέξεων· οὐδέποτε ἔσχον τὴν ἀξίωσιν ὅτι γνωρίζω καλῶς τὴν Ἑλληνίδα γλῶσσαν,—ἐπειδὴ τὸ ῥῆμα «ἱστόρηται» σημαίνει ὅτι ἡ ἱστορία παρέδωσεν

ἡμῖν τοῦτο ὡς βεβαίαν εἴδησιν. Ναί, ἡ σημασία τῆς λέξεως εἶνε αὕτη, ἀλλ' ἐὰν ὁ Νικηφόρος θεωρεῖ τὴν εἴδησιν, ἣν γράφει βεβαίαν, ὡς ἡ ἱστορία τὴν παρέδωκεν εἰς αὐτόν, νομίζω ὅτι ὤφειλεν ὡς ἀξιόπιστος συγγραφεὺς νὰ ἀναφέρῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἱστορικῶν, παρ' ὧν ἤντλησε τὴν βεβαίαν ταύτην εἴδησιν. Ὑποθέσωμεν τὸ ἐναντίον, ὅτι ὁ Νικηφόρος ἤντλησε μὲν καὶ ὄχι μυθώδη ἔγραψεν, ἀλλ' ἐκ παραδρομῆς δὲν ἐσημείωσε τὰ ὀνόματα τῶν ἱστορικῶν, καὶ ἠρκέσθη εἰς τὴν λέξιν «ἱστόρηται» ἣν δὲν ἐννοῶ. Ἂς εὐαρεστηθῇ τότε αὐτὸς ὁ κ. Χ. νὰ μοὶ ἀναφέρῃ τὸν συγγραφέα, ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ὁποίου ὁ Νικηφόρος ἤντλησε τὴν βεβαίαν ταύτην εἴδησιν.

Γ'.

Δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ὁ κ. Χ. θὰ μοὶ ἀπαντήσῃ, ὅτι ὁ Νικηφόρος ἤντλησε τὴν γνώμην ταύτην ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὅπερ δημοσιευθὲν ἐν τῇ «Ἀμαλθείᾳ» ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ὁ Θεολόγος τὴν Θεοτόκον παρειληφὼς ἐλειτούργει τὰ δέοντα. Αὕτη ἡ μήτηρ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν (ἡ Ἱερουσαλὴμ δηλ.) τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς ἐνδιαίτημα πέρηνε, μετάγε τὴν τοῦ Υἱοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναροίτησιν».

Τὸ χωρίον τοῦτο ὁ κ. Χ. τὸ χαρακτηρίζει ὡς «σαφέστατον καὶ καθαρώτατον», ἐγὼ ὅμως ἀπ' ἐναντίας παρατηρῶ ὅτι εἶναι ἥκιστα σαφὲς καὶ καθαρὸν, ἀκριβῶς δὲ ἀμφίβολον, ἣν ἀμφιβολίαν εἶχεν ἐν τῷ πνεύματι ὁ θεῖος

καὶ ἱερὸς Δαμασκηνός, ὅταν τὸ ἔγραφε, καὶ τὴν ὁποίαν πάλιν ἀμφιβολίαν ἀρχῆθεν ἀκολουθῶ, ἐν ᾧ οἱ εὐγενεῖς μου ἀντίπαλοι διατείνονται ὅτι ἔλυσαν τὸ ζήτημα.

Ἀπορῶ, κ. Χ., πῶς ὑμεῖς ἐκλαμβάνετε τοῦτο σαφέστατον καὶ καθαρώτατον, ἐν ᾧ ὁ ἴδιος συγγραφεύς του τὸ παριστᾷ ὡς μίαν γνώμην. Τὰς λέξεις ΘΕΟΥ ΜΗΤΡΟΣ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ τὰς γράφετε κεφαλαίοις γράμμασι, τὸ ῥῆμα ὅμως «πέφηνε» σμικροτάτοις, ἐν ᾧ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ῥήματος πρέπει νὰ ἐξαχθῇ τὸ σαφέστατον καὶ καθαρώτατον, ἐπειδὴ τὸ ῥῆμα ἀκριβῶς εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ὅλου χωρίου.

Ἐξ ὅσων ἐνθυμοῦμαι, τὸ πέφηνε εἶναι ὁ μέσος παρακείμενος τοῦ ῥήματος φαίνω, ὅπερ φαίνω (ὅρα ὅλα τὰ λεξικὰ) ὅταν εἶναι μέσον σημαίνει νομίζομαι, ὥστε τὸ χωρίον τοῦ Ἁγίου Δαμασκηνοῦ ἐξηγεῖται «Ἱερουσαλὴμ Θεοῦ μητρὸς ἐνδιαίτημα νενόμισται» καὶ ὄχι ὡς ὑμεῖς καθαρώτατα καὶ σαφέστατα τὸ θεωρεῖτε «Ἱερουσαλὴμ Θεοῦ μητρὸς ἐνδιαίτημά ἐστιν».

Ἀρ' οὖ λοιπὸν κ. κ. Χρυσόστομε καὶ Διαμαντόπουλε, τὸν Η' μ. Χ. αἰῶνα ὁ Ἅγ. Δαμασκηνὸς δὲν ἐγνώριζέ τι θετικὸν περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Θεομήτορος, πῶς ὑμεῖς τὸν ΙΘ' διατείνεσθε ὅτι λύετε τὸ ζήτημα, τόσῳ μᾶλλον, σεῖς, κ. Χρυσόστομε, ὅστις ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ τοῦ ἀρ. 5992 τῆς «Ἀμαλθείας» λέγετε ἐπὶ λέξει: «περὶ τοῦ ζητήματος τούτου οὐδεὶς μέχρι σήμερον οὐδὲν μετὰ βεβαιότητος ἔγραψε καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεστήριξε σοβαρῶς καὶ ἐν ἀληθείᾳ ἱστορικῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γεγονότων».

Ἂς μὴ νομίσωσιν οἱ ἀντίπαλοί μου ὅτι γράφω ἐξ ὑστεροβουλίας ἀποβλέπων εἰς τὸν δῆθεν ἐπ' ἐσχάτων ἀνακαλυφθέντα οἶκον τῆς Παναγίας! Ἀπορῶ δὲ καὶ διατί ἐδόθη ἀρχῆθεν εἰς τὸ ζήτημα ὁ τίτλος τῆς Παναγὰ Καπουλῆ. Καὶ τῆς Παναγίας ἀποδεικνυομένης ὅτι μετέβη ποτὲ εἰς Ἔρεσον, μὴ νομίσετε ὅτι ἐξ ὁράσεων καὶ μόνον θὰ πιστεύσω διὰ τὸν οἶκον, ἐκτὸς ἐὰν αἱ ἀνασκαφαὶ φέρωσιν εἰς φῶς τεκμήριόν τι ἐκ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς περικλειομένων, καὶ περὶ τοῦ ἀναμφισβητήτου κύρους τοῦ ὁποίου κοινὸν συμβούλιον Ὀρθοδόξων καὶ Καθολικῶν, ὄχι μόνον Καθολικῶν, δεόντως ἀποφανθῇ.

Πλήν, τοῦ τοιούτου πρὸς τὸ παρὸν μύθου ὄντος, ἐπανέρχομαι εἰς τὴν πρώτην γνώμην μου, δηλ. ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ σαφηνίσωμεν ἐὰν ἡ Θεομήτωρ μετέβη ποτὲ εἰς Ἔρεσον ἢ οὔ. Εἶνε μυστήριον. Ἡ Ἀειπάρθενος, μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου εἰς τοὺς οὐρανούς, ἔζησε κατ' ἄλλους, 14, κατ' ἄλλους, 18. κατ' ἄλλους δὲ ἀκόμη, 21 ἔτη (Κεδρ. Ι. σελ. 129.30). Ἂς λάβωμεν τὸν μέσον ὅρον 18 ἔτη, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἡμέραι, οὐδὲ μῆνες, ἀλλ' ἔτη, ἤτοι ὁλόκληρος ζωὴ ἀνθρώπου. Κατὰ τὸ μακρὸν λοιπὸν τοῦτο διάστημα ποῦ ἦτον ἡ Θεοτόκος, ποῦ κατῴκησε, μετὰ τίνος ἔζησεν, οὔτε ἡ ἱστορία τὸ ὑποδεικνύει, οὔτε ἡ παράδοσις τὸ διέσωσεν. Εἶνε τὸ πυκνότερον τῶν Χριστιανικῶν καὶ ἱστορικῶν μυστηρίων. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ τὸ διασαφήσωμεν ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ ἔργου] τοῦ Ἰωάννου, ὡς πράττουσιν οἱ κ. κ. Χ. καὶ Δ. τίποτε δὲν θὰ κατορθώσωμεν, ἐπειδὴ αἱ χρονολογίαι τοῦ α' μ. Χ. αἰῶνος εἶνε ἀδύνατον νὰ ὁρισθῶσι, καίτοι ὁ ἱερολ. κ. Χρυσόστομος διατείνεται ὅτι αἱ ἰδικαί του εἰσιν ὡς βουνοὶ ἀδιάβατοι καὶ ἀναντιρρήτως ἀκριβεῖς. Οὐδείς, οὐδεὶς συγγραφεύς, ἐπὶ δέκα ἐννέα τώρα αἰῶνας, ἠδυνήθη νὰ ὑπολογίσῃ ἀκριβῶς τὰς ἐν λόγῳ χρονολογίας. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτων ἀναφέρω τὰ ἑπόμενα δύω παραδείγματα: Ὁ κ. Χ. θέτει τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἀγ. Παύλου εἰς τὸν Χριστιανισμὸν τῷ 34, ἐν ᾧ ὁ Α. Διομήδους Κυριακὸς (Ἐκκλ. Ἱστ. σελ. 31) τῷ 37, ὁ Μαριάνι (Theotogia Mariani σελ. 10) τῷ 36, ἄλλοι δὲ τῷ 35. Τὸν διωγμὸν Ἡρῴδου τοῦ Ἀγρίππα ὁ κ. Χ. τὸν ὁρίζει μετὰ τὸ 41 καὶ πρὶν τοῦ 44, ἥτις χρονολογία ἀποροῦ πῶς εἶνε ὡρισμένη, ἀφ' οὗ ταλαντεύεται μεταξὺ δύω ὁλοκλήρων ἐτῶν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους. Τὸν αὐτὸν τοῦτον διωγμὸν οἱ Κυριακός, Μαριάνης καὶ Ζ. Ὄουσον τὸν λέγουσι τῷ 41. Θέλετε δὲ καὶ τὴν γνώμην τοῦ κ. Διαμαντοπούλου;... Αὐτὸς ὁ κύριος, εὐσυνειδητότερος τῶν ἄλλων, τὸν ὁρίζει τῷ 44 μετὰ τοῦ ἐπιρρήματος ἀκριβῶς!

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω πασίδηλον γίγνεται κατὰ πόσον πρέπει νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ χρονολογικοὶ ὑπολογισμοὶ τοῦ κ. Χρυσοστόμου, οὓς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖ βουνοὺς ἀδιαβάτους καὶ ἀναντιρρήτως ἀκριβεῖς.

Οὕτω λοιπὸν ὁ κ. Χ. ἐνόμισεν ὅτι διὰ τῶν ὀλίγων στηλῶν ἃς ἔγραψεν, ἁπλῶς ὅπως θεολογικὰς γνώσεις εἰς τὸν ἁπλοῦν λαὸν δείξῃ, ἐνόμισε, λέγω, ὅτι ἔλυσεν ἤδη τὸ ζήτημα, ζήτημα ἐπὶ 19 τώρα αἰῶνας μὴ λυθέν, καὶ μὲ προσκαλεῖ «νὰ πεισθῶ περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών μου καὶ νὰ ὁμολογήσω τοῦτο δημοσίᾳ».

Ἀνθρώπινος κενοδοξία!

Πρὸ τῶν κ. κ. Χρυσοστόμου καὶ Διαμαντοπούλου, πολλοὶ ἄλλοι, σοφώτεροι αὐτῶν, ὄχι στήλας, ἀλλ' ὀγκώδη, ὡς εἶπον, συγγράμματα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος συνέταξαν. Μεταξὺ τῶν πολλῶν τούτων ἀναφέρεται καὶ ὁ μακ. Βενέδικτος, ἀνὴρ ὑπὸ σύμπαντος τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου ὡς σοφὸς καὶ δόκιμος θεολόγος ἀναγνωρισθείς, † 1758 (Λεξ. ἱστ. Λαρούς 1.290), ὅστις ἐν πολυσελίδῳ συγγράμματι, ἀφ' οὗ ἐκτίθησιν ὅλας τὰς γνώμας τὰς δικαιολογούσας τὴν εἰς Ἔφεσον μετάβασιν τῆς Παναγίας, ἐπιφέρει κατόπιν τὰς ἐναντίας τοιαύτας. Ἐν τέλει δὲ ὡς συμπέρασμα ἰδοὺ τί λέγει: «Ἀμφότεραι αἱ γνῶμαι εἶνε ὄρη ἀνυπέρβλητα· ἐὰν κλίνω πρὸς τὴν μίαν, φωνάζει ἡ ἄλλη, καὶ τἀνάπαλιν· δὲν τολμῶ λοιπὸν τὴν ἰδίαν μου γνώμην νὰ ἐκφέρω, ἀγνοῶ ἐὰν ἡ Ἀειπάρθενος μετέβη ποτὲ εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ, ἀλλὰ μόνον λέγω ὅτι λατρεύω τὴν Θεομήτορα».

Τὴν αὐτὴν γνώμην ἀνέκαθεν ἠσπάσθην· τώρα οἱ ἀντίπαλοί μου διακηρύττουσιν ὅτι ἔλυσαν τὸ ζήτημα, δὲν ἔχω τίποτε, ἀπολύτως τίποτε ἄλλο ν' ἀπαντήσω. Ἐπειδὴ δὲν δύναμαι νὰ ἐπιβληθῶ εἰς τὴν ἀτομικὴν γνώμην τοῦ ἄλλου, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὴν ἰδικήν μου, ἂς κρατῇ λοιπὸν ἕκαστος τὴν γνώμην του, ἂς εἴμεθα καλοὶ φίλοι, συγχωροῦντές μοι, ἐὰν ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ, φράσεις τινὲς κἄπως τὴν φιλοτιμίαν των θίγουσαι ἐν τῇ ὁρμῇ τῆς γραφίδος μοι διέφυγον.

Μ' ὅλα ὅμως ταῦτα δεν ἔχω τὴν ἀπαίτησιν νὰ λέγω, ὡς ὁ κ. Χρυσόστομος, ὅτι τοὺς ἔκλεισα τὸ στόμα. Ὄχι! Ἀπεναντίας βλέπω ἤδη νοερῶς τὸν εὐγενῆ μου ἀντίπαλον

πυρετωδῶς Φιλιππικὸν ἐναντίον μου γράφοντα. Ἀλλὰ τὸν παρακαλῶ ὅπως, πρὶν ἐκτοξεύσῃ αὐτόν, εὐαρεστούμενος συνεννοηθῇ μετὰ τῆς ἀξ. Διευθύνσεως τῆς «Ἁρμονίας» περὶ τοῦ κειμένου τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ κ. Χ. μὲ ἐχαρακτήρισεν ὡς παραχαράκτην καὶ πλαστογράφον, νὰ συνεννοηθῇ, λέγω, μετὰ τῆς Διευθύνσεως τοῦ φύλλου, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἀντίπαλός μου ἔγραψεν ἐν τῷ ἀρ. «Ἀμαλθείας» 5994 στήλη Β'. στ. 66—70 «ἐὰν μοὶ παρουσιάσῃ τὸ κείμενον θὰ ὁμολογήσω κἀγὼ τὴν σοφίαν τοῦ ἀντιπάλου μου, θὰ θαυμάσω τὴν εἰλικρίνειαν ἐν ταῖς μελέταις του, ἴσως δὲ ἀρχίσω κἀγὼ τότε νὰ πείθωμαι περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν μου».

Κατὰ συνέπειαν καὶ πάλιν λέγω ὅτι περιμένω ἀνυπομόνως τὴν σχετικὴν πρόσκλησιν ἵνα παρουσιάζων τὸ κείμενον τοῦ Δεξτέρου εἰς τὸν ἱερολ. Χρυσόστομον, ὑποχρεώσω νὰ ὁμολογήσῃ ἐνώπιον συμπάσης τῆς κοινωνίας, καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσίν του, τὸ ἐσφαλμένον τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν αὐτοῦ.

(*Ἁρμονία φυλ. 3568, 3569, 3570.*)

Ἐν Σμύρνῃ,— ΑΙΜΥΛΙΟΣ ΛΟΡΕΝΣ

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις φύλλοις τῆς «Ἁρμονίας» ἐγράφετο ἐν τοῖς χρονικοῖς ὅτι ἡ ἀπάντησις αὕτη τοῦ κ. Λόρενς τιμᾷ αὐτὸν ἀληθῶς καὶ ὅτι ἐτήρησε σεμνότητα καὶ τὴν ἀπαιτουμένην μετριοπάθειαν ἐν τῇ συζητήσει· ἀρξαμένης δὲ μάλιστα καὶ τῆς

ἐμῆς ἀπαντήσεως ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἁρμονίᾳ» ἄρθρον σιγῆς ἔτι κατώτερον ὑπὸ Καθολικοῦ πάντως ἀνδρὸς συντεταγμένον φέρον ὡς ὑπογραφὴν μικρὸν μικροσκοπικὸν ἀστερίσκον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπηνεῖτο ὁ κ. Αἰμ. Λόρενς καὶ ἀπεθαυμάζετο καὶ ἐτιτλοφορεῖτο χαλκέντερος, καὶ ἐλέγετο ὅτι τιμᾷ τὴν Εὐαγγελ. Σχολὴν, ἧς ὑπῆρξεν ἀπόροιτος ὁ Καθολικὸς οὗτος καὶ ἐκρίνετο ὅτι γνωρίζει νὰ θέτῃ τὰ ζητήματα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα θαυμαστὰ καὶ ἐξαίσια ὑπὲρ αὐτοῦ λόγια καὶ ἐγκώμια!!! Ἐγὼ δὲ πλαγίως ἐκακιζόμην πως ὅτι ἐξετροχίασα τὸ ζήτημα ὅτι δὲν ἐτήρησα τὴν σεμνότητα καὶ μετριοπάθειαν, ἣν ἐτήρησεν ὁ κ. Λόρενς, καὶ ὅτι πταίω διότι ἔδωκα εἰς τὸ ζήτημα τοσαύτην καὶ τοιαύτην μάλιστα τροπήν, ἣν δὲν ἔπρεπε νὰ λάβῃ!! Οὕτως ἔκρινεν ὁ ὑπὸ τὸν ἀστερίσκον διατριβογράφος τῆς «Ἁρμονίας». Χαράττω τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἵνα ἐννοηθῇ κάλλιον ἡ ἐρεξῆς πραγματεία μου καὶ οἱ ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ κ. Λόρενς καὶ τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ ὑπαινιγμοὶ καὶ ἡ ἐντονωτέρα πλέον γλῶσσα, ἣν ἔπρεπε καὶ ἤμην ἠναγκασμένος νὰ μεταχειρισθῶ γράφων ὄχι διὰ τὸν κ. Λόρενς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς περὶ αὐτὸν πάτρωνας καὶ πατέρας, ὧν τὰ γραφόμενα ὑπέγραφεν ὁ κ. Λόρενς, καὶ τῆς κακῆς τῶν ὁποίων πίστεως ἔπεσεν οἰκτρὸν καὶ ἀξιοδάκρυτον θῦμα αὐτός.

ΚΑΠΟΥΛΗ—ΠΑΝΑΓΙΑ

Πολὺν τῇ ἀληθείᾳ κρότον καὶ πάταγον εἰς τρία ἀλλεπάλληλα ῥύλλα ἐζήτησε νὰ προξενήσῃ δι' ἓν ταπεινὸν καὶ σιγῆς ἔτι κατώτερον συνοθύλευμα περὶ τῆς Καπουλῆ-Παναγι»ᾶς ἑνὸς Καθολικοῦ, τοῦ κ. Λόρενς, ἐγχωρία ἑλληνικὴ ἐφημερίς, καὶ τόσαν, ὅσον κρότον καὶ πάταγον δὲν ἐδημιούργησαν σχεδὸν δι' ὅσων ἐδημοσίευσαν αὐτοὶ οὗτοι οἱ Α΄. καὶ Β΄. Καθολικοὶ περὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ σημαντικοῦ εὑρήματος καὶ τῆς μεγάλης ταύτης ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἀνακαλύψεως τῆς Ἐμερικ καὶ τῶν Λαζαριστῶν πατέρων!

Ἐγὼ τοὐλάχιστον βλέπων εἰς τὰ τρία ἀλλεπάλληλα ῥύλλα τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος νὰ διακωδωνίζηται, ὅτι μακρὰ ἀπάντησις εἰς τὰ ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου εἰρημένα θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῷ προσεχεῖ ῥύλλῳ, ἐναγωνίως ἀνέμενον νὰ μελετήσω τὸ σπουδαῖον καὶ μετὰ σεμνότητος γεγραμμένον τοῦτο δημοσίευμα κατὰ τὴν προαγγελίαν τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος. Ὁποία δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς μου, ὅτε ἀναγνοὺς χθὲς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀπαντήσεως εἶδον καὶ ᾐσθάνθην τὴν πνοὴν τῆς σεμνότητος, τὸ ἐπιεικὲς τῆς γλώσσης καὶ τὴν τιμῶσαν τὸν γράψαντα μετριοπάθειαν! καὶ κατενόησα πλέον καὶ ἐπείσθην ὅτι ἔχω ἀπέναντι ἄνθρωπον μὴ ἐννοοῦντα ἀκόμη αὐτὴν τὴν βάσιν τῆς συζητήσεως, πελαγοδρομοῦντα εἰς ζητήματα, ἅτινα δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐννοῇ καὶ μηδὲν ὀρθὸν καὶ ὑγιὲς λέγοντα καὶ διαβεβαιούμενον.

Ἐπέπρωτο τῇ ἀληθείᾳ καὶ τοῦτο νὰ συμβῇ ὑπὸ τὰ ἔκθαμβα καὶ ἐκπεπληγμένα ἡμῶν ὄμματα περὶ τοῦ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μετὰ τόσης ἀνηκούστου τόλμης, ἐπὶ τῇ βάσει δεξτερείων κειμένων καὶ νενοθευμένων καὶ παραπεποιημένων πρακτικῶν, διασαλπιζομένου ἔτι ὑπὸ τοῦ φίλου Α'. Καθολικοῦ μεγάλου τούτου χριστιανικοῦ εὑρήματος τῆς Καπουλῆ-Παναγιᾶς!

Καὶ ὅμως ἔπρεπε περὶ τῆς ὅσον ἀλλοκότου ἄλλο τόσον καὶ ψευδοῦς ταύτης ὑποθέσεως σύμπασα ἡ πανταχοῦ γῆς ἑλληνικὴ καὶ Ὀρθόδοξος δημοσιογραφία νὰ ἔχῃ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην καὶ ὅλοι οἱ τοῦ λόγου ἀγωνισταὶ ἐν ἐπαινετῇ ἁρμονίᾳ καὶ ὁμοφροσύνῃ ν' ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῆς ψευδοῦς καὶ ἀσυστάτου ταύτης ὑποθέσεως, ἥτις εὑροῦσα βάσιν εἰς τὰς ὁράσεις καὶ τὰ ὀνειροπολήματα τῆς Ἐμερικ καὶ στήριγμα εἰς τὰς κενολογίας τοῦ ἀββᾶ Εὐσταθίου καὶ τὰς θαυμασίας ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς βουνοῦ ἀνακαλύψεις τῶν Λαζαριστῶν πατέρων ἐζήτησε νὰ παραπλανήσῃ τὸν χριστιανικὸν κόσμον καὶ νὰ δηλητηριάσῃ τὸ δημόσιον φρόνημα· καὶ θὰ τὸν παρεπλάνα, καὶ θὰ ἐδηλητηρίαζε τὴν κοινὴν γνώμην, ἂν μὴ ἐσπεύδομεν ἡμεῖς λαμβάνοντες εἰς χεῖρας τὸ σφυρίον τῆς ἀληθείας ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῆς ῥοβερᾶς ταύτης ψευδολογίας καὶ κτυπήσωμεν κατὰ κεφαλῆς καὶ νὰ ῥίψωμεν βαρὺν τὸν πέλεκυν τὸν ἱστορικὸν καὶ νὰ θραύσωμεν μετὰ τῆς ἀσυστάτου καὶ ψευδοῦς ταύτης ὑποθέσεως ὅλα τὰ μέχρι τῆς σήμερον ἰδόντα τὸ φῶς νόθα δημοσιεύματα τῶν φίλων Α'. καὶ Β'. Καθολικῶν, τὰ ὁποῖα προέβαλον εἰς τὸ δημόσιον

δειλὰ καὶ περίτρομα τὴν πλαστὴν μορφήν των, ἵνα ἀπατήσωσι τὸ κοινὸν μὲ ραντασμαγορίας ἀνυποστάτους.

Τίς θὰ τὸ ἐπίστευέ ποτε ὅτι θὰ ἐκακιζόμην ἐγώ, ὅστις πρόθυμος ἐξηγέρθην νὰ περιασπαλίσω καὶ προασπίσω τὰς συνειδήσεις τῶν ὁμοδόξων μου Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τῶν ζητούντων νὰ σπείρωσι τὸ ψεῦδος καὶ τὴν πλάνην χάριν ἰδιοτελῶν σκοπῶν, καὶ θὰ ἐπηνεῖτο τὸ σεμνὸν τῆς γλώσσης καὶ τὸ ἠκριβωμένον τῶν ἐκφράσεων καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν τῆς συζητήσεως ἀνθρώπου ἀπαντήσαντος, ὡς αὐτολεξεὶ ἐλέχθη «μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης μετριοπαθείας καὶ σεμνότητος, ἥτις ἀληθῶς τιμᾷ αὐτὸν» αὐτὸν ἀκριβῶς ἐκεῖνον δηλ. τὸν Α'. Καθολικὸν τὸν κ. Λόρενς, ὅστις οὐδὲν ἄλλο κέκτηται διὰ τὴν προκειμένην συζήτησιν προσὸν καὶ ἐρώδιον εἰμὴ ὅτι ἔχει ἴσην πρὸς τὴν ἱστορικήν του πτωχείαν καὶ πρὸς τὴν θεολογικήν του ἀμάθειαν καὶ τὴν τόλμην καὶ θρασύτητα νὰ γράφῃ περὶ πάντων καὶ νὰ λογομαχῇ περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε εἰς θέσιν μήτε αὐτὸς μήτε οἱ Μέντορες καὶ οἱ διδάσκαλοί του νὰ ἐννοῶσι!

Θλίβομαι διὰ τοῦτο καιριώτατα· καὶ ἂν ἐπιχειρῶ σήμερον ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς σεμνὰς καὶ τιμώσας τὸν Α'. Καθολικὸν ἐκφράσεις καὶ σκέψεις του τοῦτο πράττω, διότι δὲν ἐννοῶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγὼ ὠκοδόμησα ἐκ καθήκοντος πρὸς τοὺς ὁμοδόξους νὰ καταστρέψῃ ἄκαιρος παρατήρησις, καθ' ἣν χωρὶς ἴσως νὰ μελετηθῶ κἂν, ἐκρίθην ὅτι ἐγὼ ἐξετροχίασα τὸ ζήτημα καὶ τῷ ἔδωκα τοσαύτην καὶ τοιαύτην μάλιστα τροπήν, ὁποίαν ὁ τὴν παρατήρησιν ταύτην γράψας κρίνει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ λάβῃ.

Ἀλλ' ἔστω· ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς εὐαρεσκείας, ἣν τὰ ἐμὰ δημοσιεύματα προὐξένησαν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἣν καὶ καὶ ἀνεκούρισαν, ἂς ὑπάρχῃ καὶ εἷς, ὅστις νὰ ἐκφράζῃ καὶ δημοσίᾳ σχεδὸν τὴν ἀπαρέσκειάν του διὰ τὰς ἐμὰς μελέτας. Ἐγὼ μολαταῦτα δὲν θὰ παύσω ἐξελέγχων πλάνας γραφομένας δημοσίᾳ καὶ ἀποκαλύπτων νοθείας, παραποιήσεις καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἱερῶν κειμένων, εἰς ἃς δὲν διστάζουσι νὰ καταφεύγωσιν οἱ σοβαροὶ καὶ εὐσυνείδητοί μου ἀντίπαλοι, ὅπως καταβάλωσι τὰς θριαμβευούσας πάντοτε ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἀκριβείᾳ τῇ ἱστορικῇ κρίσεις καὶ παρατηρήσεις μου.

Καθ' ἣν ἔχω συνήθειαν θὰ παρακολουθήσω καὶ πάλιν κατὰ πόδας τὸν Α'. Καθολικὸν εἰς τὰ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς Καπουλῆ-Παναγίας εἰρημένα ἀπὸ τοῦ ῥύλλου τῆς πέμπτης μέχρι τῆς σήμερον καὶ ἔτι ῥηθησόμενα καὶ θὰ ἐξακολουθῶ παρακολουθῶν καὶ καταδιώκων αὐτὸν, ὅπου ἂν πορευθῇ, καὶ μόνον τότε θὰ τὸν ἀφήσω ἥσυχον, ὅταν ἡ σιωπήσῃ καὶ παύσηται πλέον ἀπατῶν τὸ δημόσιον, ὡς ἔπραξε λίαν φρονίμων ὁ Β'. Καθολικὸς ἢ ὁμολογήσῃ τέλος τὴν ἡττάν του καὶ δεχθῇ μεθ' ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων ὅτι ἡ Θεομήτωρ οὐδέποτε εἶδε καὶ οὐδέποτε ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον καὶ ἀφήσῃ τὰς ὑπεκφυγάς.

Ἀλλ' ἐν πρώτοις ἐπειδὴ ἐκ τῶν 15 στηλῶν τῆς ἑπτημερίδος, ἃς ἐπλήρωσα, λέγει ὁ κ. Α'. Καθολικὸς «ὅτι αἱ 12 δὲν εἶναι πλέον ἱστορικὴ συζήτησις ἀλλὰ σφοδρὸν ὑβρεολόγιον», καὶ μόνον αἱ λοιπαὶ τρεῖς εἶναι ἡ ἱστορικὴ τοῦ ζητήματος μελέτη, διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ τῷ παρατηρήσω ὅτι, τί πταίω ἐγὼ ὁ δυστυχὴς, ἀφοῦ εἶχον τὴν ἀτυχίαν ἐπὶ 15 ὅλας στήλας νὰ ἐλέγχω νοθείας τῶν Γραφῶν, παραποιήσεις τῶν ἱερῶν κειμένων, διαστροφὰς καὶ ὑποβολιμαίας φράσεις ἐν τοῖς ἱεροῖς πρακτικοῖς σεβαστῆς συνόδου, ψευδολογίας περὶ τὰς χρονολογίας, ὑποκριτικὴν ἄγνοιαν εἰς τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις, καὶ ὅλα ταῦτα τολμώμενα ἐνώπιον τοῦ δημοσίου μὲ θρασύτητα μοναδικὴν καὶ ἀξιοθαύμαστον χάριν σκοποῦ μυστικοῦ ἔτι καὶ ἀγνώστου, δι' ὃν καὶ ὁ τόσος ἀνίερος οὗτος ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν δύο Καθολικῶν περὶ τὸ πρόσωπον τῆς Θεομήτορος πάταγος;

Τί πταίω ἐγὼ ἂν ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις ἀντικατοπτρίζονται ὅλαι αἱ ἀσχημίαι, ὅλαι αἱ νοθεῖαι, ὅλη ἡ κενότης καὶ ὅλη ἡ ἐπιστημονικὴ γύμνωσις καὶ πτωχεία τῶν ἐν Χῷ ἀδελφῶν μου Α'. καὶ Β'. Καθολικῶν; Πταίει τὸ κάτοπτρον, διότι ἐν αὐτῷ ἀπεικονίζονται τερατώδεις αἱ ῥυτίδες καὶ αἱ κηλῖδες τῶν γραιδίων, αἱ ἀσχημίαι τῶν προσώπων τῶν δυσειδῶν, τὰ ἕλκη καὶ αἱ φλύκταιναι τῶν πασχόντων;

Ἡ ἱστορία εἶναι τὸ κάτοπτρον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ λόγων· ἐγὼ οὐδὲν ἄλλο ἔπραξα παρὰ νὰ πλησιάσω τὴν δᾷδα τοῦ ἐπιστημονικοῦ φωτὸς, τὴν δᾷδα τῆς κριτικῆς ἐρεύνης εἰς τὰ παραπεποιημένα καὶ ἠλλοιωμένα, τὰ νενοθευμένα καὶ ἐστρεβλωμένα κείμενα καὶ ἀναγνώσματα τῶν ῥίλων Α'. καὶ Β'. Καθολικῶν, ἔπταισα διὰ τοῦτο καὶ ἐξετροχίασα τὸ ζήτημα ἐγὼ καὶ δὲν μετεχειρίσθην σεμνὴν καὶ ἱερὰν γλῶσσαν, διότι εἶπα τὸ δὴ λεγόμενον «τὴν σκάφην, σκάφην, καὶ τὰ σῦκα σῦκα», τὴν νοθείαν νοθείαν,

τὴν παραποίησιν, παραποίησιν, τὰ πλαστὰ καὶ ἀπόκρυφα βιβλία, πλησταὶ καὶ ἀπόκρυφα ;

Λεπτομερῶς καὶ πάλιν θὰ βασανίσω τὰς σκέψεις τοῦ Α'. Καθολικοῦ, καὶ δὲν θ' ἀποχωρισθῶ αὐτοῦ πρὶν τὸν πείσω.

Ἐγὼ ἐξετροχίασα τὸ ζήτημα ἀπὸ τοῦ ἱστορικοῦ του ἐδάφους καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, ἢ ἐκεῖνοι, οἵτινες μὲ τὰς λοξοδρομίας καὶ τὰς ἐκτροχιάσεις των ἠνάγκασαν κἀμὲ νὰ τρέχω κατόπιν των, ἵνα τοὺς ἐπαναφέρω εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔδαφος, καὶ νὰ φωνάζω νὰ μὴ ἀρίνωσι τὸν μίτον τῶν ἱστορικῶν παραδόσεων μηδὲ ν' ἁλιεύωσι μαρτυρίας ψευδεῖς ἐντὸς θολῶν ὑδάτων καὶ βιβλίων ἀπορρύπων ;

Ἐγὼ πταίω, ὅστις ὥρισα αὐτοῖς τακτὴν καὶ ὡρισμένην ἡμέραν, τὴν Δευτέραν, ἵνα καταθέσωσι τὸ θαυμάσιον δεξτέρειον βιβλίον εἰς τὰ γραφεῖα καὶ παρὰ τῇ Διευθύνσει τῆς « Ἀμαλθείας » ἐπιπροσθέσας τότε αὐτολεξεὶ καὶ ταῦτα « ἄλλως ἂν μέχρι τῆς προσεχοῦς Δευτέρας μήτε σύγγραμμα τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου μοὶ παρουσιάσωσι, μήτε τοὺς ἰσχυρισμούς των ἐκ τοῦ συγγράμματος τούτου μοὶ ἀποδείξωσι, τότε ἐγὼ καὶ πᾶς ἄλλος εὐσυνείδητος ἄνθρωπος θὰ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκαλῶμεν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς δημοσίας γνώμης ὅτι καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ νόθα καὶ πλαστὰ βιβλία, ἵνα ποιηθῶσι λαβοῦντα ὑπὲρ τῆς ψευδοῦς ὁράσεώς των, δὲν ἐδίστασαν νὰ παραμηνεύσωσι καὶ παραποιήσωσι μάλιστα καὶ πρὸ πάντων ὁ κ. Β'. Καθολικός ;»

Ἐγὼ πταίω, ἂν σήμερον ἐγὼ καὶ πᾶς ἄλλος εὐσυνείδητος ἄνθρωπος, ἰδόντες ὅτι παρῆλθε μία ὁλόκληρος ἑβδομὰς καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Δεξτέρου δὲν ἐφάνη, εἴπωμεν πάλιν ὅσα ἡ νεκρικὴ αὐτῶν διὰ τὸ σύγγραμμα σιγὴ παρέχει εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ εἴπωμεν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς δημοσίας γνώμης ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ νόθα καὶ πλαστὰ βιβλία ἐποιήθησαν νὰ λαλῶσιν ὑπὲρ τῆς ψευδοῦς ὁράσεώς των, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον παρεποιήθησαν, ἠλλοιώθησαν καὶ ἐνοθεύθησαν ; αἱ νοθεῖαι τῶν νόθων βιβλίων καὶ αἱ παραποιήσεις τῶν κειμένων τῶν πλαστῶν λέγονται εἰς τὴν μαθηματικὴν γλῶσσαν νοθεῖαι καὶ παραποιήσεις εἰς τὸ τετράγωνον !

Πταίω ἐγὼ λοιπὸν καὶ τὸ δημόσιον, διότι σήμερον τοῖς ἀπονέμομεν τὸν πρέποντα εἰς αὐτοὺς τοῦτον χαρακτηρισμόν ; Θ' ἀπαντήσω κατωτέρω εἰς ὅλας τὰς δικαιολογίας περὶ τούτου τοῦ Α'. Καθολικοῦ λεπτομερῶς.— Εἶνε ταῦτα πρὸς Θεοῦ ὑβρεολόγιον, κ. Λόρενς, ἢ εἶνε χρυσῆ σειρὰ μαργαριτῶν πρώτης δυνάμεως νοθειῶν καὶ κομβολόγιον πολύτιμον καὶ ὁρμαθὸς παραποιήσεων ἀνηκούστων ; καὶ πταίω κατ' ἀκολουθίαν ἐγώ, ὅστις ἠθέλησα ν' ἀποθαυμάσω τὴν νενοθευμένην ταύτην σορίαν καὶ σοῦ ἀλλὰ μάλιστα τοῦ Β'. Καθολικοῦ, νὰ τὴν ἀποκαλύψω δέ, ἵνα τὴν θαυμάσῃ ἀξίως καὶ τὸ δημόσιον ;

Οὐδὲν ἔπραξα, κ. Α'. Καθολικέ, καὶ οὐδὲν ἔγραψα, διὰ τὸ ὁποῖον νὰ αἰσχύνωμαι· τὴν ἱερὰν τήβεννον, ἣν φέρω ἐτήρησα καθαρὰν ἀπὸ πάσης ἀνθρωπίνης κιβδηλείας καὶ πάσης νοθείας καὶ παραποιήσεως καὶ δὲν τὴν ἐβεβήλωσα οὔτε μὲ ψεύδη ἱστορικὰ οὔτε μὲ πλαστὰ κείμενα. Τὴν ἐσεβάσθην καὶ ἀπαιτῶ νὰ τὴν σεβασθῆτε καὶ ὑμεῖς.

Ἐν πρώτοις πρὶν ἄρξωμαι τῆς τακτικῆς μου ἀναιρέσεως κατὰ τῶν ἰδεῶν τοῦ κ. Λόρενς, θεωρῶ ἔργον συνειδήσεως καὶ καθῆκον χρεωστούμενον εἰς τὸ δημόσιον νὰ εἴπω μὲ πολλὴν μου θλῖψιν, ὅτι καὶ ὁ κ. Λόρενς ἐλκυσθεὶς ἐκ τῶν θελγήτρων τῶν νοθειῶν τοῦ Β΄. Καθολικοῦ παραποιεῖ καὶ αὐτὸς καὶ νοθεύει τὰ ἱστορικὰ κείμενα καὶ μάλιστα αὐτῶν τῶν ἱστορικῶν κειμένων τὴν ζωήν, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν τὸ μόνον καὶ μοναδικὸν κείμενον, τὸ ὁποῖον σταχυολογεῖ καὶ βαλανίζεται, τὸ Δοκίμιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ.

Ἀκούσατε καὶ κρίνατε ἐπιεικεῖς ἀναγνῶσται! Ἐγὼ ἀναιρῶν τὸ διατί δῆθεν ἀνεχώρησεν ὁ Ἰωάννης μετὰ τῆς Παρθένου εἰς Ἔφεσον, καὶ τοῦτο τὸ διατί ἦτο, ὡς ὁ Β΄. Καθολικὸς ἐν μεγάλῃ ἀφελείᾳ αὐτολεξεὶ ἔγραψε «κατὰ τὸν Φλάβιον Δέξτερον καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία εἶχον ἀναχωρήσει πρὸς τὴν Ἔφεσον, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου» (!), ἐγώ, λέγω, ἀναιρῶν τὸ διατί τοῦτο, εἶπον ὅτι ὁ διωγμὸς ἤρξατο μετὰ τὸ 41 καὶ πρὸ τοῦ 44 μ. Χ. ἔτους, ἀκριβῶς δὲ τῷ 43 μ. Χ., ὡς ὁρίζει τοῦτο ἐν τῇ Ἑκατονταετηρίδι αὐτοῦ ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις· καὶ ἀπέδειξα, ὅτι ἀφοῦ τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ὁ Παῦλος ἐλθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ δὲν εὗρε τὸν Ἰωάννην, τοῦτο δὲ συνέβη τῷ 37 μ. Χ., ἂν δεχθῶμεν μετὰ τοῦ Λόρενς ὅτι ἐπεστράφη εἰς τὸν χριστιανισμὸν ὁ Παῦλος τῷ 34, ἢ συνέβη τῷ 40 μ. Χ. ἂν δεχθῶμεν ὡς ἔτος ἐπιστροφῆς τοῦ Παύλου τὸ 37 μ. Χ.. ὡς θέλει ὁ Β΄. Καθολικός, ἀπέδειξα τότε ὅτι ἀκριβῶς πᾶν τοὐναντίον «ἔπρεπε νὰ εὕρῃ ὁ Παῦλος ἐν Ἱερουσολύμοις καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὴν Μαρίαν, διότι οὗτοι ἀνεχώρησαν κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Β΄. Καθολικοῦ εἰς Ἔφεσον, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου, συμβάντα, ὡς ἐλέχθη, τῷ 43 μ. Χ., ὥστε τῷ 37 ἢ καὶ τῷ 40 μ. Χ. δὲν ἔπρεπε νὰ λείπωσιν ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία, διότι δὲν εἶχεν ἔτι ἐκραγῇ ὁ διωγμὸς τοῦ Ἡρώδου, καὶ ἐπομένως μὴ κινηθέντος πρὸ τοῦ 43 διωγμοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν, δὲν ἐκινήθησαν φυσικῷ τῷ λόγῳ διόλου καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων διὰ τὴν Ἔφεσον»· αὐτὰ ἔγραψα ἐγὼ τότε αὐτολεξεί. Ἀλλ' ὁ Α΄. Καθολικὸς ἔχων λόγους μυστικοὺς νὰ καταβιβάσῃ εἰ δυνατὸν μέχρι τοῦ 40 ἢ καὶ τοῦ 37 ἔτι τὴν ἔναρξιν τοῦ διωγμοῦ τοῦ Ἡρώδου, ἵνα οὕτω πιστευθῶσι τὰ περὶ διωγμοῦ παραμύθια τοῦ Β΄. Καθολικοῦ, ἀκούσατε τί τερατεύεται.

Καταχωρίζει τὸ κείμενον δῆθεν τοῦ Δ. Κυριακοῦ καὶ γράφει μεγαλογραφῶν καὶ ἀραιογραφῶν καὶ τὴν χρονολογίαν «ἐπὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀγρίππα ἐπανελήφθησαν τῷ 41 μ. Χ. οἱ διωγμοί»· ἀκούσατε δὲ καὶ πῶς ἔχει τὸ κείμενον «ἐπὶ Ἡρώδου τοῦ Ἀγρίππα οἱ διωγμοὶ ἐπανελήφθησαν (44)» (Δοκιμ. Ἐκ. Ἱστ. σελ. 31 ἔκδ. Ἀθην. 1874)· ὁ Δ Κυριακοῦ δὲν ἔγραψε, κ. Α΄. Καθολικέ, ὅτι ὁ διωγμὸς ἐπανελήφθη τὸ 41 μ. Χ. ἀλλὰ τῷ 44 μ. Χ. χάριν ὅμως τῶν μυστικῶν ἀλλ' αὐτοδήλων σκοπῶν τῶν πατρώνων τοῦ Α΄. Καθολικοῦ ἔδει νὰ νοθευθῇ ἡ χρονολογία καὶ νὰ τεθῇ ὡς ἔτος τοῦ διωγμοῦ τὸ 41 μ. Χ. ἵνα πλησιάζῃ οὕτως ἡ χρονολογία τοῦ διωγμοῦ πρὸς τὸ ἔτος, καθ' ὃ μεταβὰς ὁ Παῦλος εἰς Ἱερουσαλὴμ δὲν εὗρε τὸν Ἰωάννην ἐκεῖ!

Ἡ χρονολογία εἶνε ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωὴ τῆς ἱστορίας, ὁ δὲ δηλητηριάζων τὸ κείμενον τοῦ ἱστορικοῦ εἰς τὸ σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον κεῖται ὅλη ἡ οὐσία καὶ ἡ ζωὴ τῆς ἱστορίας, ἤτοι εἰς τὰς χρονολογίας, πρέπει νὰ εἶνε μόνον Λόρενς διὰ νὰ τολμᾷ ἀκόμη νὰ δημοσιογραφῇ.

Ὁ ταλαίπωρος Δ. Κυριακοῦ, ἀφ' οὗ ἐχρησίμευεν ἡ μόνη καὶ κυρία πηγή, ὁπόθεν ἤντλησε τὴν σοφίαν του ὁ κ. Α'. Καθολικός, ἔπρεπε νὰ στραγγαλισθῇ εἰς τὰς ἱστορικὰς χρονολογίας, εἰς τὴν ζωὴν δηλ. τῆς ἱστορίας του, μόνον καὶ μόνον, ἵνα καὶ αὐτὸς ποιηθῇ λαλῶν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν φανερῶς καὶ ἀφανῶς ἐργάζονται ὁ Β'. καὶ ὁ Α'. Καθολικός!

Καὶ ὅμως ὁ κ. Λόρενς εἰρωνεύεται τὸν κ. Διαμαντόπουλον, διότι ἔθηκε τὸν διωγμὸν εἰς τὰ 44 μ. Χ. Τοὐλάχιστον ὁ κ. Διαμαντόπουλος μετεχειρίσθη ἀνεπάρως τὴν χρονολογίαν τοῦ Δ. Κυριακοῦ, ἐνῷ σεῖς κ. Λόρενς, τὴν μετηλλάξετε.

Θέτω τὴν ἱστορίαν τοῦ Δ. Κυριακοῦ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Λόρενς καὶ παντὸς ἀναγνώστου μου ἐν τοῖς γραφείοις τῆς «Ἀμαλθείας» ἀπὸ τῆς σήμερον· καὶ τὴν καταθέτω, διότι ἐγὼ ἔχω ἐναντίαν ὅλως ἰδέαν καὶ ἀντίληψιν διάφορον περὶ τῶν δημοσιογραφούντων, παρ' οἵαν ἔχει ὁ Α'. Καθολικός, ὅστις μετ' εὐγενείας μοὶ ἀπήντησε (ὅτε ἐγὼ ἐζήτησα νὰ κατατεθῇ τὸ νόθον καὶ πλαστὸν βιβλίον τοῦ Δεξτέρου εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς «Ἀμαλθείας») ὅτι δὲν εἶναι ὑπάλληλός μου διὰ νὰ τὸν διατάσσω νὰ κουβαλᾷ τὸ βιβλίον εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς «Ἀμαλθείας»! Ἐγὼ φρονῶ ὅτι οἱ γράφοντες δημοσίᾳ παρουσιάζουσι τὰ φιλονεικούμε-

να βιβλία, ἵνα εὔκολος καὶ εὐεξέλεγκτος καὶ ἀκαπήλευτος εἶναι τῆς ἀληθείας ἡ εὕρεσις.

Ἐνταῦθα θεωρῶ δίκαιον νὰ εἴπω καὶ περὶ τοῦ σημείου ἐκείνου, ἐν ᾧ θέλει νὰ χαρκτηρίσῃ ὁ κ. Α'. Καθολικὸς ὡς μὴ εὐγενεῖς τοὺς ἀντιπάλους του, διότι δῆθεν ἐλάμβανον οὗτοι γνῶσιν τῶν χειρογράφων του πρὶν δημοσιευθῶσι ταῦτα, καὶ τοῦτο λέγει τὸ γνωρίζει ἐκ τούτου, ὅτι «τὴν δευτέραν 3 Ἰουνίου ἔγραψεν ἀρθρίδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνέφερε γνώμην τινὰ στηρίζων αὐτὴν ἐπὶ συγγράμματος τοῦ Δ. Κυριακοῦ· μέχρι τῆς πέμπτης τὸ ἄρθρον του δὲν ἐδημοσιεύθη· τὴν Πέμπτην δὲ εἶδε τὸν ἀντίπαλόν του (ἐμὲ δηλ.) νὰ τὸν ἀντικρούῃ ἐπὶ σημείου, ὅπερ δὲν εἶχεν ἔτι γραφῇ ἐν τῇ ἐφημερίδι, λέγων ὅτι πάντως ἀντλῶ ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ»· οὐδὲν τούτου ἀναληθέστερον. Ἰδοὺ πῶς ἔχει ὅλη ἡ καθαρὰ καὶ ἀκιβδήλευτος ἀλήθεια. Ἐμελέτων τὰ πρακτικὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς, ὅτε αἴφνης ἔρχεται ὁ κ. Λόρενς καὶ ζητεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ Δ. Κυριακοῦ, ἣν μελετήσας καὶ ἀφεὶς ἀνοικτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀπῆλθε· βεβαίως ὁ κ. Λόρενς δὲν μ' ἐγνώριζε· μὲ εἶδεν ὅμως· καὶ ἐγὼ δὲν τὸν ἐγνώριζον, ἀλλ' ὁ κ. Σ. Πιττακῆς προσελθὼν εἶπέ μοι ὅτι αὐτὸς ὁ μελετήσας καὶ ἀναχωρήσας ἦτο ὁ κ. Λόρενς· τότε ἔλαβον εἰς χεῖράς μου ἐκ περιεργείας τὸ κείμενον τοῦ Δ. Κυριακοῦ καὶ εἶδον τὴν πηγήν, ἐξ ἧς ἤντλησε τὰ ἕως τότε εἰρημένα του ὁ Α'. Καθολικὸς, καὶ ἐντεῦθεν κινούμενος ἔγραψα ὅτι ἀντλεῖ ἐκ τῆς στοιχειώδους Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ ὁ φίλος. Ἥμαρτεν ὅθεν μεγάλως ἀδικήσας ἀφ' ἑνὸς μὲν τοὺς διευθυντὰς τῆς «Ἀ-

ραλθείας» ὅτι παραβιάζουσι τὰ δημοσιογραφικά των καθήκοντα, ἀφ' ἑτέρου δὲ κἀγὼ, ὃν ἐν τῇ τιμώσῃ αὐτὸν εὐγενείᾳ καὶ σεμνότητι ἀπεκάλεσε μὴ εὐγενῆ ! Αὐτὴ εἶναι ἐνώπιον Θεοῦ ἡ ἀλήθεια, δι' ἣν δύνανται ν' ἀναβῶσι καὶ μάρτυρες ὁ ἱερολ. κ. Παρασκευᾶς ἱεροκήρυξ τῆς «Εὐσεβείας» καὶ αὐτὸς ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ Μουσείου ἐλλογ. κ. Σ. Πιττακῆς. Τὸ ψεῦδος δέν μοι συγχωρεῖται εἰς τὸ ἱερὸν ἀξίωμα, ὅπερ φέρω, καὶ ἡ τήβεννός μου, ἣν ἐσεβάσθη καὶ ὁ Α'. Καθολικὸς, δέν μοι συγχωρεῖ τοιαύτην ραυλότητα διὰ τόσον σπουδαίαν ὑπόθεσιν.

Μετὰ τοῦτο ἔρχομαι κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς γέλωτας τοῦ Α'. Καθολικοῦ κατὰ τοῦ κ. Διαμαντοπούλου, διὰ τοὺς λόγους καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ὁποίου τετράκις κατ' ἐπανάληψιν λέγει ὁ αἰδήμων καὶ σεμνὸς κ. Λόρενς «Γέλωτα προκαλεῖ, γέλωτα προκαλεῖ, γέλωτα προκαλεῖ, γέλωτα καὶ ἀηδίαν προκαλεῖ». Πραγματικῶς ἐσκέφθην κατ' ἐμαυτὸν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον γελαστικόν, ὡς τὸ εἶπον ὅλοι οἱ φιλόσοφοι, καὶ ὡς τὸ ἀποδεικνύει καὶ ὁ κ. Α'. Καθολικὸς μὲ τοὺς ἀσβέστους τούτους γέλωτάς του· ἀλλὰ ταυτοχρόνως ὅλοι οἱ φιλόσοφοι εἶπον ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι καὶ ζῶον λογικόν· νὰ γελᾷ μέν, ἀλλὰ νὰ σκέπτηται, ἀλλὰ καὶ νὰ κρίνῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ συλλογίζηται καὶ νὰ μὴ ἀποκαλῇ διακοσιόδραμον ἄνθρωπον, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη δύναται νὰ διδάσκῃ πολλοὺς Α'. καὶ Β'. Καθολικούς, καὶ νὰ πληροῖ αὐτοὺς νοῦ Θεωρῶ τὸν ἀγῶνα κοινόν, καὶ ἀπαντῶ καὶ δι' ὅσα προπηκαλίζεται ἀδίκως ὁ κ. Διαμαντόπουλος, οὐδὲ κολακεύομαι ἐξ ὅσων εὐρήμων δῆθεν καὶ κολακευτικῶν λέγει ὑπὲρ ἐμοῦ κατὰ

τοῦ κ. Διαμαντοπούλου ὁ Α'. Καθολικός. Καὶ ὅμως οἱ τολμῶντες νὰ ποκαλῶσι καθηγητὴν μὲ τὴν χυδαίαν ταύτην ῥάσιν διακοσιόδραμον ἔχουσι τὸ θράσος νὰ λέγωσιν ἀκόμη καὶ παραπονῶνται ὅτι ὑβρίζονται παρὰ τῶν ἄλλων ! καὶ ὅμως παρ' ὅλην τὴν γύμνωσιν, ἥτις σᾶς στολίζει, καὶ παρ' ὅλην τὴν ψηλαφητὴν ἀμάθειαν, ἥτις σᾶς ἔδωκεν τόσον θράσος, σᾶς ἀπεκάλεσέ τις διακοσιόδραμον κ. Λόρενς ; Αὐτὰ εἶνε λοιπὸν ἡ σεμνότης, ἥτις σᾶς τιμᾷ ἀληθῶς καὶ ἡ μετριοπάθεια ἡ ἀπαιτουμένη ἥτις παρὰ σοὶ θαυμάζεται ; !

Οὐδὲν λέγω περὶ τῆς ῥητῆς ὁμολογίας σας κ. Α'. Καθολικέ, ὅτι τὰς ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων δηκτικάς σας φράσεις διέγραφεν ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἀμαλθείας»· ἡ ὁμολογία αὕτη ἡ εἰλικρινής, ἂν δὲν προέρχεται ἐξ ὁλισθήματος γλώσσης καὶ κρίσεως εἶνε ἀξία στεράνου ! Ὁ Α' Καθολικὸς σχίζει τὰ ῥοῤέματά του καὶ λέγει ὅτι εἶνε ἀγενὲς τὸ ὑβρίζειν· πῶς λοιπὸν αὐτὸς ὕβριζε καὶ εἶχε ῥάσεις δηκτικάς, ἃς διέγραφον οἱ τῆς «Ἀμαλθείας» συντάκται ; ποῦ μένει λοιπὸν ἡ σεμνότης καὶ ἡ εὐγένειά σου, κ. Λόρενς, ἀφοῦ ὡς ἐπαρουσιάσθης εἰς τὸ δημόσιον δῆθεν εὐπρεπὴς καὶ ὄχι τετραχηλισμένος, αὐτή σου ἡ εὐπρέπεια ὀφείλεται εἰς τὴν εὐγένειαν τῆς συντάξεως τῆς «Ἀμαλθείας» ἥτις ἀπήλειρε τὰς ὕβρεις σου ;

«Ἔπειτα λέγει ὁ Α' Καθολικὸς ὅτι ἐγὼ καυχῶμαι, ὅτι ἔλυσα τὸ ζήτημα δὶς τῶν 15 στηλῶν, ἃς ἔγραψα, καὶ τοῦτο, διότι ἀγνοῶ ὅτι 36 συγγράμματα μέχρι τοῦδε ἔχουσι γραφῇ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐκ 2000 σελ. ἕκαστον καὶ ὅμως τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη καὶ δὲν θὰ λυθῇ

ποτε, ἐπειδὴ ἐλλείπουσιν ἱστορικαὶ πληροφορίαι· ἐὰν δὲν ἐκαίετο ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας, τότε μάλιστα!!» Ἄ, πῶς σᾶς φαίνονται τὰ τερατώδη ταῦτα, ἀναγνῶσταί μου ; ἔχουσι γραφῆ λέγει 36 συγγράμματα ἐκ 2000 σελ. ἕκαστον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου· περὶ τίνος ζητήματος, καλέ μου ἄνθρωπε, ἐγράφησαν 36 συγγρ. ἐκ 2000 σελίδων ἕκαστον ; περὶ τοῦ ἂν μετέβη ἢ μὴ ἡ Θεοτόκος εἰς τὴν Ἔφεσον ; καὶ βέβαια περὶ τούτου ἐγράφησαν οἱ 36 τόμοι, διότι «αὐτὸ τὸ ζήτημα, ὡς λέγει ὁ κ. Λόρενς, καυχῶμαι ἐγὼ ὅτι ἔλυσα διὰ τῶν 15 στηλῶν, ἃς ἔγραψα» καὶ αὐτὸ τὸ ζήτημα εἶνε τὸ ζητούμενον καὶ ὄχι ἄλλο, καὶ περὶ αὐτοῦ εἶπον καὶ καυχῶμαι ὅτι λεπτομερῶς τὸ ἀνέπτυξα, ἀφοῦ εἶνε λελυμένον ἐξ αὐτῆς τῆς ῥύσεώς του καὶ μόνον οἱ ἐθελομυωποῦντες δὲν τὸ βλέπουσι. Λοιπὸν διὰ τοῦτο ἂν μετέβη ἢ μὴ ἡ Θεοτόκος εἰς τὴν Ἔφεσον ἐγράφησαν 36 τόμοι ἐκ 2000 σελ. ἕκαστος ; !

Βαβαί ! καὶ πρὸς κολοκύνθας ἂν ἀπετείνετο καὶ ὄχι πρὸς ἀνθρώπους σκεπτομένους λογικῶς δὲν θὰ ἔγραφε τόσα τερατώδη καὶ ἀπίστευτα ! Ἀκριβῶς ἂν ὑπῆρχον 36 συγγράμματα ἐκ 2000 σελ. ἕκαστον ἤτοι 72,000 σελίδες περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τοῦτο θὰ ἐσήμαινεν ὅτι γνωμώτερον ζήτημα διὰ συζήτησιν οὐδὲν ἄλλο παρὰ τοῦτο ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ κόσμῳ.

Καὶ ὅμως μὲ θαυμαστὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀξιοδάκρυτον ἀντίφασιν γράφει ἐν τῷ παρατεθέντι χωρίῳ του ὁ Α' Καθολικὸς ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἱστορικαὶ πληροφορίαι ! Λοιπὸν ἀφοῦ αἱ ἱστορικαὶ πληροφορίαι ἐλλείπουσι, τί Χλιμᾶς παραμύθια γράφουσι τὰ 36 αὐτὰ

συγγράμματά σου ἐκ 2000 ἕκαστον ἀποτελούμενον περὶ τοῦ ζητήματος ἂν μετέβη ἢ μὴ ἡ Θεομήτωρ εἰς Ἔφεσον ; ! Ἐγὼ ὁμολογουμένως ἀγνοῶ, ἂν ὑπῆρξέ ποτε καὶ εἷς κἂν τόσον μωρὸς συγγραφεύς, ὅστις νὰ καθήσῃ νὰ γράψῃ 2000 σελ. περὶ ζητήματος διὰ τὸ ὁποῖον ἐλλείπουσι μαρτυρίαι ἱστορικαί, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον νὰ γεννᾷ μύθους καὶ ὀνειροπολήματα τῆς φαντασίας του. Ἢ μήπως φαντάζεται ὁ κ. Α' Καθολικὸς τόσον κενοσπούδους, τόσον ἠλιθίους καὶ μωρούς, ὥστε ὄχι εἷς, ὄχι δύο, ὄχι πέντε, ὄχι δέκα, ἀλλὰ 36 ὅλοι συγγραφεῖς, ἄνθρωποι δηλ. πλασθέντες «κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν» νὰ γράψωσι 2000 σελ. ἕκαστος καὶ νὰ ἐξαντλῶνται περὶ ὑποθέσεως, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχουσιν ἱστορικαὶ πληροφορίαι ;!

Ἐγὼ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο μίαν μόνην ἐρώτησιν θὰ κάμω εἰς τὸν Α' Καθολικόν· εἶδε πράγματι τὰ 36 αὐτὰ βιβλία τῶν συγγραφέων ὁ ἴδιος καὶ καθίσας, χωρὶς νὰ κουρασθῇ, ἐρυλλομέτρησεν ὅλας τὰς σελίδας καὶ τὰς εὗρεν ἐκ 2000 σελ. ἕκαστον σύγγραμμα, ἢ μήπως καὶ ἐδῶ γίνεται ἠχὼ ξένων λόγων καὶ μαρτυριῶν ἁλιευομένων ἐν θολοῖς ὕδασιν καὶ συγγραφεῦσιν ἀνυπάρκτοις ;

Προσέτι λέγει μὲ ἀξιοθαύμαστον σπουδαιότητα «ἂν δὲν ἐκαίετο ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας, τότε μάλιστα !» πραγματικῶς τότε μάλιστα ! τότε ναί, θ' ἀπεδεικνύετο πλέον ὅτι ἡ Θεοτόκος ἐπορεύθη καὶ εἰς τὴν Σκυθίαν μετέβη καὶ εἰς τοὺς Πάρθους, ἔφθασε καὶ μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ἐπεσκέφθη καὶ τοὺς Ὀττεντότους καὶ περιῴδευσε καὶ τὴν Ἀμερικήν ! ! Δὲν εἶνε σπουδαῖα ἐπιχει-

ρήματα ταῦτα, καὶ θαυμάσιος ὁ τρόπος τῆς συζητήσεως τοῦ Α'. Καθολικοῦ ; Τί κρῖμα ποῦ ἐκάη ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας ! Ἂν δὲν ἐκαίετο, τότε θὰ εἶχε πλέον ἐπιχειρήματα, ἵνα ἀναιρέσῃ τοὺς χρονολογικούς μου ὑπολογισμοὺς ὁ Α'. Καθολικός ! ἀλλὰ τώρα ποῦ ἐκάη ; Τώρα τὸν συμβουλεύω νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸ μέγα κῦρος τῶν ἱστορικῶν ἀποδείξεων, ἃς διὰ μακρῶν τῷ ἀνέπτυξα, καὶ τὰς ὁποίας ὄχι μόνον ν' ἀναιρέσῃ δὲν τολμᾷ, ἀλλ' οὐδὲ ν' ἀτενίσῃ δύναται· τώρα τὸν συμβουλεύω νὰ δεχθῇ ὅτι τὸ ὀλιγώτερον ὀλιγώτερον πρὸ τοῦ 58 μ. Χ. ὁ Ἰωάννης δὲν εἶδε τὴν Ἔφεσον· τώρα τὸν συμβουλεύω νὰ μὴ πιστεύῃ μύθους καὶ νὰ μὴ δέχηται πλαστὰ καὶ νόθα δεχτέρεια κείμενα. Ἰδιαιτέρως δὲ τοῦτο μόνον τῷ παρατηρῶ, ὅτι, ἂν δὲν ἐκαίετο ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἀλεξανδρείας, τότε ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ σχετικὰ βιβλία καὶ αἱ μαρτυρίαι θὰ ἐβεβαίουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μαρτυροῦσι τὰ ἐναπολειφθέντα συγγράμματα, ὅτι δηλ. ἡ Θεοτόκος ὡς ἀκολουθοῦσα πλοτε τὸν Ἰωάννην, ὡς θέλουσιν οἱ Καθολικοί, δὲν ἐπατησέ ποτε τὸν πόδα της εἰς τὴν Ἔφεσον, διότι καὶ ὁ Ἰωάννης δὲν ἐπάτησε τὸν πόδα του εἰς τὴν Ἔφεσον πρὸ τοῦ Παύλου, οὔτε δηλ. μέχρι τοῦ 54, οὔτε μέχρι τοῦ 58, οὔτε μέχρι τοῦ 64 μ. Χ., ὁπότε ὅμως ἡ Παρθένος ἐκοιμᾶτο ἐν Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ.

Εἶνε δὲ μοναδικὸς καὶ πρωτάκουστος καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν συζητεῖ καὶ ἀναιρεῖ τὰς γνώμας τῶν ἀντιρρησάντων ὁ κ. Α'. Καθολικός. Ἰδοὺ τί κάμνει συστηματικῶς διὰ τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα καὶ πόσον ἁπλουστεύει τὸ ἔργον του ! «Ἐκ τῶν 15 στηλῶν, ἃς ἔγραψα, λέγει, αἱ

12 εἶνε σροδρὰ ὑβρεολογία» καὶ οὕτω μὲ μιὰ μονοκονδυλιὰ ὅτι εἶνε ὑβρεολόγιον τὰς ἀνήρεσεν ! «Ἐκ τῶν ὑπολειπομένων στηλῶν αἱ ἄλλαι ἀντικρούουσι τὰ γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ Β'. Καθολικοῦ, τοῦ ὁποίου, λέγει, οὔτε δικηγόρος εἶνε, οὔτε τὸν γνωρίζει»· καὶ οὕτω μὲ μιὰν ἄλλη μονοκονδυλιὰ διαγράφει καὶ ἀναιρεῖ ὅσας στήλας δὲν τῷ ἀρέσκουσι ! καὶ βοῦτως ἀνῃρέθησαν αἱ ἰδέαι μου καὶ αἱ 15 στῆλαι καὶ μόνον ἐλάχιστα πράγματα μένουσι ν' ἀναιρέσῃ ὁ ἴδιος ! ! Τοῦτο κατὰ τὸν κ. Λόρενς ἐστὶν ἐπιστημονικῶς συζητεῖν καὶ ἀφαιρεῖν τὰς σκέψεις, τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐναντίων ! Ἐγὼ δὲν τὸ εἶπα, ὁ ἄλλος ὁ Β'. Καθολικὸς τὸ εἶπεν, ἐγὼ ἐκεῖνον δὲν τὸν γνωρίζω, οὔτε δικηγόρος του εἶμαι, αὐτὰ ἐμὲ δὲν μ' ἐνδιαφέρουσι ! ! Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παιδικὰ καὶ βρεφικὰ κλαυθμηρίσματα, κ. Λόρενς, πρέπει νὰ γνωρίζητε ὅτι δὲν δύναται κάνεὶς ἀτιμωρητεὶ νὰ τὰ γράφῃ εἰς τὸ δημόσιον καὶ νὰ ἔχῃ καὶ τὴν γελοίαν ἀξίωσιν ὅτι συζητεῖ ζήτημα ἱστορικὸν καὶ ὅτι θέλει νὰ πείσῃ τὸν κόσμον περὶ τῶν σοφῶν του ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων ! !

Τί : δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει, ἂν ἐγὼ εἶπα καὶ ἀπέδειξα ὅτι πρὸ τοῦ Παύλου οὐδεὶς ἄλλος Ἀπόστολος, οὔτε Ἰωάννης οὔτε Μαριὰμ μετέβη εἰς Ἔφεσον; Πῶς; δὲν σας ἐνδιαφέρει τὸ ζήτημα τοῦτο ; ἀρ' οὗ αὐτὸ διαλύει ὅλα τὰ χρυσᾶ ὄνειρα τῶν πατρώνων σου καὶ πείθει καὶ τὸν πλέον σκεπτικόν, καὶ τὸν πλέον πείσμονα, καὶ τὸν πλέον ἀναίσθητον ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν μετέβη ποτὲ εἰς τὴν Ἔφεσον ;

Σεῖς θέλετε νὰ εἴπητε ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη οὔτε ὑπὲρ οὔτε κατὰ τῆς ἰδέας τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου

εἰς τὴν Ἔφεσον, καὶ γράφετε διὰ τῆς χειρός, ἥτις μὲ ἕνα μικρὸν μικροσκοπικὸν ἀστερίσκον ἔγραψεν ἐν τῇ «Ἁρμονίᾳ», ὅτι ἓν καὶ μόνον περὶ τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι τὸ ὀρθὸν καὶ βέβαιον ὅτι οὐδεμία ὑρίσταται ἀπόδειξις ὑπὲρ ἢ κατά, ὅπως καὶ ὑφ' οἱωνδήποτε ἂν τεθῇ αὐτό.» Ἐγὼ σᾶς ἀποδεικνύω ὅτι ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ Μαρία οὔτε μέχρι τοῦ 51, οὔτε μέχρι τοῦ 54, οὔτε μέχρι τοῦ 58, οὔτε μέχρι τοῦ 64 μ. Χ. ἐπάτησαν τὸν πόδα των εἰς τὴν Ἔφεσον, σεῖς δὲ δέχεσθε ὡς γνωστὸν ὅτι ἐκοιμήθη ἡ Μαρία ἐν Κυρίῳ τῷ 44 ἢ καὶ 48 μ. Χ. ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐγὼ σᾶς ἀποδεικνύω, ὅτι ὄχι εἰς τὸ 44 ἢ 48 ἀλλ' οὔτε εἰς τὸ 51, οὔτε εἰς τὸ 54 οὔτε εἰς τὸ 58 οὔτε εἰς τὸ 64 μ. Χ. εἶδε καὶ ἐπεσκέρθη τὴν Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης, καὶ μόνον μετὰ τὸ 75 μ. Χ. ἀποδείκνυται ἱστορικῶς ὅτι εἶδε τὴν Ἔφεσον, πῶς δὲν ὑρίσταται οὐδεμία ἀπόδειξις κατὰ τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν Ἔφεσον; Ἡ Παρθένος ἐκοιμήθη εἰς τὸ 44 ἢ 48 μ. Χ. καὶ ὁ λαβὼν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια Ἰωάννης τὸ πρῶτον καὶ διὰ πρώτην φορὰν εἶδε τὴν Ἔφεσον μετὰ τὸ 64 μ. Χ. ἢ καὶ τὸ 58 ἔστω, ἤτοι τὸ ὀλιγώτερον 10 ἢ 14 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τῆς Παρθένου, καὶ ἡ Παρθένος εἶδε καὶ ἐπεσκέρθη τὴν Ἔφεσον;! Τοιαύτην μωρὰν καὶ γελοίαν ἰδέαν, ἣν τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἀποπτύουσι, δέον νὰ τὴν ἀποπτύσῃ καὶ πᾶς λογικὸς ἄνθρωπος, ἂν σέβηται τὸ λογικόν του.

Ἐγὼ σᾶς ἀποδεικνύω μὲ τὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ, τοῦ ἱστορικοῦ κ. Κεδρηνοῦ, τοῦ ἱστορικοῦ Ν. Καλλίστου, ὅτι ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑ ΠΕΦΗΝΕ διὰ

τὴν Παρθένον ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν Σιὼν διέτριβεν ἕως τῆς τελευτῆς αὐτῆς ἡ Θεοτόκος, καὶ πῶς τολμᾶτε καὶ γράφετε ὅτι οὐδεμία κατὰ τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν Ἔφεσον ἀπόδειξις ὑρίσταται;

Ἐγὼ σᾶς ἀποδεικνύω δι' ὅλων τῶν ἑρμηνευτῶν καὶ σχολιαστῶν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, ὅσοι δὲν ἠλίευσαν ἐκ Δεξτερείων κειμένων καὶ δὲν παρενόησαν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνο «ἔνθα ὁ Θεολόγος καὶ ἡ Μαρία», ὅτι τὰ ἴδια τοῦ Ἰωάννου ὅπου παρέλαβε τὴν Παρθένον ἦσαν ἐν Ἰουδαίᾳ (Ἱερουσαλὴμ ἢ Βηθσαϊδᾷ ἀδιάφορον), καὶ πῶς οὐδεμία ὑρίσταται μαρτυρία καὶ ἀπόδειξις κατὰ τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον;

Πῶς γράφετε ἀκόμη ἐνώπιον τοῦ δημοσίου ὅτι ἀμφιβάλλετε, ἀφ' οὗ ἐγὼ ἐχόμενος χρονολογικῶν ἀποδείξεων αὐτῶν τῶν περιοδειῶν τοῦ Παύλου, αἵτινες εἶνε ἠκριβωμέναι λίαν, καὶ πατερικῶν συγγραμμάτων καὶ μαρτυριῶν διέλυσα ὡς ἱστὸν ἀράχνης καὶ ὡς πομφόλυγας ὅλας τὰς ἀμφιβολίας καὶ τοὺς ἐνδοιασμούς σας; πῶς; λοιπὸν δὲν ὑποτάσσεσθε, κ. Α'. Καθολικέ, σεῖς καὶ οἱ ὁμόφρονές σου εἰς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, εἰς τὰς σκληρὰς καὶ ἀδιακρίτους διὰ τὴν αὐστηρότητά των χρονολογικὰς ἀποδείξεις, εἰς τὰ ὁποῖα οὐδεὶς λογικὸς ἄνθρωπος δύναται ν' ἀρνηθῇ πίστιν καὶ οὐδεὶς χωρὶς ν' ἀρνηθῇ τὴν λογικότητά του δύναται νὰ τ' ἀρνηθῇ; ὑφ' οἱωνδήποτε καὶ ἂν τεθῇ, οὐδεμία ἀπόδειξις ὑπὲρ ἢ κατὰ ὑφίσταται λέγετε· ἐγὼ δὲ σᾶς ἐρωτῶ ὅτι καὶ ὑπο τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ τιθεμένου τοῦ ζητήματος, πάλιν οὐδεμία ὑρίσταται

κατὰ τῆς μεταβάσεως ἀπόδειξις ; Τότε λοιπόν, ἀφοῦ καὶ οἱ μεγαλώνυμοι πατέρες, οἱ θεῖοι Δαμασκηνοί, δὲν πιστεύονται, ποῖοι θὰ πιστευθῶσι ; Τὰς περὶ τοῦ πέφηνε δὲ θαυμασίας ριλολογικάς σας παρατηρήσεις, χαλκέντερε Α'. Καθολικέ, θὰ τὰς θαυμάσητε καὶ σεῖς αὐτός, ὁ γνωρίζων νὰ θέτῃ τὰ ζητήματα καὶ μάλιστα τὰ φιλολογικὰ καὶ θεολογικὰ εἰς τὴν οἰκείαν αὐτῶν θέσιν.

Ἐνταῦθα ἀναγκάζομαι ἀρίνων τὴν κανονικὴν σειρὰν νὰ προτάξω τὸν περὶ τοῦ Δεξτέρου λόγον· διότι βλέπω τὸν ρίλον ὅτι προσεκολλήθη εἰς μίαν ἄκραν τῶν ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένων καὶ παρεξηγῶν αὐτὰ ζητεῖ νὰ ἐξαγάγῃ τὰ συμφέροντα αὐτῷ συμπεράσματα. «Τὸν ἐκπλήσσει τὰ μέγιστα νὰ ἐξελέγχω ἐγὼ ὁ μὴ γνωρίζων τινὰ ὡς συγγραφέα νὰ ἐξελέγχω τὰ συγγράμματα αὐτοῦ ! Ἀλλ' ἀφοῦ κατ' ἐμὲ δὲν ὑπάρχει τοιοῦτος συγγραφεύς, πῶς παραδέχομαι, μὲ ἐρωτᾷ ὁ Λόρενς, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ὁμολογῶ ὅτι ἀριέρωσεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἅγ. Ἱερώνυμος τὸ ἔργον του «de viris illustribus ;» Σᾶς βεβαιῶ, μοὶ λέγει ὁ Λόρενς, ὅτι αὐτὰ ποῦ τὸν ψάλω εἶναι Κινέζικα δι' αὐτὸν καὶ διὰ πάντα λογικῶς κρίνοντα.» — Αὐτὰ ὅλα ὅλα τὰ γράφει αὐτολεξεὶ ὁ Λόρενς καὶ προσέξατε ἵνα ἰδῆτε τοὺς παραλογισγούς του ! Ἐγὼ εἶπον ὅτι ὁ Φλάβιος Δέξτερος εἶναι ὡς συγγραφεὺς πρόσωπον καὶ ὄνομα ἄγνωστον παρ' ἐμοί. Δὲν εἶπον ὅτι πρόσωπον μὲ ὄνομα Φλάβιος Δέξτερος δὲν ὑπάρχει ὡς ἱστορικὸν πρόσωπον, ἀλλ' ὡς συγγραφεὺς ὁ Φλάβιος Δέξτερος δὲν ὑπάρχει. Εἶπον ὅτι τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Φλαβίου τούτου Δεξτέρου ρερόμενον βιβλίον εἶναι καὶ γενικῶς θεωρεῖται νόθον καὶ πλαστόν·

Τὸν Φλάβιον Δέξτερον παραδέχομαι ὡς ἱστορικὸν πρόσωπόν, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἀφιέρωσε τὸ σύγγραμμά του de viris illustribus, ἀλλ' οὗτος ὁ Φλάβιος Δέξτερος δὲν ἔγραψε, δὲν εἶναι συγγραφεύς, ὡς συγγραφεὺς εἶναι ἄγνωστος παρ' ἡμῖν. Ἀντιφάσκω ἐγὼ λοιπὸν ἢ δὲν ἐννοεῖ τί γράφει ὁ ρίλος δι' ὅσων λέγει ἢ μᾶλλον παραποιεῖ καὶ παρεξηγεῖ τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ἐν γνώσει καὶ ἐν συνειδήσει τῆς παραποιήσεως καὶ παρεξηγήσεώς του ! Ἐγὼ τοῦ ψάλλω Κινέζικα, ἢ αὐτὸς δὲν γνωρίζει τί λέγει ἢ μᾶλλον ὑποκρίνεται ὅτι δὲν μὲ ἐννοεῖ ; ἴσως τὰ ὑπ' ἐμοῦ γραφόμενα εἶναι Κινέζικα, ἀλλ' εἶναι Κινέζικα οὐχὶ διὰ πάντα λογικῶς κρίνοντα ἄνθρωπον, κ. Λόρενς ὡς λέγετε, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν Α'. καὶ Β'. Καθολικόν ! Παράδοξον ! νὰ ζητῇ νὰ μ' ἀποδείξῃ ἀντιφάσκοντα, διότι ἐγὼ ὁ μὴ γνωρίζων ὡς συγγραφέα τὸν Φλάβιον «ἐξελέγχω ὅμως τὰ συγγράμματα αὐτοῦ :» Τίνος συγγράμματα ἐξήλεγξα καὶ ἐξελέγχω ὡς νόθα καὶ πλαστὰ κ. Α'. Καθολικέ ; τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου; Δὲν ρονεῖτε ὅτι πρέπει νὰ εἶσθε ὀλίγον εἰλικρινέστερος κ. Λόρενς ! Ἐγὼ ρωνάζω καὶ λέγω ὅ,τι διαρρήξας τοὺς πνεύμονάς μου ἔλεγον καὶ πρότερον, ὅτι ὁ Φλάβιος Δέξτερος δὲν ἔγραψε, δὲν εἶναι συγγραφεύς, τὸ δὲ ἐπ' ὀνόματί του βιβλίον ἐχαλκεύθη ἐν Σαραγόσσῃ, ὅπου εἶδε τὸ φῶς κατὰ τὸ 1619 μ.χ. Ὁ Ἱερώνυμος μὲν ἀφιέρωσε βιβλίον εἰς τὸ ἱστορικὸν πρόσωπον τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου, ἀλλ' ὁ Φλάβιος ὅμως Δέξτερος αὐτὸ δηλ. τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀφιέρωσε τὸ σύγγραμμά του ὁ Ἱερώνυμος, δὲν ἔγραψε σύγγραμμα, δὲν εἶναι συγ-

γραφεύς ! ! Μᾶς ἐνόησε πλέον ὁ κ. Λόρενς καὶ ἐπείσθη ὅτι καὶ ἐδὼ ἔγειτεν ἠχὼ λόγων, οὓς ὑπέγραψεν, ἀλλὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἐνόει ; Μετὰ τοῦτο, ἀφοῦ πλέον ἐπείσθη ὁ ρίλος ὅτι λέγω ὄχι Κινέζικα ἀλλὰ χειραπτὰ πράγματα καὶ κατορθώματα τῶν χαλκευσάντων τὸ νόθον καὶ πλαστὸν βιβλίον τοῦ Δεξτέρου ἐν Σαραγόσσῃ καὶ ἐκείνων, οἵτινες ἐζήτησαν νὰ στηρίξωσι τὸ οἰκοδόμημα τῶν σκέψεως των ἐπὶ τοιούτου νόθου καὶ πλαστοῦ βιβλίου, καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ κ. Λόρενς, ὅστις παρεμόρφωσε τοὺς λόγους μου, ἂς ἔλθῃ ὁ κ. Α'. Καθολικὸς νὰ τὸν διδάξω πράγματα, ὧν ἡ ἄγνοια τὸν καθιστᾷ σήμερον ἄναυδον ἐνώπιον τοῦ δημοσίου !

Ἐπὶ τὸ ἔργον λοιπόν. Δίδωμι ὑπόσχεσιν ἐνώπιον ὅλου τοῦ δημοσίου, δίδωμι λόγον ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς δημοσίας γνώμης ὅτι «θὰ ὁμολογήσω τὴν σορίαν τῶν ἀντιπάλων μου, θὰ θαυμάσω τὴν εἰλικρίνειαν ἐν ταῖς μελέταις των, ἔστω καὶ ἂν αἱ γνῶμαι των ἀντλοῦνται ἐκ νόθων καὶ πλαστῶν βιβλίων, καὶ ἴσως ἴσως ἀρχίσω καὶ ἐγὼ τότε νὰ πείθωμαι περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν μου» ὡς ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ προύτεινα εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς διεβεβαίωσα αὐτολεξεὶ διὰ τῆς πρώτης μου διατριβῆς καὶ τὰ γεγραμμένα μου μένουσι scripta munent : καὶ ὡς ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς διατριβῆς του ἐπανέλαβε ταῦτα καὶ ὁ κ. Α' Καθολικός· ἀλλὰ πότε θὰ γείνωσι ταῦτα πάντα ; πότε ; βεβαίως τότε μονον, ὅταν «μοὶ παρουσιάσωσι τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου καί μοι δείξωσιν ἐν αὐτῷ ὅτι ὁ Φλάβιος Δέξτερος ρητῶς λέγει ὅτι ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μα-

ρία, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου, ἀνεχώρησαν εἰς Ἔφεσον καὶ διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτε ὁ Παῦλος μεταβὰς ἐκεῖσε ἕτερον τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδεν εἰμὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου» ὡς λέγει αὐτολεξεὶ ὁ Β'. Καθολικὸς καὶ ὡς ἐγὼ ἐζήτησα ἐξ ἀρχῆς αὐτολεξεί : Ταῦτα τὰ ἐννοεῖ πλέον ;.. «εἶναι ἀδύνατον, ἀδύνατον, ἔλεγον καὶ ἔγραφον τότε, νὰ εἶπέ ποτέ τις ἢ νὰ ἔγραψε, εἴτε Φλάβιος ὀνομάζεται οὗτος, εἴτε Πλετάνος, εἴτε Βαρώνιος εἴτε τις ἄλλος μὲ τόσην λεπτομέρειαν ὅτι «ὅτε μετέβη ὁ Παῦλος εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ δὲν εὗρε τὸν Ἰωάννην, τότε ὁ Ἰωάννης θὰ εὑρίσκετο μετὰ τῆς Θεομήτορος εἰς Ἔφεσον, ἵνα διαφύγωσι τὸν τοῦ Ἡρώδου διωγμόν»! Αὐτά, ἔγραφον τότε, καὶ ὡς παραμύθια ἀκόμη εἶνε ἀπίστευτα κ. Β'. Καθολικέ. Ἰδοὺ λοιπὸν τί ἐζήτησα, καὶ τί θὰ ζητῶ. Θὰ ζητῶ νά μοι παρουσιάσωσι τὸ σύγγραμμα τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου, καὶ ἐν αὐτῷ νά μοι δείξωσιν ὅτι ὁ Φλάβιος Δέξτερος λέγει ρητῶς ὅτι ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου ἀνεχώρησαν εἰς Ἔφεσον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν εὑρίσκετο ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅτε τρία ἔτη μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ὁ Παῦλος μεταβὰς εἰς Ἱεροσόλυμα δὲν εὗρε τὸν Ἰωάννην» ! Τότε αἱ ὑποσχέσεις μας, ὑποσχέσεις. Ὁ λόγος μας, λόγος καὶ ἐγὼ θὰ θαυμάσω πλέον καὶ θὰ δεχθῶ τὰ ἀπίστευτα καὶ ἀνυπόστατα καὶ γελοῖα ταῦτα παραμύθια ! ! ! Εἴμεθα σύμφωνοι ;

Ἐγὼ ἐζήτησα νὰ μοὶ δείξῃ ὁ κ. Α'. Καθολικὸς τὸ πλαστὸν καὶ νόθον βιβλίον τῆς Σαραγόσσης, ἵνα τὸ ἴδω

καὶ οἰκτείρω τὸν χαλκεύσαντα καὶ ἐν αὐτῷ θαυμάσω τοὺς στίλβοντας μαργαρίτας, οὓς ὁ Β'. Καθολικὸς ἠλίευσεν «ὅτι κατὰ τὸν Φλάβιον Δέξτερον, ὁ Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία ἀνεχώρησαν εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Ἡρώδου καὶ διὰ τοῦτο δὲν εὑρέθησαν ἐκεῖ ὅτε ὁ Παῦλος, μεταβὰς εἰς Ἱεροσόλυμα δὲν εἶδε τὸν Ἰωάννην», καὶ τότε θὰ τοὺς θαυμάσω· ἄλλως θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα, κατὰ τὴν ρητὴν συμφωνίαν μας, νὰ λέγῃ δι' αὐτοὺς τὸ δημόσιον πᾶν ὅτι θέλει κατὰ τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς καλῆς των πίστεως καὶ δι' αὐτὰ τὰ νόθα βιβλία. Ἐνοήθημεν; Ἀλλ' ἐγὼ θὰ προβῶ καὶ περαιτέρω. Θὰ εἴπω περὶ αὐτοῦ τοῦ Δεξτέρου πράγματα, διὰ τὰ ὁποῖα θὰ ῥρίξῃ τὸ δημόσιον. Τοῦτο ὅμως κατωτέρω. Πρὸ τούτου περὶ τοῦ Δεξτέρου ἔχομεν καὶ ἄλλα νὰ θαυμάσωμεν παρὰ τῷ κ. Α'. Καθολικῷ· λέγει οὗτος ὅτι ἐγὼ ἔγραψα «ὅτι ἀδύνατον νὰ γνωρίζῃ τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολῆς ὁ Δέξτερος»· καὶ ἐπιφέρει μὲ πικρὰν κατ' ἐμοῦ εἰρωνείαν «αὐτὸ δὰ εἶναι ἐντελῶς γελοῖον! Ἂς μοὶ εἴπῃ, ἐξακολουθεῖ ὁ Α'. Καθολικὸς, ὁ κ. Χ. μήπως τὰ ἐρείπια τῆς Τρωάδος, τῶν Κολοσσῶν, τῶν Σάρδεων, τῆς Ἐφέσου, τῶν Μυκηνῶν, τῶν Δελφῶν, τῆς Ὀλυμπίας καὶ τόσων ἄλλων ἀρχαίων πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἀνεκαλύφθησαν καὶ καθημερινῶς νέαι ἀνακαλύπτονται, μήπως, λέγω, ὅλ' αὐτὰ Ἀνατολῖται τ' ἀνεκάλυψαν ἢ Ἄγγλοι, Γάλλοι καὶ Γερμανοί!!» Αὐτὰ αὐτολεξεὶ λέγει ὁ κ. Α'. Καθολικός, ὁ χαλκέντερος οὗτος Λόρενς! Ἐγὼ δὲ ταλανίζω ἐμαυτόν, διότι καίπερ νεαρός, ὅμως θὰ τὸν διδάξω αὐτὰ τὰ στοιχειωδέστατα τῆς ἱστορίας πράγματα! Γράφει γελοῖα

τίς ὁ εἰπὼν αὐτολεξεὶ τάδε: «παράδοξον πρᾶγμα! ὁ Ἱσπανὸς καὶ υἱὸς τοῦ Πακιανοῦ Φλάβιος Δέστρος, ὁ μηδέποτε ἴσως ἰδὼν τὴν Ἀνατολήν, ἐγνώριζε πάσας τῆς Ἀνατολῆς τὰς παραδόσεις! καὶ ὅμως πάσας τῆς Ἀνατολῆς τὰς παραδόσεις δὲν φαίνεται νὰ ἐγνώριζεν ἄλλος τις Ἀνατολικός!» ἢ εἶναι γελοῖος ὁ λέγων ὅτι καθὼς οἱ νεώτεροι Εὐρωπαῖοι, Ἄγγλοι, Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ ἀνεκάλυψαν τὰ ἐρείπια τῆς Τρωάδος, τῶν Κολοσσῶν, τῶν Σάρδεων, τῶν Μυκηνῶν, τῶν Δελφῶν καὶ τῆς Ὀλυμπίας, οὕτω καὶ ὁ Ἱσπανὸς Φλάβιος Δέξτερος ὡς Εὐρωπαῖος ἐγνώριζε καὶ αὐτὸς τὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολῆς;! Νομίζει ὁ κ. Α'. Καθολικὸς ὅτι καὶ κατὰ τὸν Δ'. Ε'. ΣΤ'. Ζ'. καὶ μέχρι τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος οἱ Εὐρωπαῖοι Ἄγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοὶ καὶ Ἱσπανοὶ ἦσαν σοφώτεροι τῶν Ἀνατολικῶν; πόσον καλῶς ἔμαθε τὴν Ἱστορίαν ὁ κ. Λόρενς καὶ πόσον παραδόξως τιμᾷ ὄντως τὴν Σχολήν, ἧς ὑπῆρξεν ἀπόφοιτος ὁ πολυμαθέστατος κ. Λόρενς;! Ἀλλ' ἂς καταδεχθῇ νὰ μάθῃ καὶ παρ' ἐμοῦ ὀλίγα πράγματα. Ἡ Δύσις τότε ἦτο ΣΚΟΤΟΣ καὶ ἡ Ἀνατολὴ ἦτο τὸ ΦΩΣ. Τότε οὐδεμία Σχολὴ οὔτε Θεολογική, οὔτε Φιλοσοφικὴ οὔτε ἄλλη τις ὑπῆρχεν ἐν τῇ Δύσει, ἐνῷ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἤκμαζον τὰ γράμματα, καὶ αἱ Σχολαὶ τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Ἀθηνῶν κτλ. ἦσαν τὰ παγκόσμια φυτώρια, καὶ αἱ μοναδικαὶ ἑστίαι τοῦ φωτὸς τοῦ πνευματικοῦ, ὁπόθεν ἐρωτίζετο ἡ Δύσις. Ἂς μοὶ εἴπῃ ὁ τιμῶν τὴν Εὐαγγελικὴν Σχολὴν ἱστορικώτατος κ. Λόρενς ποῦ ἔμαθε καὶ παρὰ τίνων διδασκάλων καὶ συγγραμμάτων ἐδιδάχθη τὴν μο-

ναδικὴν καὶ ὀρθοδοξοτάτην Θεολογίαν του ὁ θεῖος Ἱερώνυμος ; ποίους εἶχε διδασκάλους καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τίνων πατέρων καὶ διδασκάλων εἶδε τὸ ΦΩΣ ; ἐσπούδασεν ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἄγγλων, τῶν Γάλλων, τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ἱσπανῶν, ἢ ἐκ τῶν συγγραμμάτων τῶν ΑΝΑΤΟΛΙΤΩΝ, οὓς εἰρωνεύεται μετὰ θαυμαστῆς ἀπαθείας ὁ κ. Λόρενς ; ἐν τοῖς συγγράμμασι τίνων ἐσπούδασε καὶ ἐπαιδεύθη ὁ θαυμάσιος Αὐγουστῖνος ; εἰς τὰς φιλοσοφικὰς πραγματείας τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους τῆς ΔΥΣΕΩΣ καὶ εἰς τὰς θεολογικὰς συγγραφὰς τῶν Γάλλων, Ἄγγλων, Γερμανῶν καὶ Ἱσπανῶν, ἢ εἰς αὐτὰ αὐτότατα τὰ συγγράμματα τὰ ΑΝΑΤΟΛΙΤΙΚΑ, τὰ ὁποῖα χλευάζει ὁ σημερινὸς χαλκέντερος οὗτος θεολόγος τῆς Σμύρνης Α. Καθολικός ; Ἂς μᾶς εἴπῃ οὗτος ὁ γνωρίζων νὰ θέτῃ τὰ ζητήματα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν, οἱ δύο οὗτοι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι οἱ λοιποὶ μεγάλοι ΦΩΣΤΗΡΕΣ τῆς Δύσεως οἱ Ἱλάριοι, οἱ Ἀμβρόσιοι, οἱ Κασσιανοί, οἱ Ρουφῖνοι κτλ. (ὄχι ὅμως καὶ οἱ Δέξτεροι τῆς Σαραγόσσης !) ποῦ εἶδον τὸ φῶς καὶ πόθεν ἤντλησαν τὴν σοφίαν των, παρὰ τῶν Ἄγγλων, Γάλλων, Γερμανῶν καὶ Ἱσπανῶν ἢ παρὰ τῶν πτωχῶν Ἀνατολιτῶν ;

Ἂν ἐντρέπεται ἢ ἂν ἀγνοῇ νὰ δώσῃ εἰς ταῦτα τὴν ἀπάντησιν ὁ τιμῶν τὰς σχολὰς ἐν αἷς ἐμαθήτευσε χαλκέντερος οὗτος κ. Λόρενς, ἂς προτιμήσῃ καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν νεκρικὴν καὶ τιμῶσαν αὐτὸν σιγὴν ἵνα μὴ ρανῇ ὁ πάντων ἀμαθέστατος ἐν Σμύρνῃ μαθητής, θὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν καὶ θὰ τὸ εἴπῃ ὁ Ἱερώνυμος αὐτὸς ὁ ἴδιος, ὅστις γράφων καὶ ἐλέγχων τὸν Αὐγουστῖνον διὰ τὴν αὐστηρὰν ἐπίκρισιν, ἣν ἔκαμε διὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Ἱερωνύμου τὴν Βουλγάταν λέγει τὰ θαυμάσια ταῦτα πρὸς τὸν Αὐγουστῖνον λόγια «ἂν ἤθελον νὰ ἐλέγξω τὰ ὑπομνήματά σου εἰς τοὺς ψαλμούς, εὐκόλως θὰ κατεδείκνυον ἴσως ὅτι ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τῶν κειμένων δὲν εἶσαι ποσῶς σύμφωνος οὐχὶ πρὸς ἐμέ, ὅστις εἶμαι μηδὲν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς θεολόγους τῆς Ἀνατολῆς, οἵτινες εἶνε καὶ διδάσκαλοί μου» (Ἐπιστολ. Ἱερωνυμ. πρὸς Αὐγουστῖνον)· ὥστε ἱστορικώτατε κ. Α' Καθολικέ, σὺ ὅστις ἔχεις τὸ θράσος νὰ καλῇς ἀγεωγράφητον τὸν κ. Διαμαντόπουλον, ἐννοεῖς πλέον τὸ μέγεθος καὶ τὸ βάθος τῆς ἱστορικῆς σου πτωχείας, ὅταν θέλῃς νὰ συγκρίνῃς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν (καθ' ἣν ἡ σοφὴ καὶ περφωτισμένη Εὐρώπη διδάσκει ἡμᾶς τὰς ἐπιστήμας καὶ ἐπιχειρεῖ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Τρωάδος καὶ τῶν Δελφῶν) μὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ Δ' Ε' ΣΤ'—ΙΕ' αἰῶνος, ὁπότε ἡ Εὐρώπη καὶ οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Ἱσπανοί σου Δέξτεροι ἦσαν ΣΚΟΤΟΣ καὶ ἐρωτίζοντο ἐκ τῆς ΑΝΑΤΟΛΗΣ ; ! Ἐπείσθης πλέον, κ. Λόρενς, ὅτι καὶ ἐδῶ τὰ γελοῖα καὶ ἀνιστόρητα τερετίσματα τὰ ἔγραψε μόνη ἡ ἐλλογιμότης σου ; καὶ δὲν θὰ περικόψῃς ἀκόμη ταύτην τὴν ὀρρὺν τοῦ θράσους, ὅπερ ἡ ἀμάθεια φέρει, διότι «ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει» κατὰ τὸ σοφὸν λόγιον τοῦ Θουκυδίδου, οὗτινος τὴν ἐφαρμογὴν ἐν ἑκάστῃ σου γραμμῇ φιλοτίμως περικλείεις ; ἀλλὰ μὴ βαρυθυμήσῃς διὰ τὴν ἀμάθειάν σου· εἶσαι νέος, μελέτα καὶ θὰ μάθῃς· μὴ ἐμπιστεύου ὅμως εἰς ὅ,τι οἱ πάτρωνές σου

γράφουσι καὶ εἰς ὅ,τι σὺ ὑπογράφεις, μελέτα πρὸ πάντων τὴν ἱστορίαν· μόνον, κ. Λόρενς, νὰ προσπαθήσῃς νὰ ποθέσῃς τὸ θράσος, ὅπερ αὐτὴ ἡ κατηραμένη ἀμάθεια ρέρει ὡς ἀχώριστόν της συνοδίτην! Ἐλθὲ δὲ ν' ἀλιεύσωμεν ἄλλους θαυμαστοὺς μαργαρίτας εἰς τὰ γραφόμενά σου!

Λέγει ὁ χαλκέντρος ὅτι ἐξεπλάγη ἰδὼν τὸν Χρυσόστομον ν' ἀπαντᾷ ἀντὶ τοῦ Διαμαντοπούλου· οὐδόλως τοῦτο ἤθελεν ἐκπλήξῃ αὐτόν, ἂν ἐγνώριζεν ὅτι ἐδῶ συζητοῦμεν ὅτι ὄχι διὰ τὸν Διαμαντόπουλον οὐδὲ διὰ τὸν Α' καὶ Β' Καθολικόν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἀνυπόστατα παραμύθια, τὰ ὁποῖα ὑποστηρίζουσιν οἱ πάτρωνες τοῦ κ. Λόρενς, ἐπὶ τῇ βάσει Δεξτερείων κειμένων καὶ συζητοῦμεν, ἵνα ταῦτα ἐλεγχθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ φωτὸς καὶ τῆς κριτικῆς καὶ ἔλθωσι καὶ αὐτὰ εἰς τὸ φῶς καὶ πληθυνθῇ ἡ γνῶσις καὶ τὰ ἐννοήσῃ πλέον ὁ κόσμος καὶ οὕτως ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί· καὶ ἐπομένως καὶ ὁ Χρυσόστομος δὲν λαμβάνει ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὰ πρόσωπα, εἴτε Διαμαντόπουλος εἶνε οὗτος εἴτε Λόρενς, ἀλλὰ τὰ πράγματα ταῦτα ἐμελέτησε καὶ κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ πολεμεῖ διὰ τοῦτο ὄχι τὸν Α' οὐδὲ τὸν Β' Καθολικόν, ἀλλὰ τὰς ἰδέας των καὶ τὰς σκέψεις, ἃς θεωρεῖ ψευδεῖς καὶ ἄντικρυς ὕβρεις πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ ὑποστηρίζει πᾶσαν γνώμην, ἣν εὑρίσκει συμφωνοῦσαν πρὸς τὰς περὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος γενομένας εἰλικρινεῖς καὶ ἀληθεῖς ἱστορικάς, θεολογικὰς καὶ ἐπιστημονικάς του μελέτας.

Ἔπειτα δὲ ἐγὼ τοῦτο θεωρῶ ἐπιστημονικὸν τρόπον ἀναιρέσεως τῶν ἰδεῶν τῶν ἀντιφρονούντων, νὰ περιλαμ-

βάνω δηλονότι εἰς τὰς ἀναιρέσεις μου πάντα ὅσα περὶ τοῦ ζητήματος ἐλέχθησαν εἴτε ὑπὸ τοῦ Α' εἴτε ὑπὸ τοῦ Β' ἢ τοῦ Γ' Καθολικοῦ, καὶ ὅλα ἱστορικῶς νὰ τὰ ἐξελέγχω καὶ τὰ βασανίζω καὶ τὰ ἀποδεικνύω ψευδῆ καὶ ἀβάσιμα καὶ ἀνιστόρητα. Τί; ἤθελεν ὁ χαλκέντρος Λόρενς νὰ κάμω καὶ ἐγὼ ὅ,τι ἔκαμεν αὐτὸς καὶ νὰ λέγω καὶ γράφω μὲ ἀξιοθαύμαστον σπουδαιότητα ἐνώπιον τοῦ δημοσίου ὅτι αἱ στῆλαι αὐταὶ αἱ 15 δὲν μ' ἐνδιαφέρουσι διότι ἀντικρούουσι τὰ γραφόμενα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Β' Καθολικός», τοῦ ὁποίου οὔτε δικηγόρος εἶμαι, οὔτε τὸν γνωρίζω;»

Ὁ Α'. Καθολικὸς λέγει προσέτι ὅτι ἐγὼ ὁ κατηγορῶν τοὺς ἄλλους ὡς παραγεμίζοντας τὰ ξένα κείμενα ὑπέπεσα εἰς τὸ ἴδιον ἁμάρτημα καὶ παρεγέμισα τὰ ἰδικά του γραφόμενα καὶ ἀπέδωκα εἰς αὐτὸν τὴν ἰδέαν «ὅτι ἡ Παναγία μετέβη εἰς Ἔφεσον, τὸ ὁποῖον λέγει οὐδαμοῦ τῶν ἄρθρων του ἀνέφερεν αὐτός», αὐτὸς τοὐναντίον ἰσχυρίζεται ὅτι «δὲν δυνάμεθα νὰ σαφηνίσωμεν ἂν ἡ Θεομήτωρ μετέβη εἰς Ἔφεσον ἢ οὔ.» — Εἰς ἀπάντησιν λέγομεν περὶ μὲν τῆς ἀποδιδομένης μας κατηγορίας, ὅτι παραγεμίζω δῆθεν τὰ κείμενα· τοῦτο μὲ ὑπενθυμίζει τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ λόγιον, «τὸ ἕτοιμον εἰς κακίαν, ῥᾴδιον εἰς ὑπόνοιαν», τὸ ὁποῖον πιστεύομεν ὅτι οἱ πάτρωνες τοῦ κ. Λόρενς πολλάκις θ' ἀνέγνωσαν ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ θείου τούτου πατρός. Παραγέμισμα καὶ νοθεία, κ. Λόρενς, θὰ εἴπῃ νὰ ἰσχυρίζησαι ὅτι αὐτολεξεὶ καταχωρίζεις τὰ κείμενα καὶ ὕστερον νὰ παραγεμίζῃς αὐτὰ καὶ τὰ νοθεύῃς ὅπως σοὶ συμφέρει, αὐτὴν τὴν ἐργασίαν

τὴν γνωρίζει θαυμάσια ὁ Β'. Καθολικός, ὅστις ἔγραφε τὸ εὐαγγελιζομένους ἐν τῷ κειμένῳ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων καὶ τὸ ἅπαξ κατώκησαν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου· τὴν σπουδάζεις δὲ βλέπω καὶ σὺ ὅστις ἔκαμες τὸν Δ. Κυριακοῦ νὰ λέγῃ ἀντὶ 44 μ. Χ. τὸ 41 μ. Χ. ὅτι ἔγειναν ὁ διωγμός! Ἐγὼ ἐκ τῶν ὑπὸ σοῦ γεγραμμένων ἐξήγαγον τὸν ΝΟΥΝ, ὅστις ἦτο καὶ εἶνε ὁ ἑξῆς: οἱ μὲν ἄλλοι ἀδελφοί σου νὰ ὑποστηρίζωσιν ὅτι μετέβη εἰς Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης καὶ Μαρία ὁμοῦ, σὺ δὲ νὰ κυμαίνησαι καὶ νὰ ζῇς ἐν διπλῇ ἀμφιβολίᾳ καὶ νὰ λέγῃς ὅτι καὶ μετέβη καὶ δὲν μετέβη» κατὰ τὰς περιστάσεις, ἕως οὗ κατορθώσῃς νὰ πιστευθῇς ὑπὸ τοῦ εὐκαπατήτου κόσμου, ὅτι ἴσως εἶνε ἀμφιβαλλόμενον τὸ ζήτημα· βέβαια ἡ ἀμφιβολία εἶνε δι' ὑμᾶς σωτηρία καὶ καλὸν ἄσυλον, ὅπου νὰ κρυβῆτε καὶ ἀσφαλίσητε ὑμᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἱστορικῶν καταιγίδων καὶ θυελλῶν, αἵτινες ἀπολύονται κατὰ τῶν κεφαλῶν σας· ἀλλὰ μὴ ἀπατᾶσθε, εἰς τὰ πασιφανέστατα ἀμφιβολία δὲν χωρεῖ, καὶ ἡ ἱστορία τοιαῦτα ἄσυλα καὶ κρησφύγετα τὰ παραβιάζει καὶ δὲν ἀρίνει νὰ χύνητε σκότος εἰς τὰ πασιφανέστατα ἱστορικὰ γεγονότα, ὁ δὲ ἀναιρῶν τῶν ἄλλων τὰς στρεβλὰς καὶ ἀνιστορήτους σκέψεις συμφύεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν ΝΟΥΝ τῶν γραφομένων των· ὁ δὲ ΝΟΥΣ τῶν μέχρι τοῦδε γεγραμμένων σου ὁ μυστικὸς μὲν καὶ σιωπῶμενος ἀλλ' αὐτόδηλος καὶ πασιφανέστατος εἶνε ὅτι «ἡ Θεομήτωρ μετέβη εἰς Ἔφεσον»! Δὲν μετεχειρίσθην τὰς λέξεις, ἃς σὺ μετεχειρίσθης, ἀλλὰ τὸν νοῦν τὸν ἀπετύπωσα πιστῶς καὶ ἐπακριβέστατα. Ἐρώτησον σύμπασαν, σύσσωμον τὴν κοινωνίαν ἵνα μάθῃς

καὶ σὺ τί ἐνόησαν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ὑπογεγραμμένων ὑπὸ σοῦ διατριβῶν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ἔπειτα ἂν οὗτος δὲν εἶνε ὁ σκοπὸς καὶ ὁ νοῦς τῶν γραφομένων σου, διατί προτιμᾷς τὸν ἀνύπαρκτον, τὸν νόθον, τὸν πλαστὸν Δέξτερον, ἤτοι τὸ θαυμάσιον τοῦτο βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐχαλκεύθη ἐς τὰ πασίγνωστα χαλκεῖα τῆς Σαραγόσσης κατὰ τὸ 1619 μ. Χ. διατί λέγω προτιμᾷς τὸ τερατῶδες τοῦτο ἀδέσποτον βιβλίον ἀπὸ τῆς γνησίας καὶ αὐθεντικῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ ἱστορικοῦ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου; καὶ διατί ἄλλο τὸ προτιμᾷς εἰμὴ, διότι ἐραντάσθης ὅτι ἐν τοῖς θολοῖς αὐτοῦ ὕδασιν ἠλίευσας δῆθεν τὴν θαυμασιωτάτην μαρτυρίαν καὶ ἐνόμισας ὅτι ἐξησφάλισας καὶ σεαυτὸν εἰς τὴν πεποίθησιν τῶν πατρώνων σου περὶ τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον;

Διατί μόνον κατὰ προτίμησιν πολεμεῖς καὶ ἀντικρούεις μόνον ἡμᾶς τοὺς πολεμοῦντας καὶ ἀντικρούοντας καὶ ματάσσοντας τὴν ψευδῆ ταύτην καὶ πεπλανημένην ὑπόθεσιν τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν Ἔφεσον, φιλεμίαν δὲ λέξιν τιμητικὴν φιλοδωρεῖς καὶ εἰς τὸν Β'. Καθολικόν, ὅστις ἐπὶ πλαστῶν χωρίων στηριζόμενος ὑποστηρίζει καὶ καλὰ per fas et nefas, ὅτι ἡ Θεοτόκος μετέβη καὶ κατῴκησεν ἐπί τινα καιρὸν εἰς τὴν Ἔφεσον; Ἡ προτίμησις αὕτη τοῦ πολέμου σου μόνον κατὰ τῶν πολεμίων οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν λίαν ζηλωτῶν ὑποστηρικτῶν τῆς μεταβάσεως εἰς Ἔφεσον πῶς ἄλλως ἐξηγεῖται κ. Α'. Καθολικέ; Τὸ νὰ λέγητε ὅθεν ὅτι δὲν δέχεσθε ὅτι μετέβη ἡ Θεοτόκος εἰς Ἔφεσον, μᾶς κινεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑποκρίνεσθε.

Ο Α'. Καθολικός, ἂν ἤθελε νὰ εἶναι εἰλικρινὴς καὶ νὰ συζητῇ ἐπιστημονικῶς ἔπρεπεν ἐν πρώτοις ν' ἀποκηρύξῃ καὶ πατάξῃ διαρρήδην καὶ κατηγορηματικώτατα μίαν πρὸς μίαν ὅλας τὰς ἰδέας καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Β'. Καθολικοῦ χωρὶς νὰ φεισθῇ μηδεμιᾶς ἐξ αὐτῶν, διότι ὅλαι ἠντλήθησαν ἐκ βιβλίων νόθων καὶ πλαστῶν καὶ ἐκ χωρίων ἠλλοιωμένων καὶ νενοθευμένων καὶ ψευδῶν· μετὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ σκεφθῇ σοβαρῶς ἂν δύναται ν' ἀναιρέσῃ τὸ ΜΕΓΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ ὅτι ὁ Παῦλος καὶ ὄχι ὁ Ἰωάννης εἶναι ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας· κατόπιν ἔπρεπε νὰ ὑπολογίσῃ ὡς ἑξῆς, ἀφ' οὗ ἱδρυτὴς τῆς ἐν Ἐφέσῳ Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Παῦλος κατὰ τὸ 54 μ. Χ. μεταβὰς τὸ πρῶτον ἐκεῖσε, καὶ ἀφοῦ ὁ Παῦλος διέμεινεν ἐν Ἐφέσῳ καὶ τοῖς πέριξ μέχρι τοῦ 58 μ.Χ. Ὁ δὲ Ἰωάννης καὶ ἕως τότε δὲν ἐράνη εἰς τὴν Ἔφεσον, καὶ ἀφοῦ ἡ Θεομήτωρ ὡς γνωστὸν ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἔνδεκα ἔτη μετὰ τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, ὡς αὐτολεξεὶ τὸ γράφει καὶ τὸ δέχεται καὶ ὁ Α'. Καθολικός, τότε ἔπεται κατ' ἀδήριτον καὶ ἀναπόφευκτον λογικὴν ἀνάγκην, ὅτι καὶ ἡ Θεομήτωρ δὲν εἶδε τὴν Ἔφεσον ποτέ, ποτέ, ἀφ' οὗ ὁ παραλαβὼν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια Ἰωάννης τὸ ὀλιγώτερον ὀλιγώτερον μέχρι τοῦ 58 μ. Χ. δὲν εἶδε καὶ δὲν ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον! οὕτω γνωρίζω ἐγὼ ὅτι σκέπτονται οἱ λογικοὶ ἄνθρωποι, καὶ τὰ Δεξτέρεια κείμενα καὶ βιβλία τὰ ῥίπτουσιν εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων χαρτίων! καὶ οὕτως ἀντὶ νὰ κακίζῃ ἐμέ, διότι εἰσῆλθον εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ δὲν ἀρῆκα μόνον τὸν κ. Διαμαντόπουλον, ἔπρεπε νά μοι εὐχαριστῇ, διότι τῷ

ὑπέδειξα τὴν μόνην ἱστορικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ὁδόν, ἣν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πάτρωνές του ὤφειλον ν' ἀκολουθήσωσιν, ὅπως ἐν συνειδήσει πεισθῶσι καὶ σχηματίσωσι βάσιμον καὶ ἀδιάσειστον πεποίθησιν περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεών των, καὶ τῷ ἐρανέρωσα τὸν ὀρθὸν τρόπον καὶ τὴν μέθοδον, δι' ἧς νὰ δύναται καὶ αὐτὸς καὶ οἱ διδάσκαλοί του δι' ἰδίας αὐτοτελοῦς ἐρεύνης καὶ ἐξετάσεως νὰ μελετήσωσι καὶ νὰ ὁρθάσωσιν εἰς τὰ ἀλάθητα διὰ πάντα ἔχοντα νοῦν καὶ ἀδιάσειστα, ὡς βουνά, ἱστορικὰ συμπεράσματα, εἰς ἃ κατήντησα κἀγὼ ὅτι ἡ Θεοτόκος οὐδέποτε, οὐδέποτε οὐδέποτε εἶδε τὴν Ἔφεσον.

Περὶ τοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον, διὰ τὸ ὁποῖον καὶ πάλιν θέλει νὰ εἴπῃ κἄτι τι ὁ χαλκέντερος ἀλλ' οὐδὲν ἐννοεῖ, τῷ σημειοῦμεν διὰ τελευταίαν φορὰν ὅτι πραγματικῶς περὶ τοῦ σημείου τούτου ἔχει δίκαιον οὗτος διότι ἀκόμη διὰ μελέτης κριτικὰς δὲν εἶνε· πρέπει μόνον νὰ γνωρίζῃ ὁ χαλκέντερος κ. Α' Καθολικὸς, ὅτι ἓν ζεῦγος ὀφθαλμῶν δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ βλέπῃ τις μόνον ἐν τοῖς Δοκιμίοις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστοριῶν τὸ ἐπανῆλθε καὶ νὰ τολμᾷ νὰ λέγῃ ὅτι ὁ δημοσιογραφικῶς συζητῶν «καιροφυλακτεῖ τὰ λάθη τοῦ ἀντιπάλου του, ὅπως τὸν ἀντικρούσῃ». Διὰ ν' ἀντικρούσῃ τις λάθη τοῦ ἄλλου, πρέπει πρῶτον μὲν νὰ ὑπάρχωσι λάθη, δεύτερον δὲ καὶ ὑπάρχοντα νὰ τὰ ἐννοῇ αὐτὸς ὁ ἀντικρούων. Χαριεντιζόμενος ὁ κ. Λόρενς λέγει ὅτι τὸ γραφὲν περὶ τοῦ Β'. καθολικοῦ ὅτι δηλονότι οἱ ἐμοὶ ὑπολογισμοὶ τὸν συσρίγγουσι, εἶνε στέρανοι δι' αὐτὸν πολὺ μεγάλοι, κατερχόμενοι μέχρι τῶν ἀστραγάλων του. Ἀλλ' ἀκόμη οἱ στέρα-

νοι εἶνε πολὺ μακρὰν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σας κ. Λόρενς καὶ διὰ τοῦτο, ὡς καὶ σεῖς τὸ ὁμολογεῖτε μὲ εἰλικρίνειαν ἐπαινετήν, δὲν δύνανται νὰ κρατηθῶσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας καὶ κατέρχονται εἰς τοὺς ἀστραγάλους καὶ τοὺς πόδας σας, δι' οὓς ἴσως ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει ν' ἀρκῆσθε νὰ δέχησθε στεφάνους διὰ τὴν ταχεῖαν φυγήν σας πρὸ ἐπιστημονικῆς συζητήσεως.

Μετὰ ταῦτα πάντα, αἱ ἐρεξῆς στῆλαι ἀφιεροῦνται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λόγων, δι' οὓς προτιμᾷ ὁ Α'. Καθολικὸς τὸν Δέξτερον τοῦ **Καλλίστου**, καὶ εἶνε οὗτοι «α'. διότι ὁ Δέξτερος εἶνε κατὰ χίλια ἔτη προγενέστερος τοῦ Καλλίστου καὶ β'. διότι ὁ Νικηφόρος δὲν εἶνε ἀξιόπιστος». Περὶ τοῦ Δεξτέρου σιγῶ νῦν, διότι περὶ αὐτοῦ θὰ λαλήσω θαυμαστὰ καὶ μοναδικὰ πράγματα αὔριον· τοῦτο μόνον σημειοῦμαι ἐνταῦθα ὅτι ἡ πολλὴ προσπάθεια καὶ ἡ περαιτέρω ἐπιμονὴ τῶν ἐν Χῷ ἀδελφῶν μου διὰ τὸ πλαστὸν Δεξτέρειον βιβλίον εἶνε πλέον δι' ἐμὲ ἡ ἰσχυροτάτη καὶ περιφανεστάτη ἀπόδειξις τῆς ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας καὶ πτωχείας τῶν ἀντιπάλων μου, διότι οὗτοι μὴ υνάμενοι μὲ καμμίαν ἄλλην τιμίαν καὶ γνησίαν μαρτυρίαν νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ὑπόθεσιν, ὑπὲρ ἧς ἀγωνίζονται, ὀχυροῦνται ὄπισθεν ἑνὸς πλαστοῦ καὶ νόθου βιβλίου, τοῦθ' ὅπερ δὲν τιμᾷ οὔτε τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν οὔτε τοὺς ἀντιπάλους μου. Ἀλλὰ περὶ τούτου αὔριον. Περὶ τοῦ Καλλίστου, ὃν τώρα ἀπορρίπτει ὁ Α'. Καθολικὸς ὡς μὴ ἀξιόπιστον τὸν ὑπενθυμίζω ὅτι εἰς τὴν προτέραν του διατριβὴν τὸν ἐδέχθη ὡς δόκιμον συγγραφέα. Ἡ δὲ λεπτὴ ἀπάντησις τοῦ λεπτοῦ κ. Λόρενς, ἣν ἐγὼ δὲν ἤ-

μην εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσω πρότερον, ὅτι ἐκ λεπτότητος ἐδέχθη δόκιμον τὸν Κάλλιστον ὁ Α' Καθολικὸς ἵνα μὴ ἐκληρθῇ φανατικός, καὶ πάλιν δι' ἐμὲ εἶνε ἀκατανόητος· διότι ἡ ἐπιστημονικὴ μελέτη τοιαύτας λεπτότητας δὲν γνωρίζει· ἡ ἀλήθεια μάλιστα εἶνε πικρά, ὡς σύμπαντες τὸ ὁμολογοῦσι· καὶ ὅστις εἰς τὰς ἱστορικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς μελέτας του προβαίνει μὲ τοιαύτην λορέντειον λεπτότητα, οὗτος δέον νὰ χαιρετᾷ μόνον μακρόθεν τὴν ἐπιστήμην! Ὅστις λέγει ἕνα συγγραφέα σήμερον δόκιμον καὶ αὔριον μὴ ἀξιόπιστον ἐκ λεπτότητος, οὗτος προτιμότερον θὰ κάμῃ ἀρεὶς ἡσύχους τὰς Μούσας, ὧν ὁ ποὺς εἰς οὐδένα ὑποκριτικὸν κόθορνον δύναται νὰ ἁρμοσθῇ, νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς κενολόγου σοριστικῆς!

Ἀλλὰ τοῦτο μὲν χαρίζομεν εἰς τὸν χαλκέντρον, ἐκεῖνα ὅμως, τὰ ὁποῖα δὲν τῷ χαρίζομεν εὐκόλως εἶνε τὰ ἑξῆς: Ὁ Κάλλιστος γνωρίζων ὁ ἄνθρωπος ὅτι θὰ ἔλθωσιν οἱ μεταγενέστεροι, οἵτινες θὰ εἴπωσι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἔγραψε καὶ τινα μυθώδη, ἰδοὺ μετὰ πόσης ἀκριβολογίας ἐλάλησε περὶ τοῦ ἐν Σιὼν οἴκου τῆς Θεοτόκου· γράψας ΣΥΝΗΝ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΗ ΜΗΤΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΑΤΑ ΣΙΩΝ ΟΙΚΩ ΑΥΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΚΥΡΙΟΝ ΕΚΔΗΜΙΑΣ ΑΥΤΗΣ ἔπειτα ἐν Ἀσίᾳ γενόμενον εὐαγγελίσασθαι τὸν Χριστὸν (Ἐκκλ. Ἱστορ. Καλ. Β'. μβ'.), προέταξε τὸ ΙΣΤΟΡΗΤΑΙ, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὡς καὶ ὁ κ. Α'. Καθολικὸς δέχεται πλέον= τὸ παραδεδομένον ὑπὸ τῆς ἱστορίας, ὅτι ἡ ἱστορία παρέδωκε ταῦτα ὡς βεβαίαν εἴδησιν. Δὲν ἐραντάζετο ὅμως ὁ Κάλλιστος ὅτι κατὰ τὸ 1896 θ' ἀνεφαίνετο ἐν Σμύρνῃ

κάποιος κ. Λόρενς, ὅστις νὰ ζητῇ καὶ νὰ λέγῃ «ὅτι ὤφειλεν ὁ Κάλλιστος ὡς ἀξιόπιστος συγγραφεὺς ν' ἀναφέρῃ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱστορικῶν, παρ' ὧν ἤντλησε τὴν βεβαίαν ταύτην εἴδησιν». Τοῦτο εἶνε πρωτοφανὲς καὶ ἐντελῶς γελοῖον! Ἄλλως ἂς μοι εἴπῃ ὁ Α'. Καθολικὸς ἂν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Ξενοφῶν, οἱ πατέρες οὗτοι τῆς ἱστορίας, ἀναφέρουσι καὶ αὐτοὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱστορικῶν ἢ τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων, παρ' ὧν ἤντλησαν τὰς βεβαίας ἱστορικάς των εἰδήσεις! Δι' αὐτὰ καὶ αὐτά σου, κ. Λόρενς, γελῶσι καὶ τῶν δημοτικῶν παρ' ἡμῖν Σχολείων οἱ μαθηταί!

Ζητεῖτε νὰ σᾶς εἴπω τοὺς συγγραφεῖς, ἐξ ὧν ἤντλησε τὴν βεβαίαν ταύτην εἴδησίν του ὁ Νικηφόρος. Ἀλλὰ τὴν ἀπάντησιν εἰς σεαυτὸν ἠναγκάσθητε νὰ δώσητε μόνος τὴν ἐπαύριον. Τὴν ἤντλησεν παρὰ τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ, ὅστις ἐγεννήθη τῷ 676 καὶ ἀπέθανε περὶ τὰ μέσα τῆς ἑπομ. ἑκατονταετηρίδος καὶ ὁ ὁποῖος φανερὰ, φανερὰ εἶπεν ὅτι «Ἡ Ἱερουσαλὴμ ΠΕΦΗΝΕΝ ἐνδιαίτημα τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς μετάγε τὴν τοῦ υἱοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναροίτησιν».

Ἐν τῇ πρώτῃ μου διατριβῇ εἶπον ὅτι «σαφέστατα καὶ καθαρώτατα» ὁ θεῖος Δαμασκηνὸς ὁρίζει ποῦ καὶ ποῖον ἦτο τὸ ἐνδιαίτημα καὶ ἡ κατοικία τῆς Παρθένου. Ἐνόμιζον ὅτι ἀποτείνομαι εἰς κόσμον γνωρίζοντα γράμματα καὶ ἐννοοῦντα τί σημαίνει τὸ ΠΕΦΗΝΕ, καὶ διὰ τοῦτο καίτοι ἀραιοῖς καὶ μεγάλοις, οὐχὶ δὲ συκροτάτοις γράμμασι, ὡς μετ' εὐσυνειδησίας λέγει ὁ Λόρενς, ἐσημείωσα τὸ πέφηνε, ὅμως δὲν προέβην καὶ εἰς τὴν ἐξήγησίν του. Ποῦ

νὰ φαντασθῶ ἐγὼ ὅτι ὁ χαλκέντερος οὗτος, ὁ τιμῶν τὰς Σχολὰς ἐν αἷς ἐμαθήτευσεν, ὁ καταναλώσας τὸν βίον μετὰ Γραμματικῶν καὶ Λεξικῶν, ἅτινα μόνον καθ' ὕπνους θεᾶται, θὰ ἠγνόει τὴν σημασίαν τοῦ πέφηνε, καὶ θὰ ἦτο τόσον ὀκνηρός, ὥστε μηδὲ ἓν Ἑλληνικὸν Λεξικὸν ν' ἀνοίξῃ καὶ ἴδῃ τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος, καὶ ἀφοῦ μάλιστα προὐτίθετο νὰ γράψῃ περὶ αὐτοῦ καὶ δημοσίᾳ ἐν τῇ βριθούσῃ Ἑλλήνων λογίων Σμύρνῃ, θὰ εἶχε τὴν μοναδικὴν τόλμην νὰ παραπέμπῃ καὶ εἰς ὅλα τοῦ κόσμου τὰ λεξικά!! «ὅρα ὅλα τὰ Λεξικά»! «τὸ ΠΕΦΗΝΕ εἶνε ἴσον, λέγει ὁ χαλκέντερος τῷ νενόμισται!! «καὶ ὄχι ὡς ἐγὼ καθαρώτατα καὶ σαφέστατα τὸ ἐννοῶ ἀντὶ τοῦ ΕΣΤΙ»! «καὶ ὅρα καὶ πάλιν ὅλα τὰ Λεξικά!» λέγει καὶ νομοθετεῖ ὁ Φιλόλογος! Βαβαί! Τῇ ἀληθείᾳ τὰ ὑπὸ τοῦ χαλκεντέρου τερατολογούμενα κατάπληξιν ἀληθῆ προὐξένησαν· οὐδέποτε ἀνέμενον ἔστω καὶ παρὰ μὴ τελειοροίτου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἄγνοιαν τῶν στοιχειωδεστάτων τύπων τῶν ῥητῶν! μὴ αἰσχυνόμενος νὰ παραπέμπῃ εἰς πάντα τὰ Λεξικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης διατείνεται ὅτι τὸ πέφηνε τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ μέσος παρακείμ. τοῦ ῥαίνω ἰσοδυναμεῖ τῷ «ΝΕΝΟΜΙΣΤΑΙ»!

Πρὸς τὰ ἄμουσα ταῦτα κλαυθμυρίσματα τῆς νηπιαζούσης Μούσης τοῦ χαλκεντέρου Καθολικοῦ ἀντλήσαντος καὶ ἐδῶ ἐκ θολερᾶς πηγῆς, οὐχὶ δὲ ἐκ λεξικοῦ τινος (ἐνῷ σύμπαντα συκοφαντεῖ) ἢ διδασκάλου του ποτὲ ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Σχολῇ, τὴν γελοίαν ταύτην παρατήρησίν του, ἀντιπαρατηροῦμεν ὅτι τὸ ΠΕΦΗΝΑ εἶνε μεταβ. παρακ.

τοῦ φαίνομαι (=εἰμὶ δῆλος, φανερὸς) καὶ σημαίνει τὸ ΠΕΦΗΝΑ=γέγονα δῆλος, ἀποδεδειγμένος εἰμί, πρβλ. «ταῦτα πέφηνε» (=ταῦτα δῆλα γεγόνασι, φανερά εἰσιν, ἀποδεδειγμένα εἰσίν), «ἐσθλὸς πεφηνὼς» (= αὐτὸ τῷ «γεγονὼς ἐσθλός»), «πολέμιος πεφηνὼς» (=declaratus hostis, ὡς τὸ ἐξηγεῖ ὁ Ἐρρῖκος Στέφανος ἐν τῷ λεξικῷ του), «σοῦ πεφηνότος», «κρείττους πεφήνασι» (=extiterunt meliores, κρείττους ἀποδεδειγμένοι εἰσί). Τὸ δὲ πέφνα (=extiti δηλ. γέγονα δῆλος, ἀποδεδειγμένος, φανερός). Τὸ πέφνε μόνον παρὰ τοῖς Κάφροις καὶ τοῖς Αἰθίοψιν οὐχὶ δὲ καὶ τοῖς Ἕλλησιν εἶνε δυνατὸν νὰ σημαίνῃ ποτὲ νενόμισται, ὡς ὑπὸ τοῦ χαλκεντέρου Καθολικοῦ νενόμισται. Τοῦτο γνωρίζουσι τῶν δημοτικῶν αὐτῶν Σχολείων οἱ μαθηταὶ ἐκτὸς τοῦ μουσοτραφοῦς Λόρενς καὶ τῶν πατρώνων του. Ἀλλ' οὗτοι ἂς ἀνοίξωσιν ὅλα τοῦ κόσμου ὅλου τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου τὰ ἑλληνικὰ λεξικά, ἂς ἀνοίξωσι τὸ μέγα λεξικὸν τοῦ Ἐρρίκου Στεφάνου εἰς τὴν λέξιν φαίνω ἵνα ἴδωσι τὸν παρακείμενον πέφνα καὶ πέφνε πῶς τὸν ἐξηγεῖ =declaratus, extiti, δῆλος, φανερός, ἀποδεδειγμένος γεγονώς· ἂς ἀνοίξωσι τὸ λεξικὸν τοῦ Γαζῆ, τοῦ Σακελλαρίου καὶ τοῦ Βυζαντίου καὶ θὰ πεισθῶσι πλέον ὅτι ὅλα, μηδὲ ἑνὸς ἐξαιρουμένου, τὰ λεξικὰ γράφουσιν ὅτι τὸ ΠΕΦΗΝΕ σημαίνει ὅ,τι ἀνωτέρω ἐγράψαμεν· ὁ Βυζάντιος μάλιστα, τὸ προχειρότατον τοῦτο ἑλληνικὸν λεξικόν, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε καὶ ὤφειλε ν' ἀνοίξῃ ὁ χαλκέντερος διὰ τὴν ἄγνοιάν του Α'. Καθολικός, αὐτολεξεὶ προστίθησι καὶ τάδε: «ἰδιαίτατα εἰς τὸν μέσον παρακείμενον (πέφνα) σημαίνει εἶμαι,

ὑπάρχω, ἀπεδείχθη ὅτι εἶμαι» καὶ λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ ΕΣΤΙ φανερός, δῆλος γεγονώς· παραπέμπομεν ὅλην τὴν περὶ τὸν Λόρενς θαυμασίαν πλειάδα νὰ ἴδωσι καὶ τὸ τρίτομον ἑλληνικὸν λεξικὸν τοῦ Pape, τὸ ὁποῖον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων γλωσσικῶν ἐρευνῶν ἐπεξειργασμένον, εἶνε τὸ τελειότατον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης λεξικόν, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε εἰς θέσιν ἀκόμη οὔτε ὁ Λόρενς οὔτε οἱ περὶ αὐτὸν σοφοὶ νὰ ἐννοῶσι. Πρὸς περισσότερον δὲ ρωτισμὸν τοῦ χαλκεντέρου μας ὑπομιμνήσκομεν αὐτὸν καὶ τοῦτο: ὅτι τὸ φαίνομαι ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ «εἰμὶ δῆλος» ἔχει τοὺς ἑξῆς μόνον χρόνους: ἐφαινόμην, φανήσομαι, ἐφάνην, πέφνα. Τίς δ' ἀγνοεῖ, πλὴν τοῦ μουσοτραφοῦς καὶ χαλκεντέρου Λόρενς, καὶ τὸ μυριόλεκτον ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς διαλόγοις ἐπὶ καταφατικῶν ἀποκρίσεων φαίνεται (=εἶνε φανερόν, βέβαιον ὅτι οὕτως ἔχει); ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἂν ἠγνοεῖτο ὑπό τινος, θὰ ἦτο συγγνωστόν· διὰ τὸ πέφνα ὅμως οὐδείς ποτε περιέμενε τόσην ἀμάθειαν, οὐδὲ τόσην ὀκνηρίαν, οὐδὲ τόσην τόλμην νὰ παραπέμπῃ «ὅρα ὅλα τὰ λεξικά», ἀφοῦ ὅλα τὰ λεξικά, ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὁποίων συντρίβεσαι σήμερον ὡς καλάμη ἀχύρου, κ. Λόρενς, ἰδιαιτέρως παρατηροῦσιν ὅτι εἶνε ἁπλοῦν ὑπαρκτικὸν ΕΣΤΙ μετὰ ἐντονωτέρας δυνάμεως καὶ σημασίας καὶ οὐδέποτε ἔχει σημασίαν δοξαστικήν, οὐδέποτε δὲ καὶ παρ' οὐδενός, ἐκτὸς ὑπὸ μόνου τοῦ κ. Λόρενς, ἐλήφθη ἐπὶ παθητικῆς διαθέσεως καὶ εἶνε ἴσον τῷ νενόμισται=ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων!! Ταλαίπωροι Μοῦσαι! Αὕτη ἡ ψηλαφητή, ἡ τερατώδης, ἡ πρωτάκουστος ἐν Σμύρνῃ χαλκέντερος ὄντως ἀμάθεια, ἡ ἔχουσα ἴσην καὶ τὴν θρα-

σύτητά της, δὲν σᾶς φαίνεται ὅτι εἶνε δίκαιον καὶ πρέπον νὰ μὴ μείνῃ ἄνευ στεφάνων;

Λοιπὸν κατὰ ταῦτα τὸ χωρίον τοῦ Δαμασκηνοῦ «Ἱερουσαλὴμ ἡ μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν ΠΕΦΗΝΕΝ ἐνδιαίτημα τῆ Θεοτόκου» ἐξηγητέον οὕτω καὶ ὄχι ἄλλως καὶ διαφόρως· «Ἡ Ἱερουσαλὴμ ἡ μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐνδιαίτημα τῆς Θεοτόκου **ἀποδέδεικται** ἢ λατινιστὶ (ἂν ἐννοῇ λατινικὰ ὁ κ. Λόρενς, διότι καὶ περὶ τούτου ἀμφιβάλλω, ἀφ' οὗ βλέπω καὶ αὐτὸν τὸν πολυμαθέστερον τοῦ Λόρενς Β' Καθολικὸν νὰ ἐξηγῇ τὸ περιλάλητον aliquando habitaverunt = τῷ ἄπαξ κατώκησαν, ἐνῷ τὸ aliquando σημαίνει = ἐπί τινα χρόνον καὶ aliquando habitaverunt ἐπί τινα χρόνον κατῴκησαν (ὡς ἐγὼ ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τὸ ἡρμήνευσα, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν προσέσχον), ἢ λατινιστὶ Domicilium Deiparae Declaratum est, εἶναι τὸ ἀποδεδειγμένον ἐνδιαίτημα, τὸ πασίγνωστον, τὸ φανερόν, τὸ δῆλον γεγονὸς καὶ ὑπάρχον ἐνδιαίτημα καὶ ὁ οἶκος τῆς Θεοτόκου.

Ὥστε ἂς μὴ ἀπορῇ διὰ τὸν κ. Χ. ὁ χαλκέντερος, ὅτι τὸ χωρίον τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐκλαμβάνει σαφέστατον καὶ καθαρώτατον, ἂς ἀπορῇ διὰ τὴν ὀκνηρίαν του, νὰ μὴ ἀνοίξῃ ὁ εὐλογημένος μηδὲ **ἓν λεξικόν,** καὶ νὰ παραπέμπῃ εἰς **ὅλα!** Ἂς μὴ τολμᾷ δὲ καὶ περὶ τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ νὰ γράφῃ, ὅτι καὶ οὗτος «δὲν ἐγνώριζέ τι θετικὸν περὶ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Θεοτόκου»! διότι τοῦτο μᾶς ἀναγκάζει νὰ κάμωμεν τῷ χαλκεντέρῳ μας μίαν πολὺ πικρὰν παρατήρησιν, ἣν ἐπὶ τοῦ παρόντος σιωπῶμεν.

Προλαβὼν ὁ Α'. Καθολικὸς μᾶς εἶπεν ὅτι «κατ' αὐτὸν σχίσμα δὲν ὑπάρχει», ὅτι θεωρεῖ τὸ ζήτημα οὔτε ὀρθόδοξον, οὔτε καθολικόν, οὔτε προτεσταντικόν, ἐδῶ δὲ μᾶς λέγει «ὅτι ἂν αἱ ἀνασκαφαὶ φέρωσιν εἰς φῶς τεκμήριόν τι ἐκ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς περικλειομένων, θὰ πιστεύσῃ πλέον εἰς τὸν οἶκον, ἀφ' οὗ κοινὸν συμβούλιον Ὀρθοδόξων καὶ Καθολικῶν, ὄχι μόνον Καθολικῶν, δεόντως ἀπορανθῇ»!! Ἑκάστη λέξις εἶνε καὶ μία μωρία! Πρῶτον κατ' αὐτὸν σχίσμα δὲν ὑπάρχει· τοῦτο τὸ λέγει βέβαια ἐκ λεπτότητος, ἵνα μὴ ἐκληρθῇ δῆθεν φανατικός! Πραγματικῶς κατ' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει καὶ γλῶσσα ἑλληνική, διότι δὲν τὴν ἐννοεῖ, ὡς τὸ ἀπέδειξαν αἱ σοραί του παρατηρήσεις καὶ περὶ ἄλλων μὲν πολλῶν, ἀλλὰ κυρίως περὶ τοῦ ΠΕΦΗΝΕ· κατ' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει καὶ ἱστορία, διότι τὰς γνωριμίας του ἔχει! μετὰ τοῦ Δεξτέρου καὶ ἀπὸ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ χρονολογικοὺς ὑπολογισμοὺς οὐδὲν ἐννοεῖ· οὐδὲν παράδοξον ὅθεν ὅτι κατ' αὐτὸν καὶ σχίσμα δὲν ὑπάρχει. Δεύτερον λέγει ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶνε οὔτε Ὀρθόδοξον οὔτε Προτεσταντικὸν οὔτε Καθολικόν! καὶ ὅμως οἱ Προτεστάνται γελῶσι καὶ καγχάζουσιν, οἱ Ὀρθόδοξοι θλίβονται καὶ δακρύουσι καὶ μόνοι οἱ Α. καὶ Β'. Καθολικοὶ καὶ οἱ πάτρωνες καὶ πατέρες καὶ ὁμόρρονές των σεμνύνονται ὅτι ὡς οἱ Ἄγγλοι, οἱ Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ ἀνεκάλυψαν τὰ ἐρείπια τῶν Δελφῶν, τῆς Ὀλυμπίας, τῶν Μυκηνῶν κλπ. οὕτω καὶ αὐτοὶ ἀνεκάλυψαν διὰ τῶν ὁραμάτων τῆς Ἐμερίκ, τοῦ Ἀββᾶ Εὐσταθίου καὶ τῶν Λαζαριστῶν πατέρων τὸν οἶκον τῆς μηδέποτε ἰδούσης τὴν Ἔφεσον Θεομήτορος! Ἴσως κανεὶς ἄλλος Εὐ-

στάθιος «φέρη εἰς φῶς καὶ τεκμήριόν τι ἐκ τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς περικλειομένων» δι' ἐπὶ τόπου ἀνασκαφῶν, ἵ σως δηλονότι ἀνακαλυφθῇ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν κανέν σανδάλιον τῆς Θεομήτορος κανὲν τριβλίον, καμμία ἡλακάτη, κανὲν περιδέραιον καὶ οὕτως, ἐρχομένων εἰς φῶς τῶν θαυμασίων τούτων τεκμηρίων τῶν περικλειομένων ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῆς γῆς, θὰ πιστεύσῃ καὶ ὁ Λόρενς καὶ ὅλος ὁ κόσμος διὰ τὸν οἶκον ! ! ὅσον ὅμως ἀφορᾷ εἰς τὸ συμβούλιον τὸ κοινὸν τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Καθολικῶν καὶ ὄχι μόνον Καθολικῶν, τὸ ὁποῖον δεόντως θ' ἀποφανθῇ· ἐκ μέρους ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων λέγω, ὅτι οὗτοι ἀπὸ τοῦδε διαμαρτύρονται ὅτι δὲν θὰ λάβωσί ποτε μέρος εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ! ! ! «Ἐπὶ 19 αἰῶνας, λέγει ἐρεξῆς ὁ χαλκέντερος, τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη» ! «καὶ ἄνδρες σοφώτεροι τοῦ Χ. ὄχι μόνον στήλας ἀλλ' ὀγκώδη συγγράμματα ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου συνέταξαν». Εἰς τὰ θαυμάσια ταῦτα καὶ μετὰ σοβαρότητος λεγόμενα ψευδολογήματα τοῦ χαλκεντέρου μας θὰ δώσωμεν τὴν ἀπάντησιν εὐθὺς κατωτέρω.

Ἤδη ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ διαθρυληθὲν σύγγραμμα τοῦ Δεξτέρου, περὶ τοῦ ὁποίου τόσος ἐγένετο πάταγος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τόσων ἡμερῶν ζητῶ καὶ μόλις προχθὲς ἠξιώθησαν νὰ ἴδωσιν αὐτό (!) οἱ ὀφθαλμοί μου.

Ἡ ἀγωνία, μεθ' ἧς προσεδόκων τὸ σύγγραμμα τοῦτο τὸ ΑΝΥΠΑΡΚΤΟΝ, τὸ ΝΟΘΟΝ καὶ ΠΛΑΣΤΟΝ, πολὺ μ' ἐβασάνισεν, ἐπιεικεῖς μου ἀναγνῶσται, διότι ἐκ τοῦ σημείου τούτου μονονουχὶ ἐξηρτήθη ὅλη ἡ συζήτησις· ἐρίσον μάλιστα ἔβλεπον τὴν τόλμην, μεθ' ἧς μὲ

προεκάλει ὁ χαλκέντερός μου ἀντίπαλος, ἵνα βλέπων τὸ σύγγραμμα τοῦ Φλαβίου Δεξτέρου καὶ τὰς ἐν αὐτῷ αἰτηθείσας ὑπ' ἐμοῦ πληροφορίας κατὰ τὰς ρητὰς ὁμολογίας καὶ διαβεβαιώσεις τοῦ Β'. Καθολικοῦ «ὁμολογήσω συνῳδὰ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ ὑπεσχεμένοις ὅτι θὰ ὁμολογήσω τὴν σοφίαν τῶν ἀντιπάλων μου θὰ θαυμάσω τὴν εἰλικρίνειαν ἐν ταῖς μελέταις των, ἔστω καὶ ἂν αἱ γνώσεις των ἀντλῶνται ἐκ νόθων καὶ πλαστῶν βιβλίων ! καὶ ἴσως ἀρχήσω κἀγὼ τότε νὰ πείθωμαι περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν μου !» καὶ ἐφ' ὅσον ἡ αὐτὴ πρόσκλησις ἔβλεπον ὅτι ἐπανελαμβάνετο μετὰ θρασύτητος ἀκατανοήτου ὑπὸ τοῦ κ. Λόρενς, ὅστις καὶ καλὰ ἔγραφεν αὐτολεξεὶ καὶ ἐζήτει καὶ ἔλεγεν ὅτι «θὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ ὁμολογήσω ἐνώπιον συμπάσης τῆς κοινωνίας καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ὑπόσχεσίν μου τὸ ἐσφαλμένον τῶν σκέψεων καὶ ὑπολογισμῶν μου.» ὤ ! τότε ἡ ἀγωνία μου δὲν εἶχεν ὅρια !

Εὐλογητὸς ὁ Θεός ! ἐνῷ στρατιὰ ὅλη θεολόγων κατ' ἐμὴν πρόσκλησιν ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἁρμονίας», ἵνα δι' ἐπισήμου πρακτικοῦ ἀποκαλυφθῇ εἰς τοὺς ἐν ἀγωνίᾳ ἀποκαραδοκοῦντας ἀναγνώστας μου ἡ ἀλήθεια, φωνὴ τίς ὁ ψευδόμενος καὶ παραπλανῶν τὸ δημόσιον φρόνημα, τίς ὁ ἁλιεύων ἐν θολοῖς ὕδασι καὶ ἐκ βιβλίων ἀνυπάρκτων καὶ οὕτως ὑποστῇ τὸν κοινωνικὸν θάνατον ἐκεῖνος ἢ ἐγώ· ἐν ᾧ χθὲς τοῦτο ἐμελετᾶτο, αἴφνης ἦλθέ μοι εἴδησις ἐκ μέρους τῆς διευθύνσεως τῆς «Ἀληθείας», ὅτι ὁ κ. Λόρενς ἠγαθύνθη νὰ καταθέσῃ ἓν βιβλίον ὀγκωδέστατον εἰς τὰ γραφεῖά των, συνοδευόμενον

ὑρ' ἑνὸς ἐγχειριδίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ.

Ἔσπευσα αὐθωρεί, ὡς ἡ διψῶσα ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τοῦ βιβλίου τούτου, ἃς ἐνόμιζα καὶ ἐραντζόμην μετὰ τὰ τόσα περὶ αὐτοῦ διαλαληθέντα διαυγεῖς καὶ καθαρωτάτας· ὁποία δὲ ὑπῆρξεν ἡ κατάπληξις καὶ ἡ σύγχυσίς μου, ὅτε ἀντὶ τοῦ βιβλίου τοῦ Δεξτέρου καὶ τῶν ὑδάτων τῶν διαυγῶν εὗρον ἕνα θολὸν θολώτατον χείμαρρον, ἓν ἕλος μολυσματικόν, ὁπόθεν ἀναδίδονται ἀναθυμιάσεις, πνίγουσαι τὸ πνεῦμα καὶ θανατοῦσαι τὴν ψυχήν!! Τοῦτο θὰ δείξῃ ἡ ἀνάλυσις τοῦ βιβλίου.

Τὸ ἐπιδοθὲν ἡμῖν βιβλίον εἶνε ὀγκωδέστατος τόμος ἐκ 1447 σελ. λατινιστὶ γεγραμμένος, φέρων τὴν ἐπιγραφήν: Χρυσῆ περίληψις τῶν ἐγκωμίων τῆς Παρθένου Μαρίας, τῆς Θεοτόκου τῆς ἀσπόρως συλλαβούσης, ἐν ᾗ περιλήψει εὕρηνται πάντα τὰ ἐν ταῖς Ἁγίαις Γραφαῖς, τοῖς συγγράμμασι τῶν πατέρων ταῖς συνοδικαῖς ἀποφάσεσι, ταῖς διατάξεσι τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων καὶ ἄλλοις ἐνδόξοις βιβλίοις σοφῶν γραφέντα ἱστορικῶς καὶ χρονολογικῶς διατεταγμένα. Πρὸς δὲ περιλαμβάνει ὁ τόμος μνημεῖα ἁγιογραφικά, λειτουργικά, θεολογικὰ καὶ ἀσκητικά, ἐγκωμιαστικά, παραινετικά, δι' ὧν ἀποδείκνυται καὶ πιστοῦται τὸ Καθολικὸν δόγμα περὶ τῶν ὑπερόχων ἀρετῶν, τῆς λατρείας, τῆς μεσιτείας καὶ τῶν ἐπαίνων τῆς ἁγιωτάτης Παρθένου Θεοτόκου, Τὸ χρυσοῦν τοῦτο ἔργον ὠφελιμώτατον ὂν πᾶσι τοῖς εὐσεβέσι λατρευταῖς

τῆς Θεοτόκου, τοῖς κήρυξι τοῦ θείου λόγου, τοῖς ποιμέσι, τοῖς ἑρμηνευταῖς τῆς Ἁγ. Γραφῆς, τοῖς κατηχηταῖς προσεφώνησε.

Τῷ ἐξοχωτάτῳ S. R. E. Καρδιναλίῳ Μορλὸτ, Ἀρχιεπισκόπῳ τῶν Παρισίων ὁ ἐπιμελῶς συλλέξας ταῦτα διατάξας διατριβαῖς τε καὶ σημειώσεσι πλουτήσας καὶ εἰς 5 διελὼν μέρη.

Ἰωάννης Ἰάκωβος Βουρασσέ.

Τὸ βιβλίον τοῦτο προαγγελθὲν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: Βιβλίον περὶ τῆς Θεοτόκου Μαρίας καὶ τῶν υἱῶν αὐτῆς ἐξέδωκεν ὁ Migne ἐκδότης τῆς Καθολικῆς τοῦ κλήρου βιβλιοθήκης, δηλ. τῶν συγγραμμάτων τῶν ἀναφερομένων εἰςπάντας τοὺς κλάδους τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπιστήμης.» Αὐτὴ εἶνε ἡ ὅλη ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ ἐπιδοθέντος ἡμῖν τόμου τούτου τῆς πολυτίμου (!) καὶ χρυσῆς (!) συγγραφῆς τοῦ Βουρασσὲ ἥτις διήρηται εἰς δύο μέρη: Α'. Θεολογικὰ ὑποκείμενον ἔχοντα τὴν Μαρίαν (Mariana theologica) καὶ Β'. Πολεμικὰ ὑποκείμενον ἔχοντα τὴν Μαρίαν (Mariana polemica). Τὸ πρῶτον μέρος περιλαμβάνον πολλὰς ἀποδεικτικὰς θέσεις (quaestiones) πραγματεύεται γενικῶς περὶ τῆς παρθένου Μαρίας μετὰ τὴν Ἀνάληψιν, εἰδικώτερον δέ

1) Περὶ τῶν ἔργων τῆς Παρθένου Μαρίας μετὰ τὴν ἀνάληψιν καὶ δὴ ἄρθρ. α'ον) Ἡ Παρθένος ὑπῆρξεν ἀχώριστος σύντροφος τοῦ Ἰωάννου;

Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς θέσεως ταύτης (1α puaestio) ὁ Βουρασσὲ παρατίθησι τὸ γνωστὸν χωρίον τοῦ Εὐαγγελι-

στοῦ Ἰωάννου «ἔλαβεν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια» καὶ τὸν Φλάβιον Δέξτρον (ἄνευ οὐδεμιᾶς παραπομπῆς). Ἡ δὲ τρίτη ἀπόδειξις ἐκ τῶν εἰκότων λαμβανομένη στηρίζεται ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ Ροβέρτου διαληφθέντων, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἦν ὁ προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ.

Μετὰ τὴν θετικὴν ἀπόδειξιν ἕπεται ἡ ἀρνητικὴ τῆς quaestio ἀπόδειξις διὰ τῆς ἀναιρέσεως τῶν προλαμβανομένων ἐνστάσεων· καὶ 1ον ἔνστασις δύναται νὰ γεννηθῇ ἐκ τοῦ χωρίου τῶν Πράξεων «ἀκούσαντες οἱ Ἀπόστολοι ὅτι Σαμάρεια δέδεκται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην». Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ Παρθένος οὐκ ἦν μετὰ τοῦ Ἰωάννου, διότι ἄλλως θὰ ἠκολούθει αὐτόν· ἀλλ' ὁ venerabilis Vedas ἀντιτάσσει εἰς τὴν ἔνστασιν, ὅτι ἐνίοτε ἀπεμακρύνετο τῆς Θεοτόκου ἐπὶ μικρὸν χρόνον, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Χριστὸς πολλάκις διέτριψε μόνος ἐν τῷ ὄρει! οὕτω καὶ ὁ Ἰωάννης πορευθεὶς εἰς Σαμάρειαν καὶ διδάξας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα· 2α ἔνστασις, ἡ διηνεκὴς συμβίωσις τῆς Παρθένου μετὰ τοῦ Ἰωάννου ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ πονηρὰς ὑπονοίας (sinistramsu spicionem)!!! ἁπαντ. τὴν διηνεκῆ τῆς Θεοτόκου μετὰ τοῦ Ἰωάννου κοινωνίαν μαρτυροῦσι πάντες οἱ πατέρες (!!)· ἔπειτα γνωστὸν ὅτι πολλαὶ γυναῖκες ἠκολούθουν τοὺς ἀποστόλους· ὥστε οὐδεμία ῥαῦλη ὑπόνοια ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ, ἂν ἡ Μαρία ἠκολούθει τὸν Ἰωάννην εἰς τὰ ταξείδιά του διὰ τὴν ἐγνωσμένην αὐτῆς ἁγνείαν.

Ἄρθρ. β'.) Ἡ παρθένος Μαρία ἦν μετὰ τοῦ Ἰωάννου ἐν Ἐφέσῳ;

Ὅτι ἦν ἐν Ἐφέσῳ ἀποδεικνύουσιν ἡ ὁμόφωνος μαρτυρία τῶν πατέρων τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου ἐν τῇ πρὸς τὸν κλῆρον τῆς Κων)πόλεως γραφείσῃ ἐπιστολῇ (ἐδῶ ὑπάρχει τὸ πασίγνωστον πλέον ἐκεῖνο χωρίον «ἔνθα ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία» καὶ λατινιστὶ in qua Joannes Theologus et deipara Virgo sancta Maria μετὰ τῆς πλαστογραφίας καὶ ὑποβολιμαίας ῥάσεως, quandoque incoluerunt)· δεύτερον μαρτυρεῖ ὁ θαυμάσιος Δέξτρος (οὐδεμία καὶ πάλιν παραπομπὴ εἰς τὸν Δέξτρον) ὁ Βαρώνιος, ὁ Ἰωάννης ὁ ἐκ Λαπίδης, ὁ Φαρέολος, ἡ Μαρία ἡ Σεβαστὴ Maria Augusta, ὁ Ῥενάουδος» κλ.

Ἐν τῇ θολερᾷ ταύτῃ πηγῇ, ἥτις καλεῖται χρυσῆ περίληψις τῶν ἐγκωμίων κτλ. καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἤντλησαν τὰ συναξάρια αὐτῶν οἱ Α'. καὶ Β'. Καθολικός, τὰ κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν προσκρούοντα πελώρια τερατουργήματα οὐ μόνον τοῦ Β'. ἀλλὰ προπάντων τοῦ Α'. Καθολικοῦ εἶνε αἱ ἑξῆς· α'.) τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν εἶνε ὁ ζητηθεὶς παρ' ἐμοῦ Δέξτερος ἤτοι ἡ Omnimoda Historia ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Φλ. Δεξτέρου φερομένη καὶ χαλκευθεῖσα ἐν Σαραγόσσῃ, ἀλλ' εἶνε βιβλίον τοῦ Ἰωάννου Ἰακώβου Βουρασσέ, καὶ ἐπομένως πραγματοποιεῖται ὑπὸ τὴν χειρίστην θέσιν διὰ τὸν Α'. Καθολικὸν πρὸ πάντων ὁ ἰσχυρισμός μου, ὅτι αἱ γνώσεις του ἠντλήθησαν ἐκ βιβλίου νόθου καὶ πλαστοῦ τὸ ὁποῖον καὶ τοῦτο θὰ εἶνε εἷς περιπλέον σημαντικὸς λόγος νὰ ὑποχρεωθῇ οὗτος

νὰ ὁμολογήσῃ ἐνώπιον συμπάσης τῆς κοινωνίας τὸ ἐσφαλμένον τῶν σκέψεών του ὡς μαθηματικώτατα θέλω ἀποδείξῃ αὐτῷ. β'.) ἀρ' οὗ τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε ὁ Βουρασσὲ καὶ ὄχι ὁ Δεξτέρος, ἐγὼ οὐ μόνον νὰ θαυμάσω δὲν δύναμαι τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν καλὴν πίστιν ἐν ταῖς μελέταις καὶ τοῖς ἰσχυρισμοῖς τοῦ Α'. Καθολικοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεοῦμαι συνῳδὰ ταῖς γεγραμμέναις καὶ ὑπεσχημέναις ἐνώπιον τοῦ δημοσίου νὰ ἐλέγξω τὴν ἀνειλικρίνειαν καὶ τὴν κακὴν πίστιν τοῦ κ. Λόρενς, ὅστις ἀντλῶν ἐκ θολῶν πηγῶν εἶχε τὸ θράσος νὰ γράφῃ ἐνώπιον τοῦ δημοσίου ὅτι θὰ μοὶ παρουσιάσῃ τὸν Δέξτερον, αὐτὸς δὲ μοὶ ἐπαρουσίασε τὸ χρυσοῦν (!) βιβλίον τοῦ Βουρασσέ! γ'.) διὰ τοῦ βιβλίου τούτου θὰ λυθῇ ὁριστικῶς πλέον τὸ ζήτημα, διότι ἐντὸς ἑνὸς μόνου φύλλου οὐχὶ δὲ 2000 σελίδων λέγονται ὅλοι οἱ ὑπὲρ τῆς μεταβάσεως τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον λόγοι, τοὺς ὁποίους θ' ἀναιρέσωμεν μετὰ τοσαύτης εὐκολίας, ὥστε ἂν ὁ Α'. καὶ Β'. Καθολικὸς ἔχουσι νοῦν καὶ συνείδησιν πρέπει δημοσίᾳ διὰ τῆς ὑπογραφῆς των νὰ ὁμολογήσωσι τὸ σαθρὸν καὶ μωρὸν τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν διδασκάλων των καὶ νὰ κηρύξωσι περιφανῶς εἰς ἐπήκοον ὅλου τοῦ κόσμου ὅτι ἡ Παρθένος οὐδέποτε εἶδε καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον.

Ἀλλὰ ταῦτα πάντα κατὰ σειρὰν θ' ἀναπτυχθῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν. Ἡμεῖς πρὸ παντὸς ἄλλου χρέος ἔχομεν νὰ ἐκτιμήσωμεν τὴν ἀξίαν καὶ σπουδαιότητα τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ Βουρασσέ, ἵνα ἀναλόγως θαρραλέως ἢ μετὰ δειλίας ἁλιεύσωμεν τοὺς ἐν αὐτῷ πρώτου μεγέθους σημαντικοὺς τῶν τερατολογιῶν μαργαρίτας.

Ἡ ἀξία δὲ τοῦ θαυμασίου καὶ χρυσοῦ τούτου βιβλίου, τὸ ὁποῖον μόνον χαλκέντερος ὄντως ἄνθρωπος δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν καὶ νὰ φυλλομετρήσῃ καὶ ὄχι νὰ μελετήσῃ, νὰ ἐκτιμήσῃ δὲ δεόντως ἔπρεπε μόνον Λόρενς νὰ ἦτο, ἡ ἀξία τοῦ βιβλίου τούτου θὰ ἐννοηθῇ μόνον τότε, ὅταν παραθέσωμεν ἁπλῶς τινα τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἀποδεικτικῶν θέσεων, ἃς περιέχει θυμηδίας χάριν.

Ἡ παρθένος Μαρία ὑπῆρξε διδάσκαλος τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν πιστῶν; Ἡ Θεοτόκος παρεγένετο ταῖς Ἀποστολικαῖς συνεδρίαις; Ἐν τοῖς ῥήμασιν αὐτῆς κατεφαίνετο ἐξέχουσά τις δραστικότης καὶ ἐνέργεια; Ἡ Θεοτόκος ἔγραψεν ἐπιστολάς; Ἡ Θεοτόκος ἐν τῷ βίῳ της εἶδεν ἐνίοτε ὀρθαλμοφανῶς τὸν Θεόν; Πότε ἡ Παρθένος Μαρία ἐδέχθη τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ χρίσματος; Ἡ Θεοτόκος ἐκοινώνησε τῶν ἀχράντων μυστηρίων ὑπὸ ἓν ἢ καὶ ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη; Ἠδύνατο ἡ Παρθένος νὰ προτιμήσῃ ἐν τῇ τελέσει τοῦ μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας ἄλλο τι εἶδος πλὴν τοῦ ἄρτου καὶ οἴνου; Ἡ Θεοτόκος εἶχε τὴν ἀρετὴν τῆς μετανοίας, ὅτε πλημμελοῦσα μετενόει ἡ Παρθένος; Ἔλαβε τὸ ἔσχατον χρῖσμα (τάγια-λάδια) ἡ θεομήτωρ; Ὁ μετὰ τοῦ Ἰωσὴφ γάμος τῆς Παρθένου δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀληθὲς μυστήριον; Τὴν παρθένον κατεδίωκε πονηρὸς δαίμων ὑπὸ τοῦ ἑωσφόρου ἀποσταλείς; Ἦν αὕτη πρωτότοκος θυγάτηρ τοῦ Θεοῦ πατρός, ἀδελφή, νύμφη καὶ μήτηρ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀδελφὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος; Ὁ Θεὸς φιλεῖ μᾶλλον τὴν Παρθένον ἢ τὴν Ἐκκλησίαν »νευ τῆς Παρθένου (dempta Maria): Ὁ Θεὸς γινώσκεται μᾶλλον ἐκ τῆς Παρ-

θένου ἢ ἐκ τῶν λοιπῶν πλασμάτων ὁμοῦ λαμβανομένων : Ἡ Παρθένος ἀληθῶς ἀπέθανε καὶ τίνι θανάτῳ ἐτελεύτησεν ἡ Θεοτόκος ; Ποῦ ἀπέθανε καὶ ποῦ ἐτάφη ἐν Ἐφέσῳ ἢ ἐν Ἱερουσαλήμ ; (ἡ quaestio αὕτη θὰ χρησιμεύσῃ ἡμῖν ἀργότερον). Ἀναλαμβανομένης τῆς παρθένου ἡ ψυχὴ μόνον αὐτῆς ἀνελήφθη ; Τὸ σῶμα τῆς Παρθένου ἀναλαμβανομένης ἀνέστη καὶ ἔλαβε συνείδησιν ἑαυτοῦ ἐν τῷ τάφῳ ἢ ἐν τῷ οὐρανῷ ;»

Αὐταὶ εἶνε αἱ σεμνότεραι θέσεις (quaestiones), τὰς ὁποίας ἡ εὐπρέπεια τῆς γλώσσης ἐπέτρεψέ μοι νὰ σταχυολογήσω ἐκ τοῦ χρυσοῦ τούτου βιβλίου, τὸ ὁποῖον παρέδωκεν εἰς χεῖράς μου ὁ κ. Λόρενς· ἐκ σεβασμοῦ δὲ πρὸς ἐμαυτὸν καὶ τὴν ἱερὰν τήβεννον, ἣν φέρω, παρέλιπον τὰς quaestiones ἐκείνας, αἵτινες κατεξαντλοῦνται ἐν ταῖς ἀρρήτοις καὶ σχολαστικαῖς περὶ τῆς γεννήσεως, τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τῶν ἠθῶν τῆς Παρθένου κλ. φληναρίαις ! !

Ἐν γένει ὁ ἐκ 1447 ὅλων σελίδων συγκείμενος οὗτος τόμος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ ἠλιθιότης ἐπίκουρον ἔχουσα δεινὴν ἀμάθειαν ἐντρυφᾷ ἐν τῇ ἐπιλύσει ἀνοήτων ὕθλων καὶ ἅπτεται ζητημάτων ἄντικρυς γελοίων, ἀσεβῶν καὶ τὸν οἶκτον προκαλούντων ὑπομιμνήσκει μὲ τὰς σχολαστικὰς ζητήσεις τῶν γνωστῶν τοῦ μεσαίωνος θεολόγων, οἵτινες μετὰ σπουδῆς τὸ ὄργανον τοῦ Ἀριστοτέλους μελετῶντες καὶ ὑψίστην σοφίαν ἡγούμενοι τὸ περὶ παντὸς ζητήματος in utramque partem dicere posse (=σοριστεύεσθαι) κατεσκεύαζον γελοιοτάτας ὑποθέσεις, ὧν ἀντάξια ἐπῆγον καὶ τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ ἐπιχειρήματά των.

Πρὸς τούτοις δὲ παρατηροῦμεν ὅτι τοιούτων συγγραμμάτων γέμουσι μόναι αἱ βιβλιοθῆκαι τῆς Δύσεως, καὶ ἴσως τὰ 36 συγγράμματα ἐκ 2000 σελίδων ἕκαστον, ὡς ἰσχυρίσθη ὁ Α΄. Καθολικός, εἶνε τοιούτου εἴδους συγγράμματα πλήρη ὕθλων καὶ μωρολογιῶν ! ! !

Ἂν ὁ χαλκέντερος κ. Λόρενς μελετᾷ τοιούτου εἴδους βιβλία, ὅπως ἀσκηθῇ εἰς τὸ ἀνοήτως σκέπτεσθαι, συλλυπούμεθα μὲν αὐτῷ ἀπὸ καρδίας. ἀλλὰ καὶ παρατηροῦμεν ὅτι τὰ τερατώδη ταῦτα βιβλία οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὴν ἀπηκριβωμενην καὶ αὐστηρὰν ἐπιστημονικὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τῆς ΙΣΤΟΡΙΑΣ ἂν ἐν τοῖς βιβλίοις τούτοις ἐπιτρέπωνται παραποιήσεις πρακτικῶν Συνόδων παραθέσεις χωρίων Δεξτερείων ἄνευ παραπομπῶν, μόνον καὶ μόνον, ὅπως ἡ τιθεμένη quaestio ἐπιλυθῇ ὡς ὁ λέγων βούλεται, ἐν τῇ σεμνῇ Θεολογικῇ ἐπιστήμῃ οὐδεμία παραποίησις, οὐδεμία εἰς βιβλία παραποιημένα καὶ μετὰ πάσης ἀνοησίας παραπομπὴ ἐπιτρέπεται καὶ συγχωρεῖται.

Ἐν γένει περὶ τούτου καὶ τῶν παρομοίων χρυσῶν βιβλίων παρατηροῦμεν ὅ,τι ὁ σορὸς Ἔρασμος ἐν ταῖς σημειώσεσιν εἰς τὴν πρώτην πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴν γράφων περὶ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἀναφωνεῖ! «τί δὲ νὰ εἴπω περὶ τῶν μωρῶν καὶ μονονουχὶ ἀσεβῶν συζητήσεων, αἵτινες περιστρέφονται περὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ ἢ τὴν τοῦ Ῥωμαίου ποντίφηκος ; ἂν δηλ. ὁ Θεὸς δύναται νὰ δημιουργήσῃ ἄνθρωπον μὴ δυνάμενον ν' ἁμαρτήσῃ, ἂν δύναται νὰ καταστήσῃ τὸ δημιούργημα δημιουργόν, τὸ τετελεσμένον ἀτέλεστον, τὴν

πόρνην παρθένον· ἂν ὁ Θεὸς εἶνε ἄνθρωπος, ἂν δύναται νὰ γείνῃ ὁ Θεὸς κάνθαρος ἢ κολοκύνθη!!! Ἂν ὁ ποντίροηξ δύναται ν' ἀκυρώσῃ ὅ,τι ἐθέσπισαν οἱ Ἀπόστολοι, νὰ θεσπίσῃ τι ἀντιράσκον πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν, νὰ προσθέσῃ νέον ἄρθρον εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, ἂν ἔχῃ μείζονα δύναμιν τοῦ Πέτρου ἢ ἴσην ἢ μείζω τῶν Ἀγγέλων, ἂν εἶνε φιλανθρωπότερος τοῦ Χριστοῦ, ἂν εἶνε ἁπλοῦς ἄνθρωπος ἢ σχεδὸν Θεὸς (quasi Deus)» κτλ., ὅλα τερατώδη, ἀσεβῆ καὶ μωρά!!!

Ἵνα ἀναγινώσκῃ τις τοιαῦτα βιβλία, πρέπει νὰ ἦνε τῇ ἀληθείᾳ χαλκέντερος! ἵνα στηρίζῃ δὲ καὶ ἀποδεικνύῃ τὰ θέματά του, καὶ μάλιστα τὰ ἱστορικὰ ζητήματα, πρέπει νὰ ἦνέ τις μόνον Λόρενς καὶ Β'. Καθολικός.

Καὶ ἰδού, ἀναγνῶσταί μου, ἐπὶ τῇ βάσει τίνων σκοτεινοτάτων βιβλίων μᾶς προσκαλοῦσιν οἱ Α'. καὶ Β'. Καθολικοὶ νὰ συζητήσωμεν μετ' αὐτῶν καὶ μάλιστα καὶ νὰ πεισθῶμεν καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν σοφίαν των καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν καλὴν πίστιν των καὶ νὰ πεισθῶμεν εἰς τοὺς λόγους των!

Ποῦ εἶνε ὁ Δέξτερος, ἤτοι ἡ Omnimoda Historia τοῦ Δεξτέρου; Δέξτερος δὲν ἐράνη!! Κύριε Λόρενς, πρέπει νὰ ὁμολογήσητε ἐνώπιον συμπάσης τῆς κοινωνίας ὅτι ὄχι μόνον Δέξτερος δὲν ΕΦΑΝΗ, ἀλλ' οὐδὲ ἐκ τοῦ πλαστοῦ τούτου καὶ χρυσοῦ βιβλίου τοῦ Βουρασσὲ ραίνεται καὶ ἀποδείκνυταί τι ἐξ ὅσων ἰσχυρίσθη ὁ Β'. Καθολικὸς περὶ Δεξτέρου. Ἐκεῖνο ὅπερ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ θαυμάζω ἐγὼ καὶ πᾶς ἄνθρωπος, εἶνε α'.) ἡ ἀναφανδὸν καὶ ἐπισήμως νομιροποιουμένη ἐν αὐτῷ παραποίησις τῶν πρα-

κτικῶν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου διὰ τοῦ... quandoque incoluerunt=ἐπί τινα καιρὸν κατώκησαν, τὸ ὁποῖον ἐξελεξα. Ἐπὶ τῆς παραποιήσεως ταύτης στηρίζεται καὶ ἡ παρατιθεμένη περικοπὴ τοῦ Δεξτέρου: Joannes Theologus comitante B. Virgine Ephesum proficiscitur ἄνευ οὐδεμιᾶς παραπομπῆς εἰς τὴν Omnimodam Historiam τοῦ νομιζομένου Δεξτέρου, τοῦθ' ὅπερ δίδωσιν ἄλλας ροβερὰς ὑπονοίας· καὶ β'.) ἡ ἐν σελ. 144 ὀρθὴ παρατήρησις τοῦ Pagius λέγοντος ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τῶν πρακτ. τῆς Ἐφέσου in qua Joannes Theologus et Deipara Virgo Maria ὑπονοεῖται τὸ ῥῆμα sunt καὶ ὅτι Maria θὰ εἴπῃ ναὸς τῆς Μαρίας· ἀλλὰ δυστυχῶς τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην παρατήρησιν τοῦ Pagius, ἣν καὶ αὐτὸς ἐν τῇ προτέρᾳ μου διατριβῇ ἐσημείωσα, διαστρέφουσι καὶ παντοιοτρόπως ζητοῦσι ν' ἀναιρέσωσιν οἱ Σχολαστικοὶ προστιθέντες πλησίον τοῦ sunt τὴν μετοχὴν inhumati καὶ ἐννοοῦντες ὅτι ὁ Θεολόγος καὶ ἡ Μαρία ἐτάφησαν!! ὥστε κατὰ ταῦτα ἔχομεν τρεῖς παραποιήσεις δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χωρίον τῆς Συνόδου, ἡ πρώτη εἶνε, aliquando habitaverunt, ἡ δευτέρα quandoque incoluerunt, καὶ ἡ τρίτη inhumati sunt!! εἰς τὴν πληθώραν ταύτην τῶν παραποιήσεων τί νὰ εἴπω πλέον;

Μόνον, ἵνα μὴ ἀναξέωμεν τὰς ἐπουλωθείσας πληγὰς τοῦ Β'. πρὸ πάντων Καθολικοῦ, ἂς καλύψωμεν πλέον τὸ βιβλίον τοῦτο τὸ χρυσοῦν καὶ ἂς ἀποστρέψωμεν τὸ πρόσωπόν μας ἀπὸ τοῦ βαπτισθέντος εἰς Δέξτερον συλλογέως Ἰωάννου Βουρασσέ!! Μόνον παρακαλῶ τὸν κ. Λόρενς καὶ

πανταδήποτε ἄλλον νὰ μὴ τολμήσῃ πλέον νὰ λαλήσῃ περὶ τοῦ χρυσοῦ τούτου βιβλίου δημοσίᾳ, διότι τότε καὶ ἐγὼ θὰ ἐπικρίνω καὶ αὐτοὺς καὶ τὸ χρυσοῦν βιβλίον πικρῶς!

Ἐπίσης εἶδον καὶ τὴν κατατεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Λόρενς κλεψίτυπον ἔκδοσιν τοῦ Δοκιμίου τῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ καὶ εἶδον τὴν χρονολογίαν 41 μ. Χ. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ὁ κ. Λόρενς, ἀφοῦ ἐγνώριζε τὴν γνησίαν ἔκδοσιν μὲ τὰς ἀληθεῖς της χρονολογίας καὶ τὴν ἐγνώριζεν ἐκ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ὅπου συνηντήθημεν, δὲν ἔπρεπε νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν κλεψίτυπον· ὁ βουλόμενος ἂς μεταβῇ εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, ἵνα ἴδῃ τὰς ἀληθεῖς χρονολογίας ἐν τῇ γνησίᾳ ἐκδόσει τοῦ Δοκιμίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ, ἂς μεταβῇ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἀμαλθείας», ἵνα ἴδῃ καὶ τὴν δίτομον Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τοῦ Δ. Κυριακοῦ, ἂς μεταβῇ παρὰ τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἀρχιδιακόνῳ τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης, ἵνα ἴδῃ καὶ ἐκεῖ ἄλλην ἔκδοσιν τῆς αὐτῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ, ἂς ἔλθῃ καὶ παρ' ἐμοὶ ἐν Κορδελιῷ, ἵνα ἴδῃ τὸ Δοκίμιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Δ. Κυριακοῦ, καὶ ἐν πᾶσι τούτοις θὰ ἴδῃ χρονολογίαν τοῦ διωγμοῦ τοῦ Ἡρώδου εἰς τὸ 44 μ. Χ.

Ἐν γένει παρατηρῶ ὅτι μόνον Ἀββάδες τινὲς παρανοήσαντες τὰ γράμματα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου «ἔνθα ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ Μαρία» διαστρέψαντες δὲ καὶ τὰ κείμενα καὶ παραποιήσαντες αὐτὰ τερατωδῶς ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς μωρούς τινας καὶ ἠλιθίους συναξαριστὰς τῆς Δύσεως νὰ γράψωσιν ἄλλοι δύο γραμμάς, ὡς ὁ Δέξτερος

τῆς Σαραγόσσης κατὰ τὸ 1619 μ. Χ. (ὁ Δέξτερος οὗτος τῆς Σαραγόσσης εἶνε, ὡς ὁ Λαρούς ἐν τῷ λεξικῷ του ἐξακριβοῖ καὶ ὀνομαστὶ καθορίζει, ὁ Ἰησουίτης Ἱερώνυμος de Χίγγερ Tout porte à croire que ce fragment au lieu d'être de Dexter, a été fabriqué par le Jesuite Jérôme de Higuerse ὁ ἐ. «Τὰ πάντα πείθουσιν ἡμᾶς, ὅτι τὸ τεμάχιον τοῦτο πολλοῦ ἀπέχον νὰ εἶνε ὁ Δέξτερος ἐχαλκεύθη (a été fabriqué) ὑπὸ τοῦ Ἰησουίτου Ἱερωνύμου»!! παραλείπω ὅτι ὁ Λαρούς ὁριστικῶς λέγει ὅτι οὐχὶ σύγγραμμα ἀλλὰ μόνον τεμάχιόν τι ἐπ' ὀνόματι τοῦ Δεξτέρου ἐξεδόθη ἐν Σαραγόσσῃ καὶ τοῦτο τὸ ταλαίπωρον τεμάχιον εἶνε νόθον, εἶνε πλαστὸν καὶ ἐχαλκεύθη ὑπὸ τοῦ Ἰησουίτου Ἱερωνύμου!!!), ἄλλος τρεῖς γραμμὰς ὡς ὁ ἐκ Λαπίδος Κορνήλιος, ἄλλος μίαν ἢ δύο λέξεις ὡς ὁ Βαρώνιος καὶ ἄλλος ἡμίσειαν γραμμὴν ὡς ὁ Ἀββᾶς Φλερῆς, τοῦ ὁποίου ὅμως τὴν μαρτυρίαν δὲν ἐσκέφθησαν νὰ μοὶ προσαγάγωσιν οἱ ἐμοὶ ἀντίπαλοι. Εὐτυχῶς μόνον ὅτι ὁ Φλερῆς ὡς ἀληθὴς ἱστορικὸς γράφει καὶ τὰς πηγὰς διὰ τὰς τοιαύτας θολὰς εἰδήσεις πόθεν τὰς ἀρύεται· καὶ ἐδῶ δὲ σημειοῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ του ὅτι μαρτυροῦσι τὰ γράμματα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου καὶ παραπέμπει εἰς τὰ γνωστὰ ἡμῖν ἐκεῖνα «ἔνθα ὁ Θεολόγος καὶ ἡ Μαρία» περὶ τοῦ ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν Ἔφεσον ἡ Θεοτόκος· οὐδεὶς δὲ ἔγραψέ ποτε περισσοτέρας τῆς μιᾶς σελίδος περὶ τοῦ ζητήματος τούτου· μόνος δὲ ὁ Λόρενς κατώρθωσε νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι 36 συγγράμματα ἐγράφησαν ἐκ 2000 ἕκαστον περὶ τοῦ ἂν μετέβη ἢ μὴ ἡ Θεοτόκος εἰς Ἔφεσον!!

Ἀπέναντι ὅμως τοιούτων ἀμαθῶν σχολαστικῶν, οἵτινες κατὰ τὴν πασίγνωστον τότε ἐν τῇ Δύσει ῥήτραν graeca sunt non leguntur «εἶνε ἑλληνικὰ δὲν ἀναγινώσκονται» μὴ ἐννοοῦντες τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου, εἰς ἃ καὶ παραπέμπουσι τοὐλάχιστον οἱ εὐσυνείδητοι Φλερῆ, καὶ οὕτως ἐκτιμῶνται πλέον δικαίως αἱ μαρτυρίαι των, ἡμεῖς ἔχομεν καὶ ἀντιτάσσομεν τὸ ΜΕΓΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΓΕΓΟΝΟΣ ὅτι πρῶτος Ἀπόστολος, ὅστις εἶδε τὴν Ἔφεσον, εἶνε ὁ Παῦλος κατὰ τὸ 54 μ. Χ., τὸ ὁποῖον εἶνε ΒΟΥΝΟΣ ἀδιάβατος διὰ τοὺς θέλοντας ὅτι ἡ Θεοτόκος ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον.

Ἔχομεν τὴν ῥητὴν καὶ κατηγορηματικωτάτην μαρτυρίαν τοῦ θείου Δαμασκηνοῦ ὅτι «ἡ Ἱερουσαλὴμ ΠΕΦΗΝΕ (=εἶνε φανερὸν δῆλον, ἀποδεδειγμένον ὅτι εἶνε τὸ πασίγνωστον καὶ περιφανὲς ἐνδιαίτημα καὶ ὁ οἶκος τῆς Θεοτόκου) ἐνδιαίτημα τῆς Θεοτόκου.

Ἔχομεν τὴν πασιφανεστάτην μαρτυρίαν τοῦ Γ. Κεδρηνοῦ, ἱστορικοῦ ἀκμάσαντος κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα λέγοντος «Μετὰ τὸ ὑποστρέψαι αὐτὸν εἰς Ναζαρὲτ ἐτελεύτησεν Ἰωσὴφ ἐτῶν ρί. τελευτήσαντος δὲ καὶ Ζεβεδαίου ἦγαγεν Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος τὴν μητέρα αὐτῶν καὶ συνῆν τῇ Θεοτόκῳ· τὴν δὲ κτῆσιν αὐτῶν πωλήσαντες Καϊάφα ἠγόρασαν τὴν Σιών, ἔνθα τὸ μυστικὸν Πάσχα ὁ Χριστὸς ἐποίησε καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων εἰσῆλθε· μετὰ δὲ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν, ἡ Θεοτόκος ἐν ΣΙΩΝ ΔΙΕΤΡΙΒΕΝ ΕΩΣ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΗΣ ΑΥΤΗΣ» (Γ. Κεδρ. τομ. Α'. σελ. 329).

Ἔχομεν τὴν πασίγνωστον πλέον μαρτυρίαν τοῦ ἱστορικοῦ Νικηφόρου τοῦ Καλλίστου «ΙΣΤΟΡΗΤΑΙ ὅτι ὁ Ἰωάννης συνῆν τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κατὰ Σιὼν οἴκῳ αὐτοῦ μέχρι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας αὐτῆς».

Ἔχομεν ὅλην τὴν Ἱστορίαν καὶ τὴν κριτικὴν ἑρμηνείαν τῶν Γραφῶν ὅλων τῶν ἐπιφανῶν τε καὶ ἀφανῶν ἐξηγητῶν καὶ ὑπομνηματιστῶν τῶν Ἁγίων Γραφῶν Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς.

Περὶ τοῦ Βενεδίκτου † 1758 εἴδομεν τὸ λεξικὸν τοῦ Λαρούς· ἀλλὰ διὰ τοὺς δῆθεν λόγους τοῦ Βενεδίκτου περὶ τῆς μεταβάσεως ἢ μὴ τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον, διατὶ οὐδεμίαν ἔχει παραπομπήν; δύναται νὰ μᾶς εἴπῃ ὁ κ. Λόρενς; Ἐὰν μὴ ἴδω τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Βενεδίκτου, εἰς τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον δὲν παραπέμπει ὁ Λόρενς, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ βιβλίου κἂν σημειοῖ, ἐν τῷ ὁποίῳ εὑρίσκεται ἡ δημοσιευθεῖσα θαυμαστὴ αὕτη μαρτυρία, ἐὰν λέγω μὴ ἴδω, οὐ μὴ πιστεύσω· καὶ οὐ μόνον οὐ πιστεύσω, ἀλλὰ καὶ θὰ λέγω ὅτι ψευδεῖς οἱ λόγοι τοῦ κ. Λόρενς καὶ παραπεποιημένη ἡ μαρτυρία!

Μετὰ τὴν μακρὰν καὶ ἀμφιλαρῆ ταύτην ἀνάπτυξιν τοῦ ζητήματος εἰς ὅλα τὰ σημεῖα κατὰ σειρὰν καὶ τοῦ Α' Καθολικοῦ, πιστεύω ὅτι θὰ πεισθῇ καὶ οὗτος πλέον, ὡς ἐπείσθη δὲν ἀμφιβάλλω καὶ ὁ Β' Καθολικός, καὶ θὰ σιγήσῃ, ὡς καὶ ἐκεῖνος ἔπραξεν Ἐὰν δὲ δὲν ἐπείσθη ἔτι, ὅπερ δὲν πιστεύω, περὶ τῆς ΜΗΔΕΠΟΤΕ ΜΕΤΑΒΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΕΙΣ ΕΦΕΣΟΝ ὁ κ. Λόρενς, τὸν παρακαλῶ νὰ ἐκθέσῃ δημοσίᾳ ἂν ἔχῃ τινα ἀμ-

ριβολίαν ἔτι, ἵνα καὶ ταύτην ὡς ἰστὸν ἀράχνης διαλύσωμεν. Μόνον ἀπαντῶν ν' ἀρήσῃ πλέον τὰς λοξοδρομίας καὶ τὰ χρυσᾶ βιβλία νὰ τὰ ρίψῃ νὰ ταφῶσιν ὑπὸ τὴν κόνιν τῶν βιβλιοθηκῶν, ὅπου πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα κειμήλια ἐτάφησαν διαπαντός, αὐτὸς δὲ νὰ μελετήσῃ καλῶς πρὸ παντὸς ἄλλου εἴτε ἐξ ἑρμηνευτικῶν συγγραμμάτων ἐπιστημόνων Θεολόγων, εἴτε ἐκ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστοριῶν, Μελετίου, Βαρέιδου, Κοντογόνου, Δ. Κυριακοῦ, αἵτινες εἶναι προχειρότεραι ἐν Σμύρνῃ Gieseler, Neander, Kurtz, Hase, Pressense, Kahnis, Doeltinger, Alzog, Henrion Chastel, νὰ ἴδῃ τὸ **μέγα ἱστορικὸν γεγονὸς** ὅτι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου ἐθεμελίωσε μόνος καὶ πρῶτος ὁ Παῦλος», καὶ ὅτι ὁ Ἰωάννης κατὰ τὰ τέλη τοῦ βίου του εἶδε καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον, ὁπότε ὅμως ἡ Θεοτόκος ἐκοιμᾶτο ἐν Κυρίῳ ἐν τῇ Γεθσημανῇ. — Μία τοιαύτη ἐκ τοιούτων ἀληθῶν πηγῶν Ἱστορικῶν μελέτη θέλει ὠφελήσῃ αὐτὸν πολύ, θὰ μάθῃ πολλά, θὰ πεισθῇ πλέον ὅτι δὲν πρέπει κανεὶς νὰ βασίζηται ἐπὶ ὁραμάτων ἀλλ' ἐπὶ ἱστορικῶν ἀποδείξεων, θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἂν δικαίως ἐχαρακτηρίσαμεν αὐτὸν ὡς δεῖ ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ, τοῦτο προῆλθεν ἐκ τούτου, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος μοὶ ἔδωκε τὰς ἀφορμὰς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τὸν παρέδωκεν εἰς χεῖράς μου, θὰ μάθῃ ὅτι κρείττων ἔντιμος πόλεμος παρὰ τὴν ἀγάπην τὴν χωρίζουσαν ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἀπαιτοῦσαν νὰ δεχώμεθα νόθα, πλαστὰ Δεξτέρεια καὶ τοῦ Βουρασσὲ βιβλία, θὰ μάθῃ ν' ἀφήσῃ τὰς ὑπερφυγάς, ν' ἀφήσῃ τὰς ἀμφιβολίας, ν' ἀγαπᾷ περισσότερον τὴν ἀ-

λήθειαν, νὰ σέβηται περισσότερον τὴν Ἱστορίαν, ν' ἀπαρνηθῇ ἐκείνους, οἵτινες τρεῖς παραποιήσεις δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ χωρίον τῆς Συνόδου ἀπετόλμησαν, νὰ μὴ πιστεύῃ ὅτι μετακινεῖται τόσον εὐκόλως ὁ οἶκος τῆς Παναγίας, ὅστις ἔκαμέ ποτε τὸν γῦρόν του ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων μεταρσίως αἰρόμενος, μετηνέχθη οὕτως εἰς τὴν Δαλματίαν τὸ πρῶτον, εἰς τὴν Λορέττην τὸ δεύτερον, εἰς τὴν Λοῦρδην τὸ τρίτον καὶ τώρα καταδιωκώμενος ἐκεῖθεν ζητεῖ ἄσυλον ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἑνὸς βουνοῦ μακρὰν τῆς Ἐφέσου!!—Ὥστε παρακαλῶ τὸν κ. Λόρενς καὶ πανταδήποτε ἄλλον νὰ μὴ τολμήσῃ καὶ γράψῃ πλέον περὶ ὑποθέσεως, ἥτις λάμπει περισσότερον τοῦ Ἡλίου, καὶ τῆς ὁποίας καὶ τὰ πλέον σκοτεινὰ σημεῖα περιηυγάσθησαν καὶ ἐρωτίσθησαν θαυμασίως.

Τὸ δὲ συμπέρασμα ὅλων τούτων εἶναι ὅτι ἡ Θεομήτωρ ΟΥΔΕΠΟΤΕ, ΟΥΔΕΠΟΤΕ, ΟΥΔΕΠΟΤΕ εἶδε καὶ ἐπεσκέφθη τὴν Ἔφεσον. Ὥστε ἡ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ καὶ πάλιν καὶ μόνη ἡ Ἱερουσαλὴμ πέφηνε καὶ εἶναι καὶ μένει τὸ πασιφανὲς καὶ πασίγνωστον κατοικητήριον καὶ ὁ οἶκος τῆς Παρθένου· καὶ ἐκεῖ ἐστιν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ ἡμᾶς προσκυνεῖν, διότι ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐχὶ ἡ Ἔφεσος ἐπατήθη ὑπὸ τῶν ποδῶν τῆς Ἁγίας Παρθένου Μαρίας.

Καὶ τέλος, Κύριε Λόρενς, δέχθητε μεθ' ἡμῶν ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν μετέβη ποτὲ εἰς Ἔφεσον, ὁμολογήσατε ὅτι ἐπλανήθητε ἐκ τοῦ χρυσοῦ Βιβλίου τοῦ Βουρασσέ, ἀναγνωρίσατε ὅτι ἐπέσετε θῦμα πατρώνων ἥκιστα

εἰλικρινῶς πρὸς ὑμᾶς διατεθέντων, καὶ τότε μόνον ἐστὲ βέβαιος ὅτι θὰ θαυμάσω καὶ θὰ σεβασθῶ τὴν καλήν σου πίστιν.

(«Ἀλήθεια», φυλ. 6001, 6002, 6003, 6004, 6005, 6006, 6007).

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀρχιδιάκονος τοῦ Μητροπολίτου Ἐφέσου.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς τελευταίας μου ταύτης πραγματείας ὁ ὑπὸ τὸν μικροσκοπικὸν καὶ πάλιν ἀστέρα κρυπτόμενος Καθολικὸς πάντως ἀνὴρ συνεβούλευσε διὰ τῆς «Ἁρμονίας» τῷ κ. Λόρενς «νὰ θεωρήσῃ λελυμένον τὸ ζήτημα μεθ' ὅσα ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα καὶ μετὰ λογικῆς ἔφερεν ὁ κ. Χρυσόστομος».

Νῦν δὲ οὐδὲ ὁ φανατικώτερος πλέον Καθολικὸς πιστεύω ὅτι δέχεται, ὅτι ἡ Κυρία Θεοτόκος μετέβη ποτὲ εἰς Ἔφεσον· καὶ πιστεύω, ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληφθῇ τοῦ λοιποῦ πλέον ποτὲ ποτὲ τὸ κατὰ τὴν 8ην Μαΐου πείραμα τῆς ἱερᾶς ὁδοιπορίας διὰ τὸν οἶκον τῆς Θεοτόκου εἰς Ἔφεσον!!

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΔΟΞΑ ΤΩ ΘΕΩ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ.